

Jānis Riekstiņš

**PSRS okupācijas armijas
noziegumi Latvijā
1940.–1991. gads**

Rīga
2020

ISBN 978-9934-8363-2-9

UDK 94(474.3)"1940/1991

Ri 367

PSRS okupācijas armijas noziegumi Latvijā. 1940.–1991. gads

Autors: ©Jānis Riekstiņš

Literārā redaktore: Inese Straume

Korektore: Inese Straume

Dizains un salikums: Gundega Lojāne

Vāka noformējumam izmantots:

Foto – Krievu tanki un ziņkārīgo pūlis Stacijas laukumā Rīgā 1940. gada 17. jūnijā no citavesture.lv

Autora portrets uz aizmugures vāka – Latvijas Vēstnesis, Nr. 49

Attēlu atlase: Jānis Riekstiņš

Grāmatā izmantoti materiāli pārsvarā no Latvijas Valsts arhīva dokumentiem

Autors pateicas: Latvijas Okupācijas izpētes biedrības valdes priekšsēdētājai Rutai Pazderei par atbalstu un par ieguldīto darbu dokumentu krājumu sagatavošanā un izdošanā

Anotācija: uz vāka grāmatas aizmugurē

Par finansiālu atbalstu pateicamies

Ministru kabineta Komisijas PSRS totalitārā komunistiskā okupācijas režīma upuru skaita un masu kapu vietu noteikšanai, informācijas par represijām un masveida deportācijām apkopošanai un Latvijas valstij un tās iedzīvotājiem nodarīto zaudējumu aprēķināšanai

Izdevējs – Tieslietu ministrija

Šis ir bezmaksas izdevums

Iespiests SIA „Zemgus LB”

2020. gads

Par Jāņa Riekstiņa grāmatu “PSRS okupācijas armijas noziegumi Latvijā. 1940.–1991. gads”

Grāmatas autors vēsturnieks Jānis Riekstiņš ir ieguldījis apjomīgu darbu, lai izpētītu un sabiedrību iepazīstinātu ar mūsu valsts un tautas vēstures traģiskajām lappusēm – PSRS okupācijas armijas noziegumiem Latvijā vairāk nekā piecdesmit gadu laikā. Pateicoties Latvijas okupācijas izpētes biedrības iniciatīvai un tās veiktajam mērķtiecīgajam darbam, mēs varam uzzināt par zaudējumiem, kādus Latvijas valstij un tās iedzīvotājiem ir radījis izvērstais padomju totalitārais komunistiskais režīms.

Latvijas vēstures lappuses ir asinīm rakstītas, jo, atskatoties uz vēstures notikumiem, kopš valstiskās neatkarības iegūšanas 1918. gadā līdz neatkarības atgūšanai 1991. gadā un mūsdienām, Latvija tās pastāvēšanas vēsturē garus gadus ir bijusi okupēta, nevis brīva. Lai izprastu mūsu valsts sarežģīto vēsturi, svarīgi ir iepazīties ar objektīvu un vispusīgu okupācijas laika notikumu atspoguļojumu un analīzi, kādu savā grāmatā piedāvā tās autors J. Riekstiņš.

Grāmatas autors ļauj ielūkoties okupācijas varas iekšējā sarakstē, kas spilgti ataino okupantu nievājošo attieksmi pret Latvijas vietējām pašvaldībām un iedzīvotājiem. J. Riekstiņš ir paveicis lielu pētniecisku darbu, atlasot un apkopojot virkni līdz šim vēstures zinātniskajā literatūrā npublicētu arhīva materiālu, kuri raksturo okupācijas režīma brutalitāti un cietsirdību.

Darbā ietvertie arhīva materiāli raksturo komunistiskā režīma visatļautību un vienaldzīgo attieksmi pret Latvijas un tās iedzīvotāju vērtībām. Grāmata lasītājiem ļauj iepazīties ar dažādu Latvijas novadu ģimeņu traģiskajiem likteņiem, kurus ietekmējusi okupācijas vara, kā arī PSRS militārpersonu patvaļu un nesodītiem kriminālnoziegumiem.

Lasot šos dokumentus, redzam, ka vairumā gadījumu okupācijas armijas militārpersonas Latvijas zemē rīkojušās kā saimnieki, nerespektējot Latvijas valsts iedzīvotāju vērtības.

Slepenajos dokumentos atainotas PSRS militārpersonu neskaitāmās varmācīgās laupīšanas un citi noziegumi, kas vērsti pret vietējiem iedzīvotājiem un pašvaldībām. Šokējoši fakti grāmatā atklāj, ka nereti noziegumi saistīti ar zvērīgām slepkavībām, kas padomju varas okupācijas laikā veiktas gan mantiskās, gan atriebības interesēs.

Iespējams, grāmatas lasītāji vēstures liecībās saskatīs okupācijas varas noziegumus, kas skar viņus personīgi, jo dokumentālajā materiālā redzams gan konkrēts datums, kad izdarīts noziegums, gan cietušo uzvārdi, dzīvesvietas un citas būtiskas detaļas. Piemēram, minēts konkrēts gadījums, kad 1953. gada 10. maijā Latvijas PSR Dundagas rajona militārpersonas iereibušas ieradās Rindas baznīcā, salauza un aiznesa līdz baznīcas piederumus. Par šo huligānisko gadījumu vietējās milicijas daļas vadība ziņoja daļas priekšniekam. Taču viņš neveica nekādus pasākumus, lai noskaidrotu vainīgos.

Ikvienam sabiedrības loceklim ir jāzina savas valsts vēsture – gan smagās cīņās, kurās mūsu priekšgājējiem izdevās atkarot savu valsti, gan zaudējumus, kādus tas prasīja. Īpaši svarīgi tas ir šobrīd, kad Latvijas valsts sastopas ar jauniem izaicinājumiem drošības jomā, kad notiek ārvalstu iniciēti mēģinājumi attaisnot padomju okupācijas laikā izdarītos noziegumus pret Latvijas zemi un tautu.

Šī grāmata zināmā mērā apgāž daudzu prātos joprojām uzturēto mītu par “laimīgo dzīvi padomju Latvijā” un “padomju armiju kā atbrīvotāju”. Mūsdienās ir būtiski mācīties no vēstures, jo vēstures likumsakarības ir Latvijas valsts veidošanās pamats, un mūsu uzdevums ir atstāt nezūdošas vēstures liecības nākamajām paaudzēm. Mācoties no vēstures, ikviena sabiedrības locekļa atbildība un pienā-

kums ir nosargāt un saglabāt nākamajām paaudzēm Latvijas neatkarību. Aicinu kalpot savai valstij ar misijas apziņu, lai turpmāk Latvijas vēstures lappuses varētu rakstīt, balstoties uz šo stingro un nelokāmo pamatu!

aizsardzības ministrs *Dr. Artis Pabriks*

Priekšvārds

Turpat 50 gadus ilga PSRS okupācijas armijas uzturēšanās laiks Latvijā, kā to apliecina arhīvu dokumenti, kā arī iedzīvotāju atmiņas, raksturojās ar militāristu klaju patvaļu, ar neskaitāmiem kriminālnoziegiem, ar cietsirdīgu, impērisku attieksmi pret Latviju un tās pamatiedzīvotājiem.

Daļu no šiem PSRS militāristu nodarītajiem zaudējumiem Latvijai esmu apkopojis trijos dokumentu krājumos: „Izpostītā zeme. PSRS okupācijas armijas nodarītie zaudējumi Latvijas kultūrvidei” (1995. g.), „Izpostītā zeme. PSRS okupācijas armijas nodarītie zaudējumi Latvijas laukiem” (1997. g.) un „Izpostīta zeme. PSRS militāristi Rīgā” (1998. g.).

Dokumentu krājumā „PSRS okupācijas armijas noziegumi Latvijā” tiek publicēti dokumenti par PSRS okupācijas armijas izdarītajiem noziegumiem pret Latvijas iedzīvotājiem, viņu personīgo un valsts mantu no 1940. līdz 1991. gadam.

Jau 1940. gada vasarā, iebrūkot Latvijā, PSRS okupācijas armijas karaspēka daļas izpostīja un nogānīja zemnieku tīrumus, dārzus un pļavas, sapostīja un izlaupīja patvaļīgi sagrābtās telpas. Bieži bija valsts un personīgā īpašuma izlaupīšanas gadījumi.

1944. gada vasarā, līdz ar PSRS Sarkanās armijas daļu atkārtoto iebrukumu Latvijā, atkal aizsākās tās militārpersonu kriminālnoziedzumi pret Latviju un tās iedzīvotājiem.

Karadarbība Latvijas teritorijā turpinājās gandrīz desmit mēnešus. Šeit tika sakoncentrēts milzīgs karaspēka daudzums, kurš patvaļīgi sagrāba dzīvojamās, saimniecības un citas nozīmes telpas. Sarkanarmieši un viņu komandieri, galvenokārt no aizmugures daļām, regulāri nodarbojās ar zādzībām, bruņotām laupīšanām, kā arī izdarīja daudzas mierīgo iedzīvotāju slepkavības un citus smagus noziegumus. To bija tik daudz, ka vietējie iedzīvotāji šo armiju pamatoti sāka uzskatīt nevis par „atbrīvotājiem”, kā to diendienā sludināja oficiālā propaganda, bet gan par iebrucējiem un okupantiem, kuri šeit patiešām izrīkojās kā iekarotā zemē.

Beidzoties Otrajam pasaules karam, šī okupantu armija no Latvijas netika izvesta, bet tika turēta šeit līdz pat 1994. gada rudenim. Kā liecina arhīvu dokumenti, PSRS militārpersonu izdarīto smago noziegumu vislielākais skaits ir bijis pirmajos pēckara gados. To apliecina Latvijas PSR iekšlietu ministra A. Eglīša un viņa vietnieka A. Košeļeva, kā arī citu amatpersonu regulārie ziņojumi LPSR Tautas komisāru padomes (Ministru padomes) priekšsēdētājam Vilim Lācim, Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas pirmajam sekretāram Jānim Kalnbērziņam un Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlniecībai. Šajos plašajos ziņojumos bija norādīti PSRS okupācijas armijas militārpersonu konkrētie noziegumi un izteikta prasība tos nekavējoties pārtraukt, bet vainīgās personas saukt pie kriminālatbildības.

Taču praksē, lai novērstu šīs nejēdzības, nekas netika izdarīts. Karaspēka daļu komandieri un viņu garnizonu priekšnieki pret savu pakļauto izdarītajiem noziegumiem izturējās noziedzīgi vienaldzīgi

vai pat atbalstīja tos un centās paglābt noziedzniekus no pienācīgā soda. Tāpat rīkojās arī kara prokuratūras darbinieki.

Otrais lielākais PSRS okupācijas armijas militārpersonu izdarīto noziegumu vilnis ir saistīts ar pagājušā gadsimta piecdesmito gadu beigām un sešdesmito gadu sākumu, kad Latvijas teritorijā tika izvēsta plašu raķešu bāzu, kara lidlauku un citu militāro objektu celtniecība. Šim nolūkam šeit tika ievests milzīgs militāro celtnieku skaits, kuru lielu daļu veidoja klaji deklasēti elementi. Viņi visās militāro objektu celtniecības vietās pret vietējiem iedzīvotājiem izvērta nepieredzēti plašu terorū. Vienīgais spēks, kam bija jāstājas preti šiem bruņotajiem vandāļiem, bija vietējie milicijas darbinieki, kuri šajā nevienlīdzīgajā cīņā cieta ievērojamus zaudējumus.

Gados, kad Latvijā izvērās plaša tautas kustība par valstiskās neatkarības atjaunošanu, viens no tās galvenajiem, viskareivīgākajiem, agresīvākajiem pretspēkiem bija PSRS militāristi. It īpaši spilgti tas izpaudās 1991. gada augusta puča laikā. Tamdēļ cīņā par valstiskās neatkarības atjaunošanu viena no pirmajām, galvenajām prasībām bija PSRS okupācijas armijas izvešana no Latvijas.

Šajā dokumentu krājumā galvenokārt ievietoti Latvijas PSR Tautas komisāru padomes (Ministru padomes), Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas un Augstākās padomes fondu materiāli. Izraudzīti tie, kuri visspilgtāk atklāj PSRS militāristu noziegumus. Tie sakārtoti hronoloģiskā secībā.

Tajos minētie fakti ir viena no vissmagākajām apsūdzībām PSRS valdošajam totalitārajam režīmam un tā īstenotajai okupācijas politikai.

Jānis Riekstiņš

1. Izvilkumi no 1939. gada 5. oktobra Latvijas un PSRS Savstarpējās palīdzības pakta

Maskava

1939. gada 5. oktobrī

Savstarpējās palīdzības pakts starp Latviju un Padomju Sociālistisko Padomju Savienību

(..)

III pants

Latvijas Republika nolūkā nodrošināt Padomju Savienības drošību un savas pašas neatkarības nodrošināšanai piešķir Padomju Savienībai tiesības turēt Liepājas un Ventspils pilsētā kara flotes bāzes un dažus aviācijas aerodromus uz nomas pamata par salīgstamu cenu. Noteiktās vietās bāzēm un aerodromiem to robežas ierādāmas un nosakāmas uz savstarpējās vienošanās pamata.

Irbes jūras šauruma apsardzības nolūkā Padomju Savienībai piešķirtas tiesības uz tiem pašiem noteikumiem ierīkot krasta artilērijas bāzi jūrmalā starp Ventspili un Pitrāgu.

Flotes bāžu, aerodromu un krasta artilērijas bāžu aizsardzības nolūkā Padomju Savienībai ir tiesības turēt šīm bāzēm un aerodromiem ierādītos iecirkņos uz sava rēķina stingri ierobežotu padomju bruņoto sauszemes un gaisa spēku daudzumu, kuru maksimālais skaitliskais sastāvs nosakāms ar atsevišķu vienošanos.

IV pants

Abas Līdzējās Puses apņemas nenoslēgt nekādas savienības un nepiedalīties nekādās koalīcijās, kas vērstas pret vienu no Līdzējām Pusēm.

V pants

Šī pakta izvešana dzīvē nekādā ziņā nedrīkst aizskart Līdzēju

Pušu suverenās tiesības, starp citu, viņu valsts iekārtu, saimniecisko un sociālo sistēmu un militāro rīcību.

Bāzēm un aerodromiem ierādāmie iecirkņi (III pants) paliek Latvijas Republikas teritorija.

(..)

Šis līgums ir spēkā desmit gadus, pie kam gadījumā, ja viena no Līdzējām Pusēm neatzīst par vajadzīgu uzteikt šo paktu vienu gadu pirms termiņa notecēšanas, tas automātiski paliek spēkā uz turpmākajiem desmit gadiem.

(..)

Sastādīts Maskavā, divos oriģinālos, latviešu un krievu valodā. 1939. gada 5. oktobrī.

V. Munters

V. Molotovs¹

1. Valdības Vēstnesis. – 1939. – 10. okt.

2. Izvilkums no Latvijas iekšlietu ministra K. Veidnieka 1940. gada 21. februāra runas pieraksta Iekšlietu ministrijas vadošo darbinieku apspriedē

(..)

Runājot par mūsu pilsoņu attiecībām ar Latvijā novietoto PSRS garnizona karavīriem, atzīmējams, ka šeit arvien vēl rodoties dažādi nevēlami pārpratumi un incidenti. Piem., nesen nevajadzīgus asumus izsaucis krievu militārais atašejs, kas vilcienā braucis no Liepājas uz Rīgu. Pēdējam nepaticis pie kupejas novietotais uzraksts „rezervēts”, un par to viņš uzsācis ar konduktoru strīdu, uzaicinot uzrakstu noņemt. Kad konduktors to nedarījis, jo šāds uzraksts izlikts pēc vienošanās

ar pašiem krieviem, atašejs uzrakstu noplēsis un konduktoram piedraudējis, ka turpmāk pēdējais ar vilcieniem vairs nebraukšot. (..).

Kāds cits krievu virsnieks šinīs dienās ālējies Liepājā pie Kalpaka tilta, vilcis ārā revolveri un apdraudējis mūsu kārtībnieku, kas viņu bez atļaujas nelaidis pāri tiltam. Bet izrādījās, ka arī pašu krievu sargpostenis bez atļaujas viņu neielaidis Tosmarē. Ventspilnieki sākuši sūdzēties par krievu lidmašīnām, kuras, izdarot apmācības gaisā, lietojot kaujas patronas. Nonākot līdz zemei, dažas lodes izsitušas logus. Ienākušas sūdzības, ka krievu traktori gar ceļmalām nolauzuši kokus. Sevišķi daudzi šādi gadījumi vairojušies pēdējā laikā. Manāms, ka no krievu puses netiekot sperti vajadzīgi soļi, lai nevēlamie gadījumi neatkārtotos. (..).¹

1. Latvijas okupācija un aneksija: 1939-1940: Dokumenti un materiāli. – Rīga. 1995. – 219., 220. lpp.

**3. PSRS aizsardzības tautas komisāra
S. Timošenko 1940. gada 9. jūnija direktīva
Nr. 0262 Apvienotās Baltijas flotes pavēlniekam
viceadmirālim V. Tribucam, Jūras kara flotes
tautas komisāram admirālim N. Kuzņecovam
un Ļeņingradas kara apgabala pavēlniekam
K. Mereckovam par Latvijas un Igaunijas
okupāciju**

Pavēle

- 1) No š. g. 10. jūnija plkst. 5.00 SBF (Sarkankarogotā Baltijas flote) pāriet ĻKA (Ļeņingradas kara apgabala) pavēlnieka operatīvajā pakļautībā un 12. jūnijā jābūt gataviem veikt kaujas uzdevumus pēc pēdējās norādes:
 - a) nodrošināt JKB (jūras kara bāžu), kā arī Tallinas, Paldisku un Liepājas ostā esošo JKB kuģu gatavību;
 - b) pēc Ļeņingradas kara apgabala pavēlnieka norādes ieņemt Igaunijas un Latvijas bāzēs esošos kara flotes kuģus;
 - c) ieņemt tirdzniecības floti un peldošo transportu;
 - d) sagatavot un organizēt desantu Paldiskos un Tallinā, ieņemt Tallinas ostu un (krasta) batarejas;
 - e) slēgt Rīgas jūras līci;
 - f) organizēt pastāvīgu un drošu sardzes dienestu Somu līcī no Somijas puses, Baltijas jūrā no Zviedrijas puses un dienvidiem;
 - g) ciešā sadarbībā ar sauszemes karaspēka vienībām palīdzēt ĻKA daļu uzbrukumā Rakverei;
 - h) izmantojot aviācijas iznīcinātājus, nepieļaut Igaunijas un Latvijas aviācijas pārlidošanu uz Somiju un Zviedriju.

2) Precīzu kara darbības sākšanas laiku norādīs LĶKA pavēlnieks.

1. Attīstot šo direktīvu, izstrādāt SBF kaujas darbības plānu un likt priekšā to apstiprināšanai š. g. 11. jūnijā.¹

1. Heinrihs Strods. Sarkanarmijas haotiskā atkāpšanās no Latvijas (1941. gada 22. jūnijs – 5. jūlijs). // Latvijas Okupācijas muzeja Gadagrāmata. 2001. Nācija gūstā. – Rīga, 2002, 44. lpp.

4. PSRS valdības nota – ultimāts Latvijas valdībai 1940. gada 16. jūnijā

„(..) PSRS valdība uzskata par nepieciešamu un neatliekamu sekojošo:

1. nekavējoties sastādīt Latvijā tādu valdību, kas būtu spējīga un gatava nodrošināt Padomju – Latvijas savstarpējās palīdzības pakta godīgu izvešanu dzīvē;
2. bez kavēšanās nodrošināt padomju karaspēka daļu brīvu ielaišanu Latvijas teritorijā, lai tās novietotu Latvijas svarīgākajos centros tādā skaitā, kas būtu pietiekošs, lai nodrošinātu PSRS un Latvijas savstarpējās palīdzības pakta realizēšanas iespēju un novērstu varbūtējus provokatoriskus aktus pret padomju garnizoniem Latvijā.

Padomju valdība uzskata šo prasību izpildīšanu par tādu elementāru noteikumu, bez kura nav iespējams panākt Padomju – Latvijas savstarpējās palīdzības pakta godīgu un lojālu izpildīšanu.”¹

1. Valdības Vēstnesis. – 1940, 17. jūn.

5. Izvilkums no Ministru kabineta sēdes protokola Nr. 40

1940. gada 16. jūnijs (pēc protokola Nr.40)

(..)

Sēdi sāk plkst. 19.00

- 1) Ārlietu ministrs V. Munters ziņo par ultimātu, ko PSRS komisāru padomes priekšsēdētājs iesniedzis Latvijas sūtnim Maskavā 1940. g. 16. jūnijā plkst. 14.00 (13.00 pēc Latvijas laika).
- 2) Nolemj pieņemt Padomju Savienības valdības prasību par papildu karaspēka daļu ielaišanu Latvijā. (..).

Sēdi slēdz plkst. 22.00

Ministru prezidents K. Ulmanis

Valsts kancelejas direktora v.i. R. Bulsons. ¹

1. Latvijas valsts arhīvs (turpmāk LVA), 270. f., 1. apr., 2. l., 84. lpp. (Oriģināls)

6. Izvilkums no Ministru kabineta sēdes protokola Nr. 43

1940. gada 18. jūnijs

(..)

- 1) Apstiprina 1940. gada 17. jūnija protokolu starp Latvijas armijas pārstāvi un PSRS armijas pārstāvi par padomju karaspēka novietošanu Latvijā.
- 2) Sadarbības noorganizēšanai un veicināšanai ar Padomju Savienības karaspēka daļām Latvijā nodibina pie armijas komandiera sakaru štābu. Par sakaru štāba priekšnieku ieceļ ģen. M. Hartmani.

(..). ¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 2. l., 84. lpp. (Oriģināls)

7. PSRS aizsardzības tautas komisāra S. Timošenko 1940. gada 17. jūnija slepenais ziņojums J. Staļinam un V. Molotovam

„Lai nodrošinātu Baltijas KDT (kara darbības teātra – militārs apzīmējums – J.R.) visdrīzāko sagatavošanu, es uzskatu par nepieciešamu ieņemt republiku teritorijā nekavējoties uzsākt šādu pasākumu īstenošanu:

1. Robežu ar Austrumprūsiju un Baltijas piekrasti nekavējoties ieņemt mūsu robežapsardzības karaspēkam, lai novērstu spiegošanas un diversiju darbības no rietumu kaimiņu puses;
2. Katrā no ieņemtajām republikām ievest (pirmā kārtā) vienu IeTK (Iekšlietu tautas komisariāta) pulku, lai nodrošinātu iekšējo kārtību;
3. Pēc iespējas ātrāk atrisināt jautājumu par ieņemto republiku „valdībām”;
4. Uzsākt ieņemto republiku armiju atbruņošanu un izformēšanu. Atbruņot iedzīvotājus, policiju un esošās militarizētās organizācijas;
5. Objektu apsardzi, sardzes un garnizona dienestu uzdot mūsu karaspēkam;
6. Noteiktā veidā uzsākt ieņemto republiku sovjetizāciju;
7. Ieņemto republiku teritorijā izveidot Baltijas kara apgabalu ar štābu Rīgā.

Par apgabala karaspēka pavēlnieku iecelt Vidusāzijas kara apgabala pavēlnieku ģenerālpulkvedi Apanasenko.^x

Apgabala štābu saformēt no 8. armijas štāba;

8. Apgabala teritorijā uzsākt darbus, lai to sagatavotu kā kara darbības teātri (nocietinājumu celtniecība, dzelzceļa pārveido-

šana, ceļu un autoceļu būvniecība, noliktavu izveidošana u.c.);
Kara darbības teātra sagatavošanas plānu es iesniegšu papildus.”¹

1. Н.И. Мельтюхов. Нарастание Советского военного присутствия в Прибалтике в 1939-1941 гг. // Отечественная история. 1994. № 4, с. 65. (Tulkojums)

^x Par Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlnieku tika iecelts ģenerālpulkvedis A. Loktionovs.

8. Izvilkumi no izmeklēšanas komisijas slēdziena par PSRS bruņoto provokāciju uz Latvijas robežas 1940. gada 15. jūnijā

(ne vēlāk par 1940. gada 20. jūniju)

Izmeklēšanas komisija, apskatot notikuma vietu un iztaujājot apkārtējos iedzīvotājus, noskaidroja sekojošo:

Naktī uz š.g. 15. jūniju izdarīts uzbrukums III Abrenes bataljona 2. un 3. sardzei. 2.sardzē Mašlenkos izcēlusies apšaudīšanās starp uzbrucējiem un sardzes robežsargiem, mestas arī rokas granātas. Cīņā nogalinātas 4 personas. (..) Telefona vadi no 2. sardzes uz aizmuguri pārgriezti, 2. sardzes apkārtņē atrastas Latvijas armijas lietošanā neesošas vairākas patronu aptveres ar izšautām patronu čaulītēm, 7 rokas granātas, gāzes maska ar krievu uzrakstiem. Robežupes likumā redzamas vairāku gājēju pēdas, kas norāda, ka robežupe pārieta abos virzienos. Uzbrucēji aizveduši sev līdzī robežsargus, kas atradušies 2. sardzē, un citus robežsargus, kas steigušies palīgā, kā arī privātpersonas – robežsargu ģimenes locekļus un apkārtējo māju iedzīvotājus.

(..)

Pavisam no 2. sardzes un tās apkārtnes bija aizvesti 5 robežsargi un 11 privātpersonas.

(..)

Noskaidrojās, ka no 3. sardzes un tās apkārtnes aizvesti 5 robežsargi un 16 privātpersonas.

Pavisam kopā no 2. un 3. sardzes un to apkārtnes aizvesti 10 robežsargi un 27 privātpersonas.

Komisijas priekšsēdētājs: ģen. Bolšteins

Locekļi: (2 nesalasāmi paraksti). ¹

1. Latvijas okupācija un aneksija: 1939-1940: Dokumenti un materiāli. – Rīga. 1995, 378.- 379. lpp.

9. Izvilkums no aprinķu policijas priekšnieku ziņojumiem par Sarkanās armijas karaspēka daļu iebrukumu Latvijā

Kārtības policijas departaments

1940. gada 20.-24.06.

Madonas aprinķa priekšnieks ziņoja, ka Madonā iebrāukuši 3 PSRS karaspēka komisāri un uzaicinājuši aprinķa priekšnieku noorganizēt gājienu par godu jaunai valdībai, izlīmējot uzsaukumus. Gājiens noteikts š.g. 22. jūnijā plkst. 19.00. Par kārtību gādāšot PSRS karavīri, šim nolūkam ieradušās no Cēsīm 2 bruņumašīnas un 1 kājnieku rota. Policijai uzdots uz ielām nerādīties un palikt savās mītnēs, bet aprinķa priekšniekam un pilsētas galvai pirmiem piedalīties gājienā. Bez tam krievu komisāri stāstījuši, ka Valsts prezidents Ulmanis vairs neesot amatā. (..).

Ievērojot to, ka Madonā nav bijis politisko ieslodzīto, Padomju Savienības karaspēka komandieri likuši atbrīvot sekojošas personas: Grenģi – recidīvists uzlauzējs, Adamoviču – recidīvists zaglis, Kaparjostu – recidīvists zaglis un Liepiņu – slimo ar dedzināšanas māniju un nodedzinājis apmēram 15 šķūņus, kuri atbrīvoti. ¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 339. l., 1., 1.a lpp. (Oriģināls)

**10. LKP CK pirmā sekretāra J. Kalnbērziņa un
A. Kirhenšteina vadītās marionešu valdības
Ministru padomes priekšsēdētāja vietas
izpildītāja V. Lāča 1940. gada jūlijā nosūtītā
pateicības vēstule PSRS aizsardzības tautas
komisāram S. Timošenko**

[1940. gada jūlijā]

Tautas komisāram aizsardzības lietās Padomju Savienības
maršalam biedram Timošenko

Ar dziļām pateicības un prieka jūtām Latvijas darba tauta sagaidīja lielo atbrīvotāju – Sarkano armiju. Vairāk [ne] kā 20 gadus mūsu dzīve līdzinājās cietumam, kur valdīja trūkums, bads, cilvēku pazemošana un nebrīve. Nu mums pavērušās visplašākās izredzes uz ekonomisku un kulturālu attīstību. Latvijas darba ļaužu sirdis deg priekā un pateicībā pret Jums, lielās, varenās, neuzvaramās Sarkanās armijas vadoni, tās armijas vadoni, kura mūs izglāba no kara šausmām un nebrīves. Mēs būsim cienīgi jaunās, varenās tēvijas sargi. Varenās, nesalaužamās rindās mēs vedīsim Latvijas tautu cīņā par darba ļaužu galīgu uzvaru.

Lai dzīvo neuzvaramā strādnieku – zemnieku Sarkanā armija!

Lai dzīvo Sarkanās armijas vadītājs un viņas vēsturisko uzvaru iedvesmotājs – lielais Staļins!

LKP CK sekretārs Kalnbērziņš
Ministru prezidenta v.i. V. Lācis ¹

1. Valdības Vēstnesis. – 1940. – 7. aug.

11. Padomju garnizona apgādes komitejas priekšsēdētāja J. Krīsberga norādījums Bauskas apriņķa vecākam

z.m.

Padomju garnizonu apgādes komiteja

Noraksts

Rīgā, 1940. g. 6. jūlijā

Andr. Pumpura ielā 5, dz. 4

Tālr. 23114, 23733, 20534, 20583

Nr. B.1

Bauskas apriņķa vecākam

Straumēnos, pie Bauskas pilsētas

Pamatojoties uz noteikumiem par Padomju garnizonu apgādes komiteju (lik.kr. 1939. g. 206), lūdzam saimnieciskās attiecībās ar PSRS karaspēku Latvijā pieturēties pie sekojošas kārtības, kas norādāma arī pagastu pašvaldībām.

1. Ja PSRS karaspēka vai tā vienību vadība griežas pie pašvaldību vecākiem ar pieprasījumu norādīt vai nodot karaspēka vajadzībām zemi, ēkas vai kustamu mantu, tad pirms izpildīšanas uzsākšanas šajā lietā jāsazinās ar Latvijas armijas vietējā garnizona priekšnieku, bet kur tāda nebūtu – ar Sakaru štābu, kā arī ar komitejas pilnvarnieku vai pārstāvi, ja rajonā tādi būtu.
2. Pie pieprasīto objektu nodošanas jāpieaicina attiecīgās pašvaldības pārstāvis, nododamā objekta īpašnieks vai tā pilnvarotais, kā arī attiecīgas nozares lietpratējs: piemēram, ēku lietās – tuvākais būvtehniķis, mežu lietās – mežzinis. No padomju karaspēka puses jābūt vismaz vienam pārstāvim.
3. Par nododamiem objektiem sastādāmi akti, kuros jāuzrāda:

a) nodošanas – pieņemšanas komisijas sastāvs, b) nodošanas laiks un vieta, c) ēku nosaukumi, uzņemtie izmēri un izbūves materiāli, d) ēku vecums un stāvoklis, nosakot to procentos no jaunceltnes stāvokļa, e) nododamās kustāmās mantas saraksts, f) nodotās zemes platība pēc kategorijām (pļavas, dārzi, tīrumi u.tml.), g) augļu koki, ja tādi būtu, h) mežs pēc platības un sugām), i) labierīcības, ja tādas būtu (ūdensvads, elektriskā instalācija u.tml.). Bez tam, nosakāma katra nodotā objekta, respektīvi, priekšmeta tirgus vērtība nodošanas brīdī. Katras ēkas vērtība nosakāma atsevišķi no zemes vērtības.

4. Jāizmēra nododamo ēku telpas: a) dzīvojamās ēkās visas telpas, izņemot priekšnamus, atejas un trepju telpas, b) pārējās ēkās visi atsevišķie nodalījumi. Mērījumi izdarāmi telpu iekšpusē no sienas līdz sienai.
5. Saskaņā ar noteikumu par komiteju 6. panta 6. punktu zaudējumi vai citādi veida izdevumi, kuri valstij, pašvaldībām vai atsevišķiem pilsoņiem būtu radušies sakarā ar nododamo objektu atbrīvošanu (iedzīvotāju pārvietošana, lauku un dārza ražas zaudēšana u.tml.) vai arī neatkarīgi no nodošanas (pļavu noganīšana no PSRS karaspēka puses, labības sabraukšana u.tml.) konstatējami un novērtējumi tikai uz cietušā vai viņa pilnvarotā pieprasījumu.
6. Pie zaudējumu konstatēšanas un novērtēšanas (5. p.) pieaicināmas 2. pantā minētās personas un sastādāmi vērtēšanas akti.
7. Aktos (6. p.) atzīmējams zaudējumu vērtēšanas sastāvs, vērtēšanas laiks un vieta, zaudējumu sīks apraksts un novērtējums. Padomju karaspēka pārstāvja un cietušā atsevišķas domas uz viņu pieprasījumu ievedamas aktos. Aktiem pēc iespējas pievienojami attaisnojošie dokumenti: kvītis, rēķini u.tml.
8. Nodoto objektu akti un zaudējumu vērtēšanas akti (tos var sastādīt

kā latviešu, tā arī krievu valodā) iesūtāmi ZM Padomju garnizonu apgādes komitejai Rīgā, Andreja Pumpura ielā Nr. 5.

Uz visiem aktiem jābūt arī PSRS karaspēka pārstāvju parakstiem.

/J. Krēsliņš/ Komitejas priekšsēdētājs

/E. Kļaviņš/ Būvniecības daļas v.i.

/J. Priedītis/ Bauskas apriņķa vecākā grāmatvedis – sekretārs

Visām Bauskas apriņķa pagastu valdēm.

Zināšanai un izpildīšanai.

Bauska, 1940. g. 10. jūlijā

Nr.120

V. Annus, Bauskas apriņķa vecākais

J. Priedītis, grāmatvedis – sekretārs. ¹

1. LVA, 1258. f., 1. apr., 10. l., 2. lpp. (Noraksts)

12. Jāņa Rudzītes lūgums atlīdzināt Sarkanās armijas nodarītos zaudējumus

LPSR Pašvaldību pārvaldei Rīgā
No Latvijas pilsoņa Jāņa Rudzītes,
dz. Sventes pag. Ilūkstes apr. Lakstīgalās,
kara postījuma lietā
Lūgums

Ar šo pagodinos lūgt godāto LSR Pašvaldības augstāko padomi savā un pārējo zemturu lietā. Šai gada, 1940.g. jūnija mēnesī tika noganītas no Padomju Krievijas karaspēka daļas man prom esošas 10 km atsevišķas 3 ha pļavas. Un arī pārējiem zemturiem, kur bij vienīgais lopu un zirgu uzturam minētas pļavas, kur bij arī izbraucis agronomis

apskatīt un novērtēt, caur ko es esmu nostādīts bezizejas stāvoklī. Tagad lopbarība dārga, naudas zemniekiem nav, nav, no kā iegūt minēto pabalstu, ja būtu iesniegts agrāk, mēs būtu spējīgi iegādāties barību. Tagad izrādās, ka visas mūsu cerības ir zudušas un taisni otrādi, esam no jaunās valdības izmesti aiz sētas, bet vēl cerēdams un mierinādams pārējos zemturus, griežos ar lūgumu ņemt vērā manu lūgumu un ziņojumu un nākt pretī cietušiem un izsniegt atlīdzību ar papildinājumu, ieskaitot dārdzību, kas tagad ir pašlaik 3 kārtīgi viss dārgāk, kā bij tanī laikā. Par visu augšā sacīto, lūdzu manu lūgumu un ziņojumu ievērot un atbalstīt, kur varētu sacīt, ka tiešām minētā valdība ir taisna un atbalsta darba tautu un tautas barotāju – zemturi.¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 6., 6.a lpp. (Oriģināls)

13. Akts par Sarkanās armijas noganītām pļavām Mārupes pagasta „Driķukalna” mājas īpašnieka Jūlija Zirdziņa saimniecībā

Akts

par 1940. g. 18. jūnijā no Padomju Savienības caurejošā karaspēka ar zirgiem noganītajām Mārupes pagasta „Driķukalna” māju īpašnieka Jūlija Zirdziņa saimniecības pļavām

Aktu sastādīja 1940.g. 22. jūnijā Mārupes pagasta vecākais Ādolfs Krustiņš, piedaloties cietušās saimniecības īpašniekam Jūlijam Zirdziņam un kā lieciniekiem – vietējiem lieciniekiem: 1) Albertam Incenbergam, dzīv. „Jaunsalenieku” mājās, un 2) Voldemaram Priedem, dzīv. „Kļavukalna” mājās.

Cietušās saimniecības zemes kopplatība 44,06 ha, kas sadalās sekojoši: aramzemes 10,36 ha, pļavas 9,27 ha, ganības 20,72 ha,

meža 2,71 ha un nederīgās zemes (..) ha. Saimniecība novērtēta aplikšanai ar valsts un pašvaldības nodokļiem par Ls 2644.-

Ziņas par noganītām pļavu platībām un zaudējumu novērtējums:

Apskatot uz vietas un apmērot noganīto pļavu platību, tika konstatēts, ka uz pļavas platības 1,90 ha, kur ganīts lielāks zirgu skaits, ir pilnīgi noēsta visa derīgā pirmzāle, no kuras vairs šogad nekādas ražas nevar iegūt, izņemot atālu.

Augšminētā noganītā pļavas platība ir nekultivēta, pietiekoši mitra upmalas vidēja labuma pļava, no kuras, ņemot par pamatu iepriekšējā gada ražu un salīdzinot ar esošiem līdzīgiem dabas apstākļiem, arī šī gadā pavisam varētu iegūt 3200 kg lopbarībai derīga siena.

Aprēķinot no noganītās pļavas platību ievākšanai paredzēto siena ražu 3200 kg par Ls 0,10 kilogramā, kāda cena pēc vietējiem apstākļiem paredzēta šāda labuma sienam pēc šī gada ražas ievākšanas, jo siena sliktās ražas dēļ šogad šī apkārtnē gandrīz nemaz nebūs ko pakot, šī aktā minētai saimniecībai sakarā ar pļavu noganīšanu nodarītie pašreizējie faktiskie zaudējumi, neskatoties uz to, kādi vēl rastos šī sakarībā ar paredzamo lopu skaita samazināšanu, tika novērtēti uz trīs simti divdesmit latiem (Ls 320).

Akta parakstītājiem ir zināms, ka par apzināti nepareizu ziņu došanu draud sods.

Saimniecības īpašnieks – J. Zirdziņš

Liecinieki: 1) A. Incenbergs, 2) V. Priede

Aktu sastādīja: Mārupes pagasta vecākais

(paraksts – nesalasāms)

Sekretārs: paraksts nesalasāms) ¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 12.a lpp. (Oriģināls)

14. Akts par Jāņa Liberta saimniecībai nodarītajiem zaudējumiem

Akts

1940. gada 4. septembrī Kocēnu pagasta vecākais Jānis Bērziņš, klātesot Valmieras garnizona pārstāvim kapteinim Sīmanim un Kocēnu pagasta sekretāram Ādolfam Lesiņam, sastādīja šo aktu par zaudējumu novērtēšanu, kas cēlušies Jānim Libertam, dzīv. Kocēnu pag. „Libertos”, sakarā ar PSRS karaspēka novietošanos.

Jānis Liberts ziņo pagasta valdei, ka sakarā ar PSRS karaspēka novietošanos viņa saimniecībā „Libertos” viņam cēlušies zaudējumi, kurus lūdz novērtēt un atmaksāt.

Pamatojoties uz Liberta iesniegumu un faktiski nodarītiem zaudējumiem, augstāk minētā zaudējumu aprēķināšanas komisija novērtēja Jāņa Liberta zaudējumus sekojoši:

1) Nav varējis laist govīs ganībās, caur ko zaudējumi cēlušies	Ls 30.-
2) Nav saņēmis īri par 2 mēnešiem no izīrētām telpām	Ls 22.-
3) Samaksājis pats īri par dzīvokli citā mājā	Ls 20.-
4) Ogu un dārza ražas neizmantošanas dēļ zaudējums	Ls 21.-
5) Pazuduši 20 gab. dēļi 26 pēdas gari 1x1 1/2 , vērtība	Ls 60.-
6) Salauzts labības apcirknis un koka materiāli pazuduši, vērtībā	Ls 50.-
7) PAGRABĀ 5 DURVĪM IZLAUZTI CAURUMI UN PAGRABĀ IZLAUZTI VISI
DZELZS ĀĶI UN KARTUPEĻU APCIRKŅU IETAISES, ZAUDĒJUMU VĒRTĪBA	Ls 30.-
8) Salauzta tačka, vērtība	Ls 10.-
9) Salauzta piena maļamā mašīna, vērtība	Ls 20.-
10) Salauzta viena koka gulta, vērtība	Ls 10.-
11) Salauzta viena ozola finiera gulta	Ls 40.-
12) Viena lāde un loga aizkars nozudis, vērtība	Ls 15.-

Visu zaudējumu kopvērtība

Ls 328.-

(Trīs simti divdesmit astoņi lati)

Pagasta vecākais J. Bērziņš

Valmieras garnizona pārstāvis Sīmanis ¹

LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 84. lpp. (Oriģināls)

15. Akts par Kocēnu pagasta skolai nodarītajiem zaudējumiem

Akts

1940.gada 4.septembrī Kocēnu pag. vecākais Jānis Bērziņš, klātesot Apsišu Jēkaba 6.kl. pamatskolas pārziņa vietniekam Robertam Zuikam, pagasta sekretāram Ādolfam Lesiņam, Latvijas PSR teritoriālā strēlnieka pulka korpusa pārstāvim kapt. Sīmanim kā sakaru uzturētājam ar PSRS karaspēka vienībām (Kocēnos), klāt bija kapt. Volkovs, sastādīja šo aktu par telpu atpakaļ saņemšanu no PSRS karaspēka vienībām.

Pie skolas nama atņemšanas atrasts šāds inventāra iztrūkums:

1. Tāfelklavieres	Ls 40
2. Grāmatu plaukts	Ls 0,5
3. 4 skolas soli	Ls 8
4. Brūna gultiņa	Ls 8
5. 2 ozola krēsli	Ls 10
6. Drēbju pakaramais	Ls 5
7. 3 ēdamistabas galdi	Ls 75
8. Klases galdiņš	Ls 20

9. Lecekšu logiem izsisti stikli	Ls 40
10. 3 ēdamistabas galdi	Ls 9
11. Klases vien. soli	Ls 1,50
12. Sēdamsols	Ls 0,50
13. 4 finiera krēsli	Ls 10
14. Papīrkastes – koka, 10 gab.	Ls 20
15. Tačka	Ls 5
16. 15 l eļļas kannas	Ls 1
17. Malkas zāģējamaiss stekšis	Ls 1
18. Šķērszāģis	Ls 1
19. Cirvis	Ls 1
20. Stikla pudele	Ls 3
21. Kāju slaukāmais	Ls 0,25
22. 2 grīdas sukas	Ls 6
23. Sols metāla kājām	Ls 10
24. Cirvis	Ls 3
25. 6 dvieļi	Ls 3
26. Tabele –senlatv. saktas	Ls 0,20
27. Tabele – biškopība Latvijā	Ls 0,20
28. Tabele – rovis (?) Raunas Kaulēnos	Ls 0,20
29. J. Cimzes ģimētnie	Ls 3
30. M. Kaudzītes pēcnāves maska	Ls 0,50
31. Foto – palielin. pagasta mājas att.	Ls 9
32. Tentēļa ģimētnie	Ls 7
33. Galodiņa	Ls 0,50
34. Koka cirkulis	Ls 0,05
35. Karošu grabis	Ls 0, 20
36. Mazkalibra šautene „Erma”	Ls 69,67
37. Izkapts	Ls 4,05

38. 4 kapļi	Ls 4,05
39. 2 rokas kapļi	Ls 4,80
40. Latvijas politiskā karte	Ls 0,90
41. Kokmuižas pag. ceļu karte	Ls 4,50
42. Transportētājs	Ls 4,50
43. Mājsaimniecības piederumi	Ls 11,13
44. Alumīnija kauss	Ls 7,50
45. 11 virtuves naži	Ls 15,65
46. Bibliotēkas grāmatas, žurnāli, albūms	Ls 168,3
47. Dažādi metāla priekšmeti skolas durvīm un logiem	Ls 45,20
48. 25 l grīdas eļļas – a 1,20 kg	Ls 30,00
49. 3 klozeta podi	Ls 195,0
50. 8 kv metri linoleuma	Ls 129,0

Pagasta vecākais J. Bērziņš

Skolas pārziņa v.i. R. Zuika

Valmieras garnizona pārstāvis kapteinis Sīmanis ¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 118., 118.a lpp. (Oriģināls)

16. Zaudējumu rēķins par Kocēnu pagasta skolai nodarītajiem zaudējumiem

Zaudējumu rēķins

Sastādīts no Kocēnu pag. vecākā Jāņa Bērziņa, piedaloties skolas pārziņa vietniekam Robertam Zuikam un pag. sekretāram Ādolfam Lesiņam 1940. g. 5. septembrī.

Caurskatot š.g. 4. sept. aktā minētos trūkumus un bojājumus, augšminētā komisija izdarīja to novērtēšanu, vadoties no pašreizējām tirgus cenām un iegādes vērtības:

1.

Skolas namā

1. Izsisti 11 gab. loga stikli (ā 74x156 cm) ā 12,70 kv.m. –	
Ls 3,80 par 1 kv.m.	Ls 48,26
2. Izsisti 22 gab. durvju stikli (ā 49x28 cm) ā Ls 2,74 kv.m.;	
3,80 par 1 kv.m.	Ls 10,41
3. Izņemts viens apaļais (ovāls) loga rāmis ar stiklu, vērtība	
	Ls 20
4. Izsists viens ovālais loga stikls, vērtībā	Ls 5
5. Salauzti divi emaljas mazgājamie galdi ā Ls 72	Ls 144
6. Salauzta un norauta vannas niķ. mis. batereja ar rokas dušu,	
vērtība	Ls 80
7. Izņemtas durvis izejai uz bēniņiem	Ls 15
8. Nodedzināta malka 55 kub.m. ā Ls 8,50	Ls 467,50
9. Noņemts elektrības apgaismošanas slēdzis	Ls 2
10. Patērēta apgaismošanas elektrības strāva	
629,1 kw.st. ā Ls 0,38	Ls 235,05
11. Patērēta ūdens sūkņēšanas elektrības strāva	
506,5 kw.st. ā Ls 0,25	Ls 126,62
12. Inventāra iztrūkums pēc akta š.g. 4. sept. kopā par	Ls 993,30
Kopā	Ls 2151,14

2.

Patērēta elektriskā strāva Tautas namā par Ls 31,54. Pavisam Kocēnu pagasta pašvaldībai cēlušies zaudējumi sakarā ar Sarkanās armijas novietošanos par Ls divi tūkstoši simts astoņdesmit divi 68/100.

Pagasta vecākais	J. Bērziņš
Skolas pārziņa v.	R. Zuika
Sekretārs	A. Lesiņš
Valmieras garnizona pārstāvis kapteinis Sīmanis ¹	

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 120.a lpp. (Oriģināls)

17. Kocēnu pagasta vecākā lūgums atlīdzināt Sarkanās armijas nodarītos zaudējumus

IeM

Kocēnu pagasta valde
Valmieras apriņķis

1940. gada 13. septembrī

Nr.130

Zemkopības komisariāta
Padomju garnizonu apgādes komitejai
Rīgā, Andreja Pumpura ielā Nr. 5

Nosūtot Kocēnu pagasta pašvaldības zaudējumu rēķinu līdz ar 1940. g. 4. septembra aktiem par telpu pārņemšanu no PSRS karaspēka un inventāra iztrūkumu, pagasta valde lūdz zaudējumus Ls 2151,14 atmaksāt steidzamības kārtībā, jo skolas ēka un inventārs ir jāsaved

steidzami kārtībā līdz skolas sākumam, bet pašvaldībai nav līdzekļu, ko ieguldīt.

Skolas ēka tika pārbūvēta 1937.gadā, kur tika izlikti visi līdzekļi un aizņemtas lielas summas, kuru termiņmaksu kārtošanai tagad aiziet prāvi līdzekļi, kamdēļ skolas remontiem summas nav iespējams izdot.

Pielikumā: minētais

Pagasta vecākais
Sekretārs

J. Bērziņš
A. Lesiņš ¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 127. lpp. (Oriģināls)

18. Padomju garnizonu apgādes komitejas priekšsēdētāja paskaidrojums par to, kā jākārt jautājumi par zaudējumu atlīdzināšanu

ZIK

Padomju garnizonu apgādes komiteja

1940. g. 4. oktobrī

L. Nr. 320/2049

Nr. Nv. 6

Kocēnu pagasta valdei

Uz Jūsu š.g. 13. septembra rakstu Nr. 130 Padomju garnizonu apgādes komiteja nosūta atpakaļ aktus un iesniegumus un paskaidro, ka zaudējumu novērtēšanas akti ir vienpusīgi, resp., nav attiecīgu parakstu vai apstiprinājumu no PSRS karaspēka vienību amata personām, t.i. zīmogs, vienības nosaukums utt.

Šo trūkumu dēļ Padomju garnizonu apgādes komitejai ir grūtības un pat neiespējami iekasēt atlīdzību no iestādēm pēc nepilnīgiem, resp., vienpusīgiem zaudējumu novērtēšanas aktiem.

Ievērojot augšā minēto, visi pieprasījumi dēļ atlīdzības izsniegšanas zaudējumu lietās vispirms jācenšas nokārtot uz vietas ar attiecīgās PSRS karaspēka vienības priekšnieku, resp., saimniecības priekšnieku, bet, ja tas nav iespējams (karaspēka daļa aizgājusi prom), tad jāgriežas pie tuvākā PSRS garnizona priekšnieka vai komandanta, lai tas zaudējumu aktus apstiprina, bet katrā ziņā lūgt, lai paziņo, uz kādu karaspēka daļu tie zīmējas. Ja viņš neatrod par iespējamu nosaukt karaspēka daļu, tad vismaz jālūdz uzdot tā pulka komandiera uzvārdu, kuram padota karaspēka vienība, kas nodarījusi zaudējumus. Tas būtu pietiekoši, lai iestāde, kura zaudējumus apmaksātu, vajadzības gadījumā varētu pārliecināties par prasības pareizību.

Sastādot zaudējumu novērtēšanas aktu, jāpieaicina arī attiecīgās PSRS karaspēka vienības pārstāvis, uzaicinot to rakstiski. Gadījumā, ja tas neierodas vai atteicas ierasties, lūgt rakstisku atteikšanos un motīvus. Iesūtot aktus komitejai, uzaicinājuma raksta noraksts un varbūtējās atteikšanās raksts jāpievieno klāt.

Pielikumā: minētais uz 15 lapām.

Komitejas priekšsēdētājs J. Krīšbergs
Norēķinu daļas vadītāja p. v. i. A. Ozols ¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 129., 129.a lpp. (Oriģināls)

19. Kocēnu pagasta valdes lūgums Valmieras garnizona priekšniekam pārbaudīt un parakstīt zaudējumu novērtēšanas dokumentus

IeM Kocēnu pagasta valde
Valmieras apriņķī

1940. g. 7. oktobrī

Nr. 320/2049

Sarkanarmijas Valmieras garnizona priekšniekam

Nosūtot zaudējumu novērtēšanas aktus līdz ar zaudējumu atlīdzības pieprasījumiem, lūdzam Jūsu gādību, lai zaudējumu novērtēšanas akti tiktu pārbaudīti un parakstīti no PSRS karaspēka pārstāvjiem, kas laikā no 19.jūnija līdz 4.septembrim 1940.g. bija novietotas Kocēnu pagastā.

Pielikumā: 6 iesniegumi un 8 akti, katrs divos eks. Un Padomju garnizonu apgādes komitejas 1940. g. 4. okt. raksts Nr. Nv.6.

Pagasta vecākais
Sekretārs

J. Bērziņš
A. Lesiņš ¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 125. lpp. (Oriģināls)

20. Pulkvežleitnanta Lobes paskaidrojums Padomju garnizonu apgādes komitejai par zaudējumu atlīdzināšanu

295. strēlnieku pulka komandieris / palīgs 1940. gada 17. oktobrī

Nr. 1277/k

ZTK Padomju garnizonu apgādes komitejai

Rīgā, Andreja Pumpura ielā 5

Valmieras garnizona priekšnieka uzdevumā nosūtu piesūtītos viņam Kocēnu pagasta valdes š.g. 7 X raksta Nr. 320/2049 zaudējumu novērtēšanas aktus līdz ar atlīdzības pieprasījumiem uz 32 lpp., līdz ar saraksti jūsu tālākai rīcībai – pieprasīto zaudējumu atlīdzināšanai.

No sarakstes redzams, ka Kocēnu pagastā bijušas novietotas Sarkanarmijas tanku daļas, kuru pārstāvis kapteinis Volkovs, ir aicināts piedalīties komisijā, bet dienesta apstākļu dēļ komisijā nav piedalījies.

Pēc pulkā esošām ziņām – tanku daļas piederējušas pie 39. brigādes.

Pulkvedis – leitnants

Lobe

Štāba priekšnieka palīgs kapteinis Mežīts¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 124. lpp. (Oriģināls)

Ne Kocēnu, ne citu pagastu zemnieki par okupācijas armijas karaspēka daļu izpostītajām saimniecībām nekādu atlīdzību netika saņēmuši.

21. Rīgas pilsētas izpildu komitejas priekšsēdētāja A. Deglava 1941. gada 8. janvāra ziņojums LPSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par sarkanarmiešu patvaļīgo pilsētas mežu un parku izciršanu un malkas aizvešanu

Rīgas pilsētas pagaidu izpildu komiteja

1941. gada 8. janvārī

Latvijas PSR Tautas komisāru padomes
priekšsēdētājam

Rīgā un tās apkārtnē izvietotās Sarkanās armijas daļas, neraugoties uz Rīgas pilsētas izpildu komitejas meža apsardzes amatpersonu aizliegumu, veic patvaļīgu pilsētas mežu un parku izciršanu un aizved sagatavoto malku.

Meža apsardzības amatpersonām ir ļoti grūti savākt pierādījumus pret sarkanarmiešiem, jo viņi nenosauc ne savu karaspēka daļu, ne vārdu, ne uzvārdu. Malku lielāko tiesu aizved ar mašīnām bez numuriem un tamdēļ tikai zemāk minētajos gadījumos ir saņemti pierādījumi:

1. 1940. gada 27. augustā Olaines mežniecībā mežsargam Pērkonam tika paņemts 1 m³ malkas 9 rbļ. 30 kap. kopvērtībā. Pēc mežsarga lūguma vecākais leitnants par patvaļīgi paņemto malku izsniedza kvīti (kvīts pievienots);
2. 1940. gada 23. oktobrī Mangaļu mežniecībā mežsargs Melnalksnis konstatēja, ka aizvesti 21,4 m³ malkas 115 rbļ. un 56 kapeiku vērtībā. Izrādās, ka malkas aizvedēji ir „aviohidro” bāzes sarkanarmieši, kuri novietojušies Sužu viensētā;

3. 1940. gada 9. novembrī tā pati karaspēka daļa patvaļīgi paņēma 15,8 m³ malkas 85 rbļ. un 32 kap. vērtībā;
4. 1940. gada 11. novembrī tā pati karaspēka daļa patvaļīgi paņēma 3 m³ malkas 16 rbļ. un 20 kap. vērtībā;
5. 1940. gada 1. decembrī tā pati karaspēka daļa patvaļīgi paņēma 2,2 m³ malkas 39 rbļ. un 60 kap. vērtībā;
6. Piņķu mežniecībā mežsargs Briņķis atklāja, ka Cīņu viensētā novietojusies karaspēka daļa patvaļīgi aizveda malku:
 - 1940. gada 29. oktobrī 5,5 m³ par summu 62 rbļ. un 70 kap.,
 - 1940. gada 13. novembrī 10,40 m³ par summu 114 rbļ.,
 - 1940. gada 18. novembrī 10,40 m³ par summu 52 rbļ.,
 - 1940. gada 23. novembrī 3 m³ par summu 34 rbļ. 80 kap.;
7. 1940. gada 22. novembrī Piņķu mežniecībā mežsargs Kazaks atklāja sarkanarmiešu komandu, kura iekrāva mašīnā 50 m³ malkas par summu 610 rbļ.. Uz mežsarga aizliegumu ņemt bez atļaujas pilsētas malku, vecākais leitnants Vasiļjevs atbildēja, ka viņam neesot laika meklēt atļauju, ka malku viņš paņemot štābam un izsniedza kvīti (pievienota);
8. 1940. gada 17. un 22. novembrī Anniņmuižā, Rīgas pilsētas parkā sarkanarmieši nocirta 41 koku par summu 300 rbļ. 06 kap.

Par to pilsētas mežu nodaļa ziņoja ģenerālleitnantam Kļenovam, pēc kura rīkojuma noskaidrot apstākļus uz vietas tika nosūtīts majors Čaika. Tos komandierus, kuri ir vainīgi 5. un 7. punktā norādītajās patvaļībās, majors Čaika atrada un nopratināja. Pēc tam majors deva solījumu, ka patvaļības tiks pārtrauktas. Taču tas tomēr neattaisnojās un malkas aizvešana turpinās;
9. 1940. gada 26. novembrī Zaķu mežniecībā sarkanarmieši,

kuri atradās Cekules aizliegtajā zonā, Liepu viensētā, vecākā leitnanta Pozņakova vadībā aizveda 5,5 m³ malkas par summu 41 rbļ. 40 kap.;

10. 1940. gada 6. decembrī Olaines mežniecībā no mežsarga Traumaņa apgaitas sarkanarmieši ar mašīnu Nr. BT 10–62 aizveda 1,60 m³ malkas par summu 24 rbļ. 28 kap.;

11. Piņķu mežniecībā no mežsarga Briņķa apgaitas Sarkanās armijas daļa, kura atrodas Cīņas mājās, par kuru bija devis solījumu majors Čaika, arī turpina aizvest pilsētas malku:

1940. gada 12. decembrī paņemti 4 m³ par summu 72 rbļ.,

1940. gada 16. decembrī paņemti 4 m³ par summu 72 rbļ.

Bez jau minētajiem gadījumiem meža apsardze vēl ir sastādījusi 63 protokolus par summu 4408 rbļ. 38 kap., par kuriem ir pierādījumi, ka malku paņēmuši sarkanarmieši, bet vēl nav bijusi iespēja noskaidrot, kas tā bijusi par karaspēka daļu un tās atrašanās vietu.

Lūdzu dot rīkojumu, lai patvaļība tiktu pārtraukta, un, lai Rīgas pilsētas izpildu komitejai tiktu atlīdzināta sarkanarmiešu paņemtās malkas vērtība.

Pielikumā: 2 kvītis

Priekšsēdētājs:

Sekretārs:

Deglavs

Ermsons ¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 412. l., 29.-29.a lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

22. Ventspils apriņķa pagaidu izpildu komitejas priekšsēdētāja K. Sprugevica un LK(b)P Ventspils [apriņķa] komitejas sekretāres I. Paldiņas – Rūsis 1941. gada 12. marta lūgums LPSR TKP priekšsēdētājam izveidot kopīgu komisiju un saskaņot viedokli par poligona izveidošanu

Ventspils apriņķa pagaidu

Izpildu komiteja

Ventspilī, 1941. g. 12 III

Nr. 500/150

Latvijas PSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētājam

Ziru un Užavas pagastos no savām dzīvesvietām izsēdinātas 13 saimniecības. Tāpat 60 kv [adrāt] kilometru liela josla norobežota, un neviens tanī netiek ielaists. Viss tas noticis bez apriņķa izpildu komitejas un partijas komitejas ziņas, un tās nostādītas notikuša fakta priekšā. Protams, šāda rīcība izpildu komitejas darbu dezorganizē, un nav iespējama nekāda plāna sastādīšana un sagatavošanās pavasara sējai, jo nav noteiktu robežu un ziņu, kā saimnieciskā pārziņā un rīcībā minētā platība paliks.

Vendzavas līdzenums, kas aizņem lielāko daļu minētās platības, ir zāļu kūdras purvs, tāpēc poligona ierīkošanai nav piemērots, jo vasarā iespējama bieža zemes degšana, kas grūti noslāpējama.

Lūdzam steidzoši sastādīt komisiju, kurā ietilptu arī apriņķa izpildu komitejas un partijas pārstāvji, kas uz vietas noskaidrotu un spertu nepieciešamos soļus lietas galīgai nokārtošanai.

Lieta ļoti steidzama, lai varētu izvest nepieciešamos ierīcības darbus.

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 50. l., 58. lpp. (Oriģināls)

**23. Rīgas pilsētas komunālās saimniecības
Dzīvokļu pārvaldes 2. rajona pilnvarotā pārrauga
R. Bamlovskā 1941. gada 27. marta ziņojums
Dzīvokļu saimniecības nodaļai par Sarkanās
armijas virsnieka Ņikitina izdemolēto dzīvokli**

Rīgas pilsētas Komunālās saimniecības nodaļas

Dzīvokļu pārvaldes 2. rajona pilnvarotais pārraugš

Nr. 1889

1941. gada 27. martā

Dzīvokļu saimniecības nodaļai

Ziņoju, ka nama Valdemāra ielā 9 dzīvokļa 9 līdzšinējais īrnieks Sarkanās armijas virsnieks Ņikitins atstājis dzīvokli, to neuzsakot, naktī no 21. uz 22. martu.

Atslēgas sētniecei nodevis 24. martā š.g. Bez tam minētais īrnieks līdz paņēmis gāzes pavadu, kas piederēja dzīvoklim, nogriezis elektrības vadus un piederumus, atstājot dzīvokli arī lielu netīrību.

Līdzīga satura raksts nosūtīts strādnieku – zemnieku milicijas II nodaļai, tālr. 20802. ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 155. l., 600. lpp. (Oriģināls)

24. Jelgavas apriņķa Lielvircavas pagasta izpildu komitejas sekretāra ziņojums par sarkanarmiešu noziedzīgām darbībām

Jelgavas apriņķa izpildu komitejas
Priekšsēdētājam

Slepeni

1944. gada 6. septembrī, ejot no darba uz māju, ceļā satiku pils. Jāni Citronu, kurš man teica, ka sarkanarmieši uzlauzuši Lielvircavas pat. b-bas veikalu un gribot to izlaupīt. Es tūlīņ devos turp. Pagalmā satiku veikalveža sievu, kura jau teikto apstiprināja. Pēc tam pie manis pienāca sarkanarmijas majors un sāka mani lamāt, grasīdamies man iesist, bet tas viņam pirmoreiz neizdevās. Otrreiz viņš man uzbruka kopā ar kādu vecāko leitnantu. Otrreizējā uzbrukumā majors man divas reizes iesita pa galvu un ar kāju divas reizes iespēra pa vēderu. Aizmirsu piemetināt, ka vecākais leitnants man prasīja uzrādīt dokumentus, ko arī darīju, bet uzrādītos dokumentus man vairs neatdeva, bet gan tā vietā iesita ar pistoli pa galvu, pēc šī sitiena metos bēgt, bet uz zemē esošās kārts paklupu, šīnī momentā vecākais leitnants, kuram rokā jau bija pistole, uz mani izšāva un lode man nosvilpa cieši gar galvu. Skriešus devos pie tuvumā esošā NKGB [Valsts drošības tautas komisariāta] virsnieka un ziņoju par notikušo, kurš uzsāka bēgošo virsnieku gūstīšanu. Kad b. Cidovičs lūdza kara komisariāta automašīnu bēgļu gūstīšanai, tie atteicās to dot.

7 IX 44. g. V. Engers ¹

1. LVA, PA-101. f., 8. apr., 12. l., 15. lpp. (Oriģināls)

25. Lielvircavas pagasta Bērziņu mājas pārvaldnieces ziņojums par sarkanarmiešu laupīšanu

Lielvircavas pagasta izpildu komitejai

Slepeni

Lielvircavas pagasta Bērziņu mājas pārvaldnieces

Annas Vagulānes ziņojums Nr. 1

Bērziņu mājās 6 IX 44 karaspēka daļa Nr. 05920 veica kulšanu (kulšanas darbus vada kapteinis Filoņenko). 6 IX 44. g. tika izkulta daļa auzu, pēc man liktas priekšā parakstišanai izziņas par 1520 kg, kas tika aizvesti gan ar pajūgiem, gan ar auto.

7 IX 44. g. tika pabeigta auzu kulšana un izkulta lielākā daļa miežu, pēc man parakstišanai iedotās izziņas ap 4260 kg, kas arī tika aizvesti. Šorīt, man izbraucot no Bērziņiem, piebrauca smagais auto pēc pēdējiem miežiem. Izkultā labība, lai gan svāri bija, svērtā netika, nosvēra tikai vienu mazāku maisu un pēc tā tad rēķināja apmēram arī visu lielāko maisu svaru. Atsevišķi ar pajūgiem aizvesti maisi netika ierēķināti.

Šādā veidā, aizvedot visu izkulto vasarāju, ir pārsniegta pagasta izpildu komitejas noteiktā auzu un miežu nodošanas norma (3650 kg) un esam palikuši pilnīgi bez vasarāju sēklas un lopu un cilvēku uzturam vajadzīgās labības. Mājās ir 12 cūku, kurām tagad nav itin nekādu labības miltus uzturam, un ļaudīm trūkst jebkādu putraimu.

Lūdzu spert vajadzīgus soļus, lai netiktu aizvesti arī visi izkultie rudzi un kvieši, jo rudzus šodien sāk kult.

Mājās dzīvojošiem ļaudīm – 12 personām – draud maizes trūkums, jo veco rudzu ko kult vairs nav.

Anna Vagulāne. ¹

1. LVA, PA-101. f., 8. apr., 12. l., 14. lpp. (Oriģināls)

26. LPSR iekšlietu tautas komisāra A. Eglīša 1944. gada 14. oktobra ziņojums par Sarkanās armijas militārpersonu noziegumiem

Pilnīgi slepeni

LPSR Iekšlietu tautas komisariāta

Sekretariāts

Nr. 1/00336

1944. g. 14. oktobrī

Daugavpili

2. Baltijas frontes pretizlūkošanas pārvaldes „Smerš”

priekšniekam ģenerālleitnantam

biedram Zeļezņikovam

2. Baltijas frontes kara prokuroram

Kopija: Latvijas PSR Tautas komisāru padomes

priekšsēdētājam

biedram Lācim

Pēdējā laikā – septembrī – Latvijas PSR IeTK orgāni Latvijas PSR teritorijā ir reģistrējuši lielu skaitu marodierisma, zādzību un laupīšanas gadījumu ar bandītisma elementiem, pielietojot ieročus pret mierīgajiem iedzīvotājiem. Tos ir izdarījušas Sarkanās armijas atsevišķas militārpersonas, tā, piemēram:

1. Š.g. 13. septembrī divas militārpersonas, piedraudot ar ieročiem, ielauzās pilsoņa Stepana Tihonova dzīvoklī, kurš dzīvo Rēzeknē, Bukmuižas ielā Nr. 52. Dzīvoklī viņi izdarīja 6 šāvienus grīdā un griestos, pēc tam paņēma pulksteni un zābakus un aizgāja. Pēc veiktajiem meklēšanas pasākumiem militārpersonas tika aizturētas. Noskaidrojot izrādījās, ka tie bija gvardes kapteinis Botovs P.M. no 2. Baltijas frontes 42. rezerves armijas un kapteinis

Korotkovs B.I. no 42. armijas 48. strēlnieku divīzijas 301. pulka.

Iepriekšējās izmeklēšanas materiāli kopā ar personām
nodoti Rēzeknes garnizona pretizlūkošanas pārvaldes
„Smerš” daļas priekšniekam;

2. Š.g. 17. septembrī Rēzeknes apriņķa Lielo Ančipānu ciemā zemnieka Ančipāna Osipa mājās ieradās Sarkanās armijas seržants un pieprasīja kandžu, bet saņēma negatīvu atbildi. Tad viņš sāka draudēt ar ieroci, bet tūdaļ viņu aizturēja IeTK darbinieki. Noskaidrojot izrādījās, ka seržants Matvejevs A.A. ir no 4. atsevišķās ceļu ekspluatācijas daļas bataljona;
3. Š.g. 17. septembrī 13. brigādes dzelzceļa bataljona – lauka pasta Nr. 92690–v militārpersonas Peškovs un Kablanovs, bruņojušies ar automātiem, sarīkoja uzbrukumu zemnieka Bojevskas dzīvoklim, kurš dzīvo Rēzeknes apriņķa Spirino sādžā, un, it kā izdarot kratīšanu, paņēma rokas pulksteni, 4 sieviešu kleitas, ziemas cepuri un aizbēga.

Pēc meklēšanas noziedznieki ir aizturēti un arestēti;

4. Š.g. 25. septembrī 153. artilērijas rezerves pulka – l.p. Nr. 28568 baterejas staršina Vološins izdarīja bruņotu uzbrukumu Rēzeknes apriņķa Maltas MTS (mašīnu un traktoru stacijas) strādniekiem, kuri veda uz Maltu zirgus. Viņš, draudot ar automātu, atņēma strādniekiem 5 zirgus un aizbēga.

26 / IX 44. g. Vološins ar zirgiem tika aizturēts un arestēts;

5. Š.g. 20. septembrī Daugavpilī aviācijas daļas Nr. 19393 militārpersonas kopā ar tās pašas karaspēka daļas ēdnīcas vadītāju Trušenko D.Z., kura bija zādzības organizatore, no LPSR TKP priekšsēdētāja vietnieka biedra Ķīša dzīvokļa nozaga mantas un mēbeles.

IeTK darbinieki Trušenko ir arestējuši, bet izmeklēšanas materiāli par militārpersonām Bošarovu A.Z., Fedotovu A.S., Čudakovu un Gusevu, kuri piedalījās zādzībā, nodoti kara prokuroram;

6. Š.g. 25. septembrī Daugavpils apriņķa Stroku mājās pilsoni Špakovskai, pēc tam, kad tur nakšņoja karavīri, pazuda soma ar naudu un pase.

Karavīri aizbrauca nezināmā virzienā;

7. Š.g. 25. septembrī pilsoni Akermani G., kura dzīvo Jelgavas apriņķa Sesavas pagasta Lelsabu mājās, divi militārās formās ģērkušies svešinieki atņēma zirgu, bet pēc tam aizbēga nezināmā virzienā;
8. Š.g. 9. oktobrī Madonas apriņķa Praulienas pagasta Daiļu mājās militārpersonas noslepkavoja Pētersoni Ellu Roberta meitu – 45 gadus vecu.

Izbraucot uz notikuma vietu, tika noskaidrots, ka Pētersones slepkavas ir militārpersonas no degvielas un smērvielu materiālu pievešanas 10. armijas rotas, k/d Nr. 08634, par ko ziņoja šīs pašas k/d automašīnas Nr. K-6-43-20 šoferis Motorins Nikolajs Trofima dēls.

Iepriekš minētie piemēri raksturo atsevišķu militārpersonu rīcību, kuri negatīvi darbojas pret mierīgajiem iedzīvotājiem, radot viņos neapmierinātību, bet dažkārt arī nepelnītu niknumu pret Sarkano armiju. Pamatojoties uz minēto, es lūdzu iepriekš nosauktos vainīgos saukt pie kriminālatbildības un turpmāk veikt attiecīgus pasākumus, lai novērstu līdzīgus faktus.

Latv.PSR iekšlietu tautas komisārs

valsts drošības komisārs

A.Eglītis. ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 92. l., 36., 36.a lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

СОВЕРШЕННО СЕКРЕТНО.

Лит.

35

Вх. № на № от 194 г.

При ответах ссылаться на №, число и отдел

3/6

LPSR
I EKSLIETU TAUTAS
KOMISARIATS

Латвийская ССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

Вх 281
14/3
Д.И.И.

НАЧАЛЬНИКУ УПРАВЛЕНИЯ КОНТРАРАЗВЕДКИ
"СМЕРШ" П ПРИВАЛТИСКОГО ФРОНТА
ГЕНЕРАЛ-ЛЕЙТЕНАНТУ

Секретариат

товарищу ЖЕЛЕЗНИКОВУ

14 октября 194 г.

№ 1/00336

ВОЕННОМУ ПРОКУРОРУ П ПРИВАЛТИСКОГО
ФРОНТА.

Р. И. Г. А.

Даугавпилс.

КОПИЯ:

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ
ЛАТВИЙСКОЙ ССР

товарищу Л А Ц И С.

За последний период времени - сентябрь месяц, органами НКВД Латвийской ССР зарегистрировано масса случаев мародерства, краж, грабежей, с наличием проявления элементов бандитизма, с применением оружия над мирными жителями освобожденной территории Латвийской ССР. Последнее исходит от отдельных лиц из числа военнослужащих Красной Армии, так, например:

1. 13-го сентября с.г. двое военнослужащих под силой оружия ворвались в квартиру гр-на ТИХОНОВА Степана, проживающего в гор. Резекне по Букмуйской улице, дом № 52. В квартире произвели 6 выстрелов в пол и потолок, затем взяли часы и ботинки - ушли. Принятыми мерами розыска, военнослужащие были задержаны, которые при выяснении оказались гвардии капитан БОТОВ П.М., из резерва 42 армии П Прибалтийского фронта и капитан КОРОТКОВ В.И. из 301 полка, 48 стр. дивизии 42 армии.
Материалы предварительного следствия вместе с личностями переданы начальнику ОКР "СМЕРШ" Резекненского гарнизона.

2. 17-го сентября с.г. в селе В-Анчипаны, Резекненского уезде, в дом крестьянина Осипа АНЧИПАН явился сержант Красной Армии и потребовал самогона, на что получил отрицательный ответ; тогда последний стал угрожать оружием, но тут же был задержан органами НКВД. При выяснении, сержант оказался МАТВЕЕВЫМ А.А. из 4-го отдельного дорожно-эксплуатационного батальона.
Для принятия мер передан начальнику Резекненского гарнизона.

3. 17-го сентября с.г. военнослужащие калдорбата 13 бригады, п/п 92690-В - ПЕШКОВ и КАВЛАНОВ, вооруженные автоматами совершили налет на квартиру крестьянина ВОЕВСКОГО, проживающего в деревне Спирино, Резекненского уезда и под видом обыска забрали ручные часы, 4 дамских платья, зинную шапку и скрылись.
Принятыми мерами розыска преступники задержаны и арестованы.

4. 25-го сентября с.г. старшина батареи 153 АЗСН п/п 28568 - сержант ВОЛОШИН совершил вооруженный налет на рабочих Мелтенской ИТС, Резекненского уезда, сопровождавших лошадей в Милту, который под угрозой автомата отобрал у рабочих 5 лошадей и скрылся.
Принятыми мерами 26/IX-44г. ВОЛОШИН был задержан вместе с лошадьми и арестован.

2444 13-92.Р. 538 830

5. 20-го сентября с.г. в г. Даугавпилс военнотрудовой авиачасти № 19393, совместно с зав. столовой этой же в/части ТРУШЕНКО Д.З., ко была организатором хищения вещей и мебели из квартиры заместителя председателя СНК ЛССР товарища КИСИС.

Органами НКВД ТРУШЕНКО арестована, а в отношении участвовавших военнотрудовых БОШАРОВА А.Я., ФЕДОТОВА А.С., ЧУДАНОВА и ГУСЕВА - следственные материалы переданы Военному Прокурору.

6. 21-го сентября с.г. на хуторе Стронь, Даугавпилсского уезда, у гр-ки ШПАКОВСКОЙ после ночлега бойцов пропала сумка с деньгами и паспортом.

Бойцы вышли в неизвестном направлении.

7. 25-го сентября с.г. у гр-на АКЕРМАН Г., проживающего Лялсаб Сесавской волости, Елгавского уезда, двумя неизвестными в военной форме была отнята лошадь, после чего последние скрылись в неизвестном направлении.

8. 9-го октября с.г. в усадьбе "Дайлис" Пярнуленской волости, Мадонского уезда была убита военнотрудовыми домохозяйка ПЕТЕРСОН Элла Робертовна - 45 лет.

Внездом на место происшествия установлено, что убили ПЕТЕРСОН является военнотрудовой 10 армейской роты подвоза горяче-смазочн материала в/части, полевая почта № 08634, о чем сообщил из этой же в/части шофер автомашины № Р-6-43-30 - МОТОРИН Николай Трофимович

Вышеперечисленные примеры характеризуют действия отдельных лиц из числа военнотрудовых, которые отрицательно действуют на мирных граждан, порождая в них недовольство, а подчас и неслуженное озлобление против Красной Армии.

На основании изложенного прошу привлечь перечисленных виновных к уголовной ответственности и впредь принять соответствующие меры по предотвращению подобных фактов.

НАРОДНЫЙ КОМИССАР ВНУТРЕННИХ ДЕЛ ЛАТВ ССР
КОМИССАР ГОСУДАРСТВЕННОЙ БЕЗОПАСНОСТИ

(В Г Л И)

27. Rīgas pilsētas izpildu komitejas priekšsēdētāja A. Deglava 1944. gada 1. novembra ziņojums Rīgas pilsētas garnizona priekšniekam par karaspēka daļu nelikumīgo malkas aizvešanu

1944. gada 1. novembrī

Rīgas pilsētas garnizona priekšniekam Skolas ielā 17

Rīgas pilsētas izpildu komiteja ziņo, ka Rīgas pilsētā izvietotās karaspēka daļas patvaļīgi, bez pilsētas izpildu komitejas atļaujas, aizved pilsētas mežos sagatavoto malku.

Tā, piemēram:

Šī gada 25. oktobrī karaspēka daļa, lauka pasta Nr. 47900, kura atrodas Kr. Barona ielā Nr. 99, no Dreiliņu mežniecības aizveda 5 m³ malkas.

Šī gada 24. oktobrī karaspēka daļa, lauka pasta Nr. 51512, kura atrodas Artilērijas kazarmās, no Dreiliņu mežniecības aizveda 2 m³ malkas.

Š.g. 24. oktobrī Iekšlietu tautas komisariāta 244. konvoja pulks – lauku pasta Nr. 7458, kurš atrodas Brīvības ielā Nr. 93, pielika savu apsardzi pie tās malkas, kura bija izvesta no Dreiliņu mežniecības un šo malku aizveda ar savām kravas automašīnām.

Š.g. 26. oktobrī karaspēka daļa, kurai pieder kravas automašīna Nr. B-03-81, no Mangaļu mežniecības aizveda 23 m³ malkas.

Tā kā šī malka sagatavota Rīgas pilsētas komunālās saimniecības vajadzībām, tad pilsētas izpildu komiteja Jūs lūdz:

1. Parūpēties par to, lai karaspēka daļas malku patvaļīgi neaizvestu;
2. Uzdot 244. konvoja pulkam pārtraukt patvaļīgu malkas aizvešanu, noņemt apsardzi un atļaut pilsētas izpildu komitejai

izmantot malku Rīgas pilsētas komitejas vajadzībām.

Norādīt karaspēka daļām, ka malkas saņemšanai ar atbilstošu iesniegumu jāgriežas Latvijas PSR Valsts plāna komisijā.

Rīgas pilsētas izpildu komitejas priekšsēdētājs
(Deglavs). ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 170. l., 44. lpp. (Kopija. Tulkojums)

28. Viesnīcas darbinieku 1944. gada 6. decembrī sastādītais akts par mantu patvaļīgu aizvešanu no viesnīcas Kirova ielā Nr. 3

1944. gada 6. decembrī

Akts

2. nov [embrī] 1944. g [adā] plkst. 9 no rīta viesnīcas Kirova ielā Nr. 3 sētā bija iebraukuši divi smagie ormaņi, uz kuriem no viesnīcas trešā stāva tika nestas un krautas dažādas mēbeles.

Noskaidrojās, ka rīkojumu devis šeit dzīvojošais kara flotes tribunāla priekšsēdētājs – kapteinis. Aizrādīju, ka minētās mēbeles pieder viesnīcai un neļaušu viņas izvest, aizslēdzu vārtus un atslēgu paņēmu un nosūtīju b. Dauguli Olgu pie tresta pārvaldnieka.

Tā kā minētais kapteinis teicās negaidīt un lauzt vārtus un vest projām, gāju pats uz izpildu komiteju ziņot, bet par to laiku bija ar kādu dzelzi atmūkēti vārti un minētie mēbeļu vezumi izvesti.

Otrus divus vezumus mantas izveda vēlāk, kad atslēdzu vārtus, jo pretēji solījās vēl reizi atmūkēt.

Pēc apmēram saskaitīšanas [aizvestas] sekojošas mantas:

1) Grīdas skapis – pulkstenis	1 gab.
2) Krēsli polsterēti	40 gab.
3) Dīvāna soli	2 gab.
4) Galdi	3 gab.
5) Kluba krēsli	12 gab.
6) Rakstāmgaldi	5 gab.
7) Tahtas	3 gab.
8) Grāmatu skapis, magoņu pulier.	1 gab.
9) Ādas kluba krēsli	2 gab.
10) Dīvāni	2 gab.

Viesnīcas pārzinis (Baumanis Herberts)

Nama sētnieks (Jāzepe Abaroks)

Tresta darbiniece (O. Daugulis) ¹

1. LVA, 1400. f., 5. apr., 1. l., 65. lpp. (Noraksts)

**29. Latvijas PSR iekšlietu tautas komisāra
vietnieka milicijas pulkveža A. Košeļeva 1944. gada
29. decembra pilnīgi slepenais ziņojums LPSR TKP
priekšsēdētājam V. Lācim par Sarkanās armijas
militārpersonu bandas likvidāciju**

Pilnīgi slepeni

LPSR Iekšlietu tautas komisariāts

Milicijas pārvalde

Nr. 8/2/00465

1944. gada 29. decembrī

Latvijas PSR Tautas komisāru padomes
priekšsēdētājam b. Lācim

**Specziņojums
par militārpersonu bandas likvidāciju**

Šī gada novembrī un decembrī Rīgas pilsētas Maskavas rajonā tika reģistrēti vairāki nekaunīgi noziegumi. Tā, piemēram, 1944. gada 13. novembra naktī nezināmi noziedznieki uzlauza pilsonei Cīrulei piederošā šķūņa atslēgu un nozaga govi.

1944. gada 10. decembrī līdzīgā veidā tika nozagta govys pilsonei Kozlovai.

1944. gada 25. decembrī naktī Maskavas ielas namā Nr. 260 savā dzīvoklī ar automāta kārtu tika nogalināta pilsone Zomere, bet dzīvoklis aplaupīts.

1944. gada 17. decembrī naktī pilsonei Briedei tika uzlauzta šķūņa atslēgas un nozagta govys.

Vadoties no tā, ka noziegumu metode visos gadījumos bija viena un noziegumi izdarīti vienā apkārtnē, viens otra tuvumā, varēja uzskatīt, ka visus šos kriminālos nodarījumus izdarījusi viena labi organizēta un konspirēta noziedznieku grupa. Pie kam, vadoties no

notikumu vietas apskates, kā arī citiem atrastajiem pierādījumiem, bija redzams, ka noziedzīgās grupas dalībnieki ir militārpersonas.

LPSR Iekšlietu tautas komisariāta Milicijas pārvaldes kriminālās meklēšanas darbinieki, kuru rīcībā bija šīs ziņas, izstrādāja un veica operatīvos pasākumus, kā rezultātā tika noskaidrots, ka Rīgas pilsētas Maskavas ielas nomalē dislocējas 3. Baltijas frontes Artilērijas pārvaldes 758. atsevišķais zenītartilērijas divizions un, ka šī divizona atsevišķi sarkanarmieši, organizējušies noziedzīgā grupā, kuras sastāvā ir vada komandieris leitnants Sevastjanovs, izdara dažādus noziegumus.

Pamatojoties uz iegūtajām ziņām, LPSR Iekšlietu tautas komisariāta Milicijas pārvalde iesniedza 3. Baltijas frontes prokuroram lūgumu apcietināt norādītās karaspēka daļas militārpersonu grupu, atļaujot sākotnējo izmeklēšanu veikt tieši LPSR Iekšlietu tautas komisariāta Milicijas pārvaldes kriminālās meklēšanas daļai. Pēc norādītās sankcijas saņemšanas tika arestēti šādi 758. atsevišķā zenītartilērijas divizona sarkanarmieši:

1. Grigorijs Romāna d. Loguņecs, dz. 1912. g., no Čerņigovas apgabala, ierindnieks;
2. Semjons Dmitrija d., Kravčenko, dz. 1919. g., no Vorošilovas pilsētas, ierindnieks;
3. Grigorijs Nikolaja d. Trufanovs, dz. 1913. g., no Orlas apgabala, ierindnieks;
4. Vasiļijs Ņikitas d. Galkins, dz. 1918. g., no Bataiskas pilsētas, ierindnieks;
5. Vladimirs Mihaila d. Rjabovs, dz. 1917. g., no Tambovas apgabala, seržants;
6. Aleksandrs Ivana d. Popovs, dz. 1921. g., no Tambovas apgabala, seržants.

Kā arī vada komandieris leitnants Nikolajs Nikolaja d.

Sevastjanovs, dz. 1918. g., no Gorkijas pilsētas, kurš jau agrāk bijis sodīts par slepkavību.

Arestētajām personām izmeklēšanas laikā vaina tika pierādīta un viņi izdarītajos noziegumos atzinās, liecinot, ka viņu grupa š.g. novembrī un decembrī izdarījusi pavisam 6 liellopu zādzības, uzlaužot atslēgas, laupīšanas nolūkā nogalinot pilsoni Zomeri, vienu laupīšanu un vairākas citas zādzības. Noziedzīgā veidā iegūtie līdzekļi tikuši izmantoti žūpošanai.

Reizē ar minēto 7 militārpersonu arestu pierādīta vēl 5 šīs karaspēka daļas sarkanarmiešu un 3 viņu atbalstītāju – vietējo iedzīvotāju vaina.

Izmeklēšanas pabeigšanai lieta tiek nodota 3.Baltijas frontes kara prokuratūrai.

Latvijas PSR iekšlietu tautas komisāra vietnieks
milicijas pulkvedis Košeļevs. ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 124. l., 4., 5. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

Atzīmes dokumentā: Lasīju 2.01.15. V. Lācis.

**30. Latvijas PSR iekšlietu tautas komisāra
vietnieka milicijas pulkveža A. Košeļeva
1945. gada 24/25. janvāra ziņojums LPSR TKP
priekšsēdētājam V. Lācim par militārpersonu
izdarītajiem kriminālnoziegiem**

Pilnīgi slepeni

LPSR Iekšlietu tautas komisariāts

Nr. 8/2/192-s

1945. gada 24/25. janvārī

Latvijas PSR Tautas komisāru padomes
priekšsēdētājam b. Lācim

Specziņojums

Šī gada naktī uz 3. janvāri militārās personas un formās tērpušies nezināmi noziedznieki, izsitot logu, iekļuva 85 gadus vecās pilsones Helēnas Zariņas dzīvoklī, kura kopā ar meitām – 55 gadus veco Annu Zariņu un 50 gadus veco Mildu Brenneri dzīvo Rīgā, M. Lubānas ielā Nr. 14, un viņām pieprasīja naudu un vērtīgas mantas.

Mildai Brennerei, kura mēģināja izskriet no dzīvokļa, noziedznieki sešas reizes iedūra ar nazi, kā rezultātā viņa nomira. Smagi tika ievainota viņas māte Helēna Zariņa un māsa Anna Zariņa. Paņēmuši naudu 1500 rubļus, dāmu rokaspulksteni, piecus zelta gredzenus, drēbes, pārtikas produktus, kā arī citas vērtīgas mantas, aizbēga.

Kriminālmeklēšanas daļa reizē ar šī nozieguma operatīvajiem un izmeklēšanas pasākumiem noziedznieku atklāšanai un notveršanai orientēja arī Rīgas pilsētas rajonā dislocēto karaspēka daļu pretizlūkošanas dienestu „Smerš”.

1945. gada 12. janvārī 2. Baltijas frontes 1. Triecienarmijas pretizlūkošanas dienests „Smerš” Rīgas pilsētā par militārpersonas –

staršinas Djukova noslepkavošanu arestēja Sarkanās armijas dezertieru grupu, kuras sastāvā ir:

1. Aleksandrs Borisovs, dz. 1924. g., 1944. gada decembrī dezertējis no 2. Baltijas frontes 143. strēlnieku rezerves pulka;
2. Vladimirs Kazancevs, dz. 1923. g., 1944. gada decembrī dezertējis no 2. Baltijas frontes 143. strēlnieku rezerves pulka;
3. Dmitrijs Sazonovs, dz. 1923. g., 1944. gada decembrī dezertējis no 2. Baltijas frontes 143. strēlnieku rezerves pulka;
4. Vladislavs Podubnijs, dz. 1925. g., 1944. gada decembrī dezertējis no hospitāļa Nr. 3037;
5. Nikolajs Zorins, dz. 1916. g., 1944. gada decembrī dezertējis no 251. autobataljona.

Kā arī viņu līdzdalībnieki:

1. Jevdokija Okuļonoka, dz. 1921. g., no Rīgas, dzīvoja Virsaiša ielā Nr. 1 dz. 4;
2. Leontijs Ļipatovs, dz. 1925. g., no Rīgas, dzīvoja Virsaiša ielā Nr. 1 dz. 4, Jevdokijas Okuļonokas brālis;
3. Akuļina Kuzmina, dz. 1920. g., dzīvoja Rīgā, Maskavas ielā Nr. 154.

LPSR Iekšlietu tautas komisariāta Milicijas pārvaldes kriminālmeklēšanas daļas operatīvo darbinieku grupas kopā ar 2. Baltijas frontes 1. Triecienarmijas pretizlūkošanas dienestu „Smerš”, veicot operatīvos un izmeklēšanas pasākumus, rezultātā noskaidroja, ka pilsoni Mildu Brenneri aplaupījusi un nogalinājusi minētā dezertieru grupa. Līdz ar to noskaidrots, ka šī grupa Rīgā izdarījusi šādus noziegumus:

1. 1944. gada 29. decembrī Rīgā, M. Maskavas ielā Nr. 12 dz. 1 izdarīta pilsoņa Nikolaja Možeņicina dzīvokļa aplaupīšana;
2. 1945. gada 6. janvārī Rīgā, Dārziema ielā Nr. , dz. 1 izdarīta pilsones Annas Kolpakovas dzīvokļa aplaupīšana;

3. 1945. gada 8. janvārī Rīgā, Stopiņu ielā Nr. 38, izdarīta pilsones Annas Serafimovičas dzīvokļa aplaupīšana;
4. 1945. gada 8. janvārī Rīgā, Stopiņu ielā Nr. 2, izdarīta pilsones Elzas Bērziņas dzīvokļa aplaupīšana.

Izmeklēšanas materiāli nodoti 2. Baltijas frontes 1. Triecienarmijas pretizlūkošanas dienesta „Smerš” daļai.

Latvijas PSR iekšlietu tautas komisāra vietnieks
milicijas pulkvedis Košeļevs ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 124. l., 27., 27.a lpp. (Oriģināls. Tulkojums))

Вх. № 417 се
16.2.45г.

СОВ. СЕКРЕТНО.

Лит. _____

Вх. № _____ на № _____ от _____ 194 г.

При ответах ссылаться на №, число и отдел

54

LPSR
I EKSLIETU TAUTAS
KOMISARIATS

Латвийская ССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВЕТА НАРОДНЫХ КОМИССАРОВ
ЛАТВИЙСКОЙ ССР

Управление Милиции

7 " февраля 1945 г.

№ 8/328 с.

г. РИГА

товарищу Л А Ц И С. -

СПЕЦСООБЩЕНИЕ

об убийстве САЛАС МИЛЬДЫ в Илукстском
уезде Латвийской ССР.

12 января с.г. в квартиру САЛАС Мильды Петровны 1913
года рождения, занимавшейся сельским хозяйством, проживавшей
в местечке Акнисте Илукстского уезда Латвийской ССР, явились
трое ее знакомых военнослужащих 256 Отд. Автобатальона, среди
них был старшина указанной части ДУБИКОВ Р.П.

САЛАС угостила военнослужащих обедом, во время которо-
го было распито 0,5 литра водки.

За обедом между САЛАС Мильдой и старшиной ДУБИКОВЫМ
возникла ссора, в процессе которой ДУБИКОВ выстрелом из пис-
толета убил гр-ку САЛАС.

ДУБИКОВ Георгий Петрович арестован. Дело для расследо-
вания передано в Военную Прокуратуру.

ЗАМЕСТИТЕЛЬ НАРОДНОГО КОМИССАРА ВНУТРЕННИХ ДЕЛ
ЛАТВИЙСКОЙ ССР - ПОЛКОВНИК МИЛИЦИИ -

(КОМЕЛЕВ).

31. PSRS IeTK Galvenās pārvaldes cīņai ar bandītismu 1945. gada 15. februāra izziņa par sarkanarmiešu bandītismu Latvijā 1944. gada jūlijā – decembrī

Pilnīgi slepeni

Izziņa

Par militārpersonu veiktajām bandītisma izpausmēm PSRS teritorijā
1944. gada jūlijā – decembrī

1944. gada otrajā pusgadā Padomju Savienības teritorijā (izņemot Ukrainas PSR rietumu apgabalus) reģistrēti 384 bandītisma gadījumi, ko veikušas Sarkanās armijas militārpersonas, kas ir 10,8 % no visiem Padomju Savienībā reģistrētajiem bandītisma gadījumiem.

Atsevišķos apgabalos un republikās militārpersonu veikto bandītisma gadījumu procents ir ievērojami augstāks. (..).

No 384 militārpersonu veiktajiem bandītisma gadījumiem:

- a) bruņoti uzbrukumi valsts, kooperatīvajām, sabiedriskajām organizācijām un iestādēm – 64,
- b) uzbrukumi privātpersonām un pilsoņu dzīvokļiem, aplaupīšanas un citos nolūkos – 320.

Likvidējot bandītu grupas un bandītus – virsniekus, aizturētas 648 militārpersonas (tai skaitā 111 personas no virsnieku sastāva), kuras nodarbojās ar bandītismu.

Militārpersonu veiktā bandītisma dēļ nogalināti 14 cilvēki no padomju un partijas aktīva un 75 citi pilsoņi.

Tālāk minēti atsevišķi bandītisma un laupīšanas fakti:

Latvijas PSR

1. 9. oktobrī Madonas apriņķa Praulienas pagasta Danlīšu (iesp. – Dambišu – J.R.) mājās militārpersonas nogalināja pilsoni Pētersoni. Noskaidrots, ka slepkavību pastrādāja militārpersonas no k/d – l.p. 08634;
2. 3.decembrī Viskaļu pag. Siliņu mājās trīs militārpersonas atbrauca ar automašīnu, pilsoni Siliņai atņēma 7 aitas un aizbrauca. Veikto pasākumu rezultātā laupītāji aizturēti: 12. atsevišķās auto brigādes 54. auto pulka staršina Jahrenko un sarkanarmieši Lukjanovs un Tungatovs;
3. Naktī no 17. uz 18. novembri Bīriņu pag. Ausmas mājās militārpersonu grupa no 5. rezerves artilērijas pulka Djomins un Kuriļevs aplaupīja pilsoni Prauliņu. Laupītāji aizturēti;
4. 22. novembrī četras militārpersonas uz ceļa aizturēja Turaidas pagasta izpildu komitejas priekšsēdētāju Lasmani, Rīgas apriņķa komitejas pārstāvi Bulānu un sagādes agentu Drelli, noguldīja viņus zemē un sāka uz viņiem šaut. Drelli viņi ievainoja, Lasmani piekāva, [pēc tam] aizbēga.

Noskaidrots, ka šie bandīti ir militārpersonas no IeTK iekšējā kara-spēka, kas apsargā nometni Valkā. Materiāls nodots 5. rezerves artilērijas pulka „Smerš” pretizlūkošanas daļai;

5. 4. decembrī Ropažu pag. Gailiņu mājās pils. Ernesta Kauliņa mājā trīs militārpersonas pievāca pārtikas produktus un aizgāja. Tajā pašā dienā šīs pašas militārpersonas atbrauca uz šīm mājām ar automašīnu un pavēlēja saimniekam kraut mašīnā kartupeļus. Šajā laikā pie mājām piebrauca operatīvā grupa, kuru bandīti apšaudīja un, pievākuši no saimniekiem pulksteni u.c. mantas, aizbrauca uz Dumbaku mājām un [arī tur] pievākuši miltus, speķi, apšaudīja

mājas un ar mašīnu aizbēga;

6. Oktobrī – novembrī militārpersonu grupa Madonas apriņķa Mēdzulas pagastā izdarīja vairākas laupīšanas. Laupītāji aizturēti: seržants Ščerbakovs (k/d 68903), seržants Kabiševs un divi sarkanarmieši;
7. 31. decembrī Cēsu apriņķa Jaustraupes pagasta Bērziņos Sarkan-karogotās Baltijas flotes mičmanis Bolotovs paņēma divas govis un divus aunus un, izdevis kvīti, nozuda. Veikto pasākumu rezultātā Bolotovs aizturēts;
8. 16. decembrī Rīgā, uz Brīvības ielas, militārās elektromontāžas militārpersonu grupa – kapteinis Novoksažennihs, inženierkapteinis Goldbergs, vecākais leitnants Ļibanovs un rēķinvedis Jevstafjevs – ar nažiem sadūra Sagādes tautas komisariāta pilnvaroto Zjuzenko, viņa vietnieku Smaginu, Augstākās tiesas advokātus Krembergu un Zariņu un Valsts bankas kontrolieri Bolotniju. Vainīgie aizturēti;
9. Naktī uz 29. decembri Rīgā uz Brīvības ielas nogalināts patruļas vecākais jefreitors A.Z. Haņins. Slepkaņas aizturēti. Tie bija 85. strēlnieku divīzijas 140. rezerves strēlnieku pulka militārpersonas M.V. Mihejevs un Ašmerins;
10. 9. decembrī militārpersonu grupa aviācijas daļas vecākā leitnanta Nazarova vadībā Stalbes pagasta mājās veica virkni laupīšanu. Visi šīs grupas dalībnieki aizturēti;
11. Naktī uz 18. novembri divas militārpersonas – jātnieki Auģemu (?) mājās aplaupīja pilsoni Veru Prauliņu, pievāca vērtslietas un nozuda. Veikto pasākumu rezultātā laupītāji aizturēti: V.B. Djomins un Kuriševs no 5. rezerves artilērijas pulka. Materiāli nodoti 3. Baltijas frontes „Smerš” pretizlūkošanas daļai;
12. Oktobrī – novembrī Madonas apriņķa Iršu pagasta teritorijā notika vairākas bruņotas iedzīvotāju aplaupīšanas – laupītāji pievāca alko-

holiskos dzērienus, apģērbus, apavus, pulksteņus. Laupītāji aizturēti. Bandas barvedis izrādījās vecākais seržants Aleksandrs Ruļevs. Materiāls un aizturētie nodoti 2. Baltijas frontes „Smerš” pretizlūkošanas pārvaldei;

13. 12. novembrī Dreiliņu pagasta Sarmu mājās 4. atsevišķā gvardes izlūkbataljona seržants Šlems Rozbergs nogalināja pilsoni Freimani, paņēma no tās četras govis un nozuda. Slepka aizturēts;
14. Valmieras apriņķa teritorijā 16 militārpersonas no 16. tanku brigādes nodarbojās ar laupīšanu. Grupu vadīja vecākais leitnants V. Spiridonovs. Visi grupas dalībnieki aizturēti;
15. 31. decembrī robežsargu nodaļa aizturēja militārpersonas no 125. strēlnieku divīzijas 657. strēlnieku pulka, kuras nodarbojās ar iedzīvotāju aplaupīšanu. Bandas dalībnieki bija: jaunākais leitnants I.K. Ivanovs, iesauka „Boriss”, leitnants Baikovs, jaunākais leitnants Vahauševs, jefreitors Kļimovs un seši sarkanarmieši – ierindnieki.¹

1. Krievijas Federācijas valsts arhīvs, 9478. f., 1. apr., 280. l., 13.-14. lpp. (Tulkojums)

32. Rīgas pilsētas Ļeņina rajona dzīvokļu nodaļas 1945. g. 30. marta akts par karaspēka daļas Nr. 2151 nodarītajiem postījumiem Kuģu ielā 11 un 13

Akts

Rīgā, 1945. gada 30. martā

Mēs, apakšā parakstījušies, sastādījām šo aktu par sekojošo:

Komisijas sastāvā: Ļeņina rajona galvenais inženieris Semjons Strogonovs Filipa d., no 1.sektora b. Timofejs Kovaļonoks Fjodora d.,

zemāk minēto māju pārvald [niece] b. Jeļena Zinaiša Uļjana m. un viņas palīdzē Zenta Uļjāns Ivana m., veicot māju apskati Kuģu ielā 11 un 13, konstatēja sekojošus postījumus, ko izdarījusi tur izvietotā karaspēka daļa Nr. 2151, un, kas prasa kapitālremontu aptuveni šādos apjomos:

1. Logu rāmji	70 %
2. Durvis un durvju stenderes	60 %
3. Krāsnis, plītis un vannas krāsnis	70 %
4. Iekšējās šķērssienas	50 %
5. Centr [ālā] apkure	70 %
6. Ūdensvads un kanalizācija	80 %
7. Sienu un grīdu apmetums	35 %
8. Grīdas un grīdu līstes aptuveni	15 %
9. Elektriķa	80 %
10. Krāsošana ar līmes krāsu	100 %
11. Krāsošana ar eļļas krāsu	60 %

Šo divu māju platība 3540 m² apjomā savedama kārtībā. Kapitālajam remontam nepieciešama summa 210000 rbļ. apmērā, par ko arī sastādīts šis akts.

Rajona galvenais inženieris	(Strogonovs)
1.sektora instruktors	(Kovaļonoks)
Namu pārvaldnieks	(Zimaiša)
Liecinieki	(Uļjanovs). ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 170. l., 15. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

LPSR
IEKSLIETU TAUTAS
KOMISARIĀTS

Вх. № 880-с
26/III-76

Латвийская ССР
НАРОДНЫЙ КОМИССАРИАТ
ВНУТРЕННИХ ДЕЛ

124
12

СЕКРЕТНО.

Лит. _____

Вх. № _____ на № _____ от _____ 194 г.

При ответах ссылаться на №, число и отдел.

Госавтоинспекция

12 " Марта

1945 г.

№ 878/181-с

г. РИГА

ПРЕДСЕДАТЕЛЮ СОВЕТА НАРОДНЫХ
КОМИССАРОВ ЛАТВИЙСКОЙ С С Р

товарищу ЛАЦИС.

СПЕЦСООБЩЕНИЕ.

10-го Марта 1945 г. в г. Валмиера пог. Румской
улице следовала грузовая автомашина марки ГАЗ- АА за
№ И- 52-233 принадлежащая войсковой части Полевая Почта
№ 27811 под управлением водителя красноармейца БУХАРИНА
Павла Парфирьевича.

При подходе автомашины к дому № 17 водитель
совершил наезд на гражданина БЕКС Отто 1895 года рождения,
который в результате полученного тяжелого ранения скончался
в больнице.

Водитель автомашины БУХАРИН П.П. арестован и
материал вместе с личностью для дальнейшего расследования
направлен помощнику Военного Прокурора 14 воздушной армии.

НАЧАЛЬНИК УПРАВЛЕНИЯ МИЛИЦИИ НКВД ЛАТВИЙСКОЙ С С Р
ПОЛКОВНИК МИЛИЦИИ : -

/ КОШЕЛЕВ/

Косилов

33. Rīgas pilsētas Staļina rajona 352. namu pārvaldes pārvaldnieka R. Kalniņa 1945. gada 23. maijā sastādītais akts par Sarkanās armijas karaspēka daļu nelikumībām

1945. gada 23. maijā
Staļina rajona 352. namu pārvaldes
pārv [aldnieks]
Kalniņš Rūdolfs
Kokneses prosp. 34-1
(dz. Siguldas pr. 19 dz. 1)

Akts

No 1944. g. 15. oktobra mana pārvaldes rajona namos Kokneses prosp. 25, 27, 29, Meža prosp. 28, 30, 32, Amatas ielā 4, 6, Siguldas prosp. 17, 29, Bergenes ielā 2, 6, 8, atradās karaspēks – kontrrazvedka (pretizlūkošanas dienests – J.R.). Šajā gadā no 15.-21. aprīlim karaspēks – kontrrazvedka atstāja mājas Siguldas 17, Amatas 4, 6, Meža prosp. 28, 30, 32, Kokneses prospektā 25, 27, 33. Līdz ar aiziešanu ņēma arī līdzī mēbeles, kas atradās augstāk minētos namos. Kad piegāju pie auto un interesējos, kas mēbeles aizved un uz kāda pamata, tad garnizona Dzīvokļu ekspluatācijas daļas (DzER) pārstāvis inženieris Egorovs (Jegorovs – J.R.) uzrādīja krievu valodā rakstu, ka DzED esot mēbeles atdevusi viņa rīcībā. Tā kā krievu valodu nesaprotu, tad nevarēju konstatēt, kas tas ir par rakstu, bet DzER zīmogs tur bija redzams. Paskaidroju, ka šīs mēbeles ir valsts fonda mēbeles un Staļina rajona finansu nodaļas rīcībā un ka DzER nav tiesības tās atsavināt vai pārvietot. Tad inž. Jegorovs teica, mēbeles būšot novietot vienā no atsevišķiem namiem. Vēlāk konstatēju, ka nevienā namā

mēbeles nebija novietotas. Kādas divas dienas pēc šī gadījuma, redzot, ka mēbeles slēgti tiek aizvestas, griezos pie tur esošā kapteiņa Korņeva un aizrādīju, ka mēbeles nedrīkst aizvest, ka bojātās un netīrās mēbeles jāsaved kārtībā. Kapteinis Korņevs teica, ka šajās mājās saimnieks esot viņš un garnizona DzER, bet ne es un, ja līdīšot viņa lietās, tad mani arestēšot, jo es esot Ulmaņa kalps un, ka mani varot likvidēt uz visiem laikiem un pavēlēja man uz pēdām atstāt rajonu, kurā biju iegājis dienesta darīšanās.

Nami bija bojāti sekojoši:

- 1) Žogi, vārtu stabi izgāzti.
- 2) Pagalmi netīri un ūdens mērītāju vāki aizvesti, bet pašu ūdens mērītāju šahtas izlietotas kā mēslu tvertnes.
- 3) Durvju atslēgas izmūķētas, durvis ar visām koku daļām salauztas, sabojātas.
- 4) Logi izcirsti, rāmji bojāti un pavisam aizvesti.
- 5) Sienas apmetums nosmērēts un vietām izlauzts apmetums.
- 6) Centrālās apkures ierīces bojātas, radiatori saplēsti, no tiem ūdens tek uz grīdas.
- 7) Grīdas pilnīgi bojātas, kā dēļu, tā parketa.
- 8) Ūdens piegādes ierīces bojātas, caurules norautas no sienas, izskrūvēti krāni.
- 9) Paši dzīvokļi atstāti netīri, ka riebjas tajos ieiet, vannas līdz pusei ar cilvēku izkārnījumiem, izkārnījumi arī dzīvokļu kaktos.

Pagājušā gada 16. oktobrī karaspēks telpas saņēma pilnīgā kārtībā, kā arī pilnīgi mēbelētas.

Staļina rajona izpildu komitejas finansu daļas ierēdņus, ko biju uzaicinājis 1944. gada decembrī mēbeles aprakstot, dzīvokļos neielaida un pavēlēja rajonu atstāt.

Pa daļai no šī rajona namiem tika izvestas mēbeles:

Meža pr. 32 dz. 1 – istabas dzīvokļa iekārta, dz. 2 – 5 istabu dzīvokļa iekārta, dz. 3 – 4 istabu dzīvokļa iekārta.

Meža pr. 30 dz. 1 un 2 – 4 istabu dzīvokļa iekārta.

Meža pr. 28 – 1- istabas dzīvokļa iekārta.

Amatas 6 dz. 4 – 5 istabu dzīvokļa iekārta.

Amatas 4 dz. 2 – 3 istabu dzīvokļa iekārta.

Siguldas 17 dz. 2 – 3 istabu dzīvokļa iekārta.

Kokneses pr. 25 dz. 1 – 4 istabu dzīvokļa iekārta.

Kokneses pr. 27 dz. 1 – 4 istabu dzīvokļa iekārta.

Kokneses pr. 33 dz. 1 – 9 istabu dzīvokļa iekārta.

Bergenes ielā 2 dz. 1 – 10 istabu dzīvokļa iekārta.

Bergenes ielā 8 dz. 1 – 2 istabu dzīvokļa iekārta.

Bija redzams, ka mēbeles tiek aizvestas ar zirgiem un ar automašīnām. Auto piebrauca pie nama parādes durvīm tā, lai gājēji no ielas nevarētu redzēt, ko auto ieliek, bet tomēr varēja novērot, ka ielādēja rakstāmgaldus, galdus, krēslus, gultas, dīvānus, tahtas, klavieres, lustras, mēbeļu garnitūras, ādas kluba garnitūras u.c. mēbeles. Atlikušām mantām un matračiem bija noplēsta drāna.

Bija redzams, ka tiek aizvesti saimniecības piederumi: trauki, katli, pat plīts riņķi, kā arī radio aparāti.

Pārvaldnieks R. Kalniņš

1945. gada aprīļa otrā pusē sastādīju aktu par šo lietu Staļina rajona izpildu komitejas priekšsēdētājam, kas lietu nosūtīja garnizona prokuroram Sverdlova ielā Nr. 4, kur jau vienu reizi tiku nopratināts.¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 170. l., 6., 6.a lpp. (Oriģināls)

**34. LK(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretāra
K. Novikova 1945. gada 11. septembra ziņojums
VK(b)P CK Latvijas biroja priekšsēdētājam
N. Šataļinam, LK(b)P CK sekretāram J.
Kalnbērziņam un Baltijas kara apgabala
pavēlniekam I. Bagramjanam par pilsoņu
sabiedriskās drošības stāvokli Rīgas pilsētā**

Pilnīgi slepeni

VK(b)P CK Latvijas biroja priekšsēdētājam

biedram N. Šataļinam

Latvijas K(b)P CK sekretāram

biedram J. Kalnbērziņam

Baltijas kara apgabala pavēlniekam armijas ģenerālim

biedram Bagramjanam

Dienesta ziņojums

„Par pilsoņu sabiedriskās drošības stāvokli Rīgas pilsētā”

Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komiteja uzskata par nepieciešamu darīt Jums zināmu par Rīgas pilsētas pilsoņu ārkārtīgi nelabvēlīgo sabiedriskās drošības stāvokli. Tikai 1945. gada pēdējos trijos mēnešos – jūnijā, jūlijā un augustā pilsētā registrēts 961 noziegums, tajā skaitā:

- a) slepkavības 26, no tām atklātas 17;
- b) laupīšanas 46 --- // --- 30;
- c) zagšanas 741 --- // --- 618;
- d) cita veida noziegumi 25 --- // --- 25.

Lielu daļu laupīšanu, slepkavību un zādzību ir izdarījušas

militārpersonas. Tā, piemēram, no 17 atklātajām slepkavībām militārpersonas ir izdarījušas 14, no 30 laupīšanām militārpersonas ir izdarījušas 16, no 618 zādzībām militārpersonas ir izdarījušas 356.

Par ārkārtīgi satraucošu sabiedriskās drošības stāvokli pilsētā, sakarā ar militārpersonu milzīgo izlaistību un kara komandantūru un karaspēka daļu komandieru nespēju pret to cīnīties, liecina šādi noziegumu izdarīšanas fakti:

1945. gada 1. jūnijā plkst. 21, Smilšu ielā Nr. 3, mēģinot aizdzīt automašīnu „Villis”, kura pieder LPSR Tirdzniecības tautas komissariātam, tika aizturēts gvardes jaunākais leitnants Matjušins N.K. no karaspēka daļas 57367.

1945. gada 2. jūnijā plkst. 16 pilsones Buračevskas K.I. dzīvoklī, kura dzīvo Puškina ielā Nr. 7 dz. 9, ar nolūku izdarīt laupīšanu, 1. pakāpes staršina Plemans A.Z., dz. 1931. gadā, no karaspēka daļas – l.p. 81383 izlauza pilsones Buračevskas dzīvokļa durvis, taču nozieguma vietā tika aizturēts.

1945. gada 4. jūnijā Branbergas ielā Nr. 1 dz. 1 nezināmi noziedznieki militārpersonu formas tērpos veica pilsoņa Žīgura J.S., dzimuša 1893. gadā, slepkavību un smagi ievainoja viņa sievu Žīguri A.J., dz. 1896. g. un dēlu Žīguru Hariju, dz. 1931. g.

1945. gada 3. jūlijā par velosipēda zādzību viesnīcā „Rīga” aizturēts 358. divīzijas 1182. pulka staršina Arhipovs P.P., dz. 1906. g.

1945. gada 5. jūlijā divi nezināmi noziedznieki militārpersonu formas tērpos Mežaparkā, Varoņu ielā apturēja pilsoni Šmitu F.E., dz. 1883. g., kurš dzīvo Ezeru ielā 3 dz. 3, kurš brauca ar velosipēdu „Erenpreis” Nr. 600262, iesita viņam pa galvu un atņēma velosipēdu, ādas portfeli un aizbēga.

1945. gada 8. jūlijā plkst. 21 grupa nezināmu noziedznieku militārpersonu formas tērpos ielauzās privātajā veikalā un, piekaujot šī

veikala īpašnieci pilsoni Bergu, kura dzīvo Dzirnau ielā Nr. 1 dz. 18, aplaupīja veikalu un aizbēga.

1945. gada 9. jūlijā par vairākām zādzībām Rīgas pilsētā aizturēts dezertieris no karaspēka daļas 1073 Morstakovs A., dz. 1922. g. Aizturēšanas laikā viņam atņemtas nozagtās mantas.

1945. gada 11. jūlijā Rīgas Centrāltirgū par kabatas zādzību pilsonim Kļaviņam, aizturēts 43. gvardes strādnieku divīzijas 708. pulka kaujinieks Usenko J.I., dz. 1915. g. Nauda un dokumenti atdoti cietušajam.

1945. gada 13. jūlijā četri nezināmi noziedznieki militārpersonu formas tērpos, viens no viņiem leitnanta formā, plkst. 3 naktī ielauzās pilsones Ceplietes A. dzīvoklī, kura dzīvo Andavas (? – J.R.) ielā 14/16, un, piedraudot ar ieročiem, nolaupīja naudu 700 rubļus, 2 fotoaparātus un citas mantas, pēc tam aizbēga.

1945. gada 12. jūlijā pie nama Kuršu ielā 27 piebrauca firmas „Villis” automašīna, no kuras izkāpa 2 militārpersonas, viens no viņiem leitnanta, otrs staršinas formā un, iegājuši dzīvoklī Nr. 6, pieprasīja pilsoni Jakušenkai atdot naudu. Kad viņa atteicās, nepazīstamie vairākkārt ar pistoles rokturi iesita viņai pa galvu, nolaupīja naudu un mantas un aizbēga.

1945. gada 12. jūlijā Rīgas Centrāltirgū par uzvalka zādzību pilsonim Barkānam, kurš dzīvo Katoļu ielā 34 dz. 35, aizturēts Vasiļjevs V.I., kurš dienēja karaspēka daļā – l.p. 7432. Uzvalks atdots pēc piederības.

1945. gada 16. jūlijā pilsonim Andersonam K.F., kurš dzīvo Dīķu ielā 24 dz. 3, viņa prombūtnes laikā no dzīvokļa tika nozagtas mantas. Noziedznieks aizturēts. Tā bija militārpersona bez personību apliecinājošiem dokumentiem.

1945. gada 17. jūlijā pilsoni Bundilu M.A., kura atgriezās no tirgus mājās, pie ieejas savā dzīvoklī aizturēja nezināmas militārpersonas,

kuras, izrāvušas no groza rokas somiņu ar 200 rubļiem un dokumentiem, aizbēga.

1945. gada 17. jūlijā Rīgas stacijā Latvijas dzelzceļa milicijas daļa aizturēja Sarkanās armijas dezertieri Košeļevu K.V., dz. 1924. g. Maskavā, kurš dienēja 240. artilērijas rezerves pulkā. Viņš ilgāku laiku slēpās Rīgas pilsētā un izdarīja vairākas zādzības.

1945. gada naktī uz 18. jūliju pie stacijas tika aizturēts stipri piedzēries vecākais leitnants Antipins T.V., dz. 1922. g., no karaspēka daļas – l.p. 03594, pie kura atrada divus čemodānus ar drēbēm, kuras bija nozagtas jūrniekiem.

Š.g. naktī uz 19. jūliju milicijas 10. nodaļas teritorijā tika aizturēts seržants Bogdanovs A.V., dz. 1922. g. un vecākais seržants Solovjovs V.P., dz. 1912. g., no karaspēka daļas – l.p. 45780 par mantu nozagšanu pilsonim Andersonam K.F., kurš dzīvo Dīķu ielā 24 dz. 3.

1945. gada 19. jūlijā par vairākām zādzībām Rīgas pilsētas teritorijā tika aizturēts 145. rezerves strēlnieku pulka sarkanarmietis Špajevs A.S.

Š.g. 20. jūlija naktī plkst. 2 apšaudes rezultātā, kura notika militārpersonu starpā pie rūpnīcas „VEF”, tika nogalināts staršina Bogdanovs V.K., dz. 1925. g., no karaspēka daļas – l.p. 79874. Slepka: vecākais leitnants Tesņikovs V.A., dz. 1917. g., no 2. triecienarmijas karaspēka daļas 48.virsnieku pulka un vecākais seržants Materļuks N.J., dz. 1923. g., no 152. rezerves strēlnieku pulka un sarkanarmietis Krisņevskis N.J., dz. 1925. g., no 152. rezerves strēlnieku pulka.

1945. gada 21. jūlijā, mēģinot nozagt mantas no pilsones Pavlovas P.O. dzīvokļa, kura dzīvo Gogoļa ielā 9/11 dz. 3, tika aizturēti sarkanarmietis Dikns I.S., dz. 1910. g., no 43. gvardes strēlnieku divīzijas 708. pulka un Rižovs V.S., dz. 1918, no tās pašas karaspēka daļas.

1945. gada 20. jūlijā Rīgas stacijā tika aizturēts sarkanarmietis

Makarovs I.M., dz. 1921. g. Smoļenskas apgabalā. (..). Izrādījās, ka viņš ir Sarkanās armijas dezertieris.

Š.g. 2.augustā pilsonē Haritonova, kura dzīvo Marijas ielā 45 dz. 10, atgriežoties no darba plkst. 2 naktī, sastapa militārpersonu, kura, piedraudot ar ieroci, iegāja viņas dzīvoklī un izdarīja laupīšanu – nozaga zelta rokas pulksteni, kabatas pulksteni un drēbes. Pēc tam aizbēga.

1945. gada 3. augustā Rīgas pilsētas Milicijas pārvaldes Kriminālmeklēšanas daļas darbinieki Rīgas centrāltirgū aizturēja:

1. Kļimovu N.A., dz. 1909. g. Ufā, 8. gvardes divīzijas militārpersonu, par kabatas zādzībām;
2. Abramovu B.V., dz. 1922. g. Gorkijā, dienēja 145. rezerves strēlnieku pulkā, par kabatas zādzībām;
3. Maslovu I.G., dz. 1914. g. Maskavas apgabala Kaširskas rajonā, dienēja 35. strēlnieku pulkā, par kabatas zādzībām.

1945. gada 4. augustā pilsonis Taumars J.K., kurš dzīvo Bauskas apriņķa Panemunes pagasta „Nivras” mājās, paziņoja, ka 3. augustā apmēram plkst. 22 iebraucamā sētā Vienības gatvē ienākusi kāda militārpersona un pavēlējusi viņam sekot uz milicijas nodaļu. Ejot pa Robežu ielu, nepazīstamais iesita pilsonim Taumaram pa galvu, izvilka kabatas portfeli, kurā bija nauda – 3000 rbļ. un personas dokumenti, viņam no kabatas, un pēc tam aizbēga.

1945.gada 4.augustā operatīvo pasākumu rezultātā tika aizturēti dzīvokļu zagļi:

1. Kapteinis P.P. Benviks, dz. 1905. g., strādāja par inženieri ceļu celtniecībā, dzīvoja Rīgā, Valmieras ielā 24 dz. 24;
2. Kišlers Alfrēds Andr. dēls, dz. 1907. g. Rīgā, bezpartijisks, latvietis, strādāja par Latvijas dzelzceļa rūpniecības kombināta direktoru.

1945. gada 5. augustā Rīgas centrāltirgū tika aizturēta militārpersona Vasins N.I., dz. 1922. g., no 145. zenītpulka, kurš veica tirgū vairākas zādzības un militārpersona Dementjevs I.I., dz. 1923. g., no 145. zenītpulka par kabatas zādzībām.

1945. gada 6. augustā pilsonē Āboliņa, kura dzīvo Jelgavas ielā 92 dz. 10, paziņoja, ka š.g. 4. augustā, ejot pa Briznieku (? – J.R.) ielu trīs militārpersonas izrāva viņai no rokām somu, kurā atradās nauda un dokumenti.

1945. gada 6. augustā plkst. 21 uz Vaļņu ielas trīs Sarkanās armijas virsnieku starpā, kuri bija stipri piedzērušies, nezināma iemesla dēļ notika apšaudīšanās, kā rezultātā viens no viņiem tika ievainots labā vaigā un nosūtīts uz 1. pilsētas slimnīcu. Tas bija kapteinis Burilovs I.M. no Matrosova vārdā nosauktās 56. gvardes strēlnieku divīzijas 254. gvardes strēlnieku pulka.

1945. gada 6. augustā arestēts vecākais sarkanflotietis Svirskis A.P., dz. 1918. g. Žitomiras apgabalā, dezertējis no jūras kara daļas – l.p. 90614. Viņš š.g. 25. jūlijā Ķīšezera rajonā nogalināja pilsoni K.O. Kelri, kurš dzīvoja Sarkanarmijas ielā 20 dz. 1^a.

Š.g. 7. augustā pilsonis Kaudiņš, kurš dzīvo Kauguru ielā 2 dz. 1, paziņoja, ka prombūtnes laikā viņa dzīvoklī izdarīta laupīšana. Pilsonis Kaudiņš dzīvoklī bija atstājis savu māti. Plkst 12 dienā tur ieradās 5 militārpersonu formas tērpos gērbušies cilvēki. Viens no viņiem piegāja pie vecenītes, iesita viņai pa galvu, aizsēja acis ar kabatas lakatu, bet pārējās četras militārpersonas izdarīja aplaupīšanu.

1945. gada 10. augustā pie Rīgas pilsētas milicijas pārvaldes ēkas grupa jūras karaspēka daļas 90155 militārpersonu, skaitā 5 cilvēki, būdami piedzērušies, uzbruka milicijas pārvaldes darbiniekam biedram Bočarovam, viņu piekāva, atņēma „TT” sistēmas pistoli un mēģināja aizbēgt, taču tika aizturēti. Tie bija Bondarenko A.I. un Čuprovs T.G.

1945. gada 11. augustā par mēģinājumu pārdot ieroci „Valter” sistēmas pistoli Nr.-4428 ar 127 kaujas patronām aizturēti kapteiņi Kiriljins G.I. un Mamonovs M.I. no karaspēka daļas – l.p. 01597.

1945. gada 12. augustā apmēram plkst. 12 tika paziņots, ka Ārlavas ielā 5 dz. 14 atrasts liķis. Ir noskaidrots, ka slepkavība izdarīta laupīšanas nolūkā. Apskatot liķi izrādījās, ka tā ir pilsone Gauļutkeviča M.F., dz. 1907. g., kura pēc stipra sitiena pa galvu, tikusi pakārta. Aizdomās par šo slepkavību aizturēta viņas māsa Zihmanis, kura tur žūpoja ar divām militārpersonām – pēc dienesta pakāpes seržantu un staršinu.

1945. gada 13. augustā plkst. 23 Baložu ielā iepretī 20^a namam no šaujamieroča tika nošauts karaspēka daļas – l.p. 2163 kaujinieks Hudjakovs I.A., dz. 1911. gadā. Pēc aktīviem meklēšanas pasākumiem, slepkava tika aizturēts. Tas bija karaspēka daļas – l.p. 2452 jefreitors Reutovs A.G.

1945. gada 17. augustā Priežu ielā 2 dz. 46 tika atrasti 2 liķi. Izmeklēšanā noskaidrots, ka seržants Lišinkevičs I.I., kurš dienēja 145. rezerves strēlnieku pulkā, ar šāvienu no „Parabellum” sistēmas pistoles krūšu rajonā nogalināja pilsoni Bukanderi E.E., bet pēc šās slepkavības pats ar pistoles šāvienu izdarīja pašnāvību.

1945. gada 19. augustā plkst. 20 alus veikalā Tiltu ielā 19 iegāja četras militārpersonas – sarkanflotieši, kuri nozaga 9 tūkstošus rubļu, taču tika aizturēti. Tie bija Ļebedevs N.A. no 51. atsevišķā ķīmiskās aizsardzības bataljona un Šamelņovs I.F. no ar Suvorova ordeni apbalvotās 70. tanku brigādes.

1945. gada 20. augustā pilsonis Rocans A.L., kurš dzīvo Ludviga ielā 3 dz. 2, paziņoja, ka š.g. 19. augustā, apmēram plkst. 23, ejot gar „Arkādija” parku, pie viņa pienākušas 6 militārpersonas. Viena viņam iesitusi pa galvu, bet otra no kabatas izvilkusi kabatas portfeli, kurā atradušies dokumenti un nauda.

1945. gada 31. augustā, apmēram 4 no rīta tika paziņots, ka pie Kuldīgas ielas nama 35-6 ir izdarīta slepkavība. Ir noskaidrots, ka izejot no mājas ar diviem šāvieniem no „TT” sistēmas pistoles ir nogalināta pilsone Gintere V.J., dz. 1915. g., kura dzīvoja Kuldīgas ielā 18 dz. 6. Viņa strādāja par bērnodārza Nr. 5 vadītāju Mārtiņa ielā 7. Aizdomās par slepkavību aizturēts 43. gvardes strēlnieku divīzijas 123. strēlnieku pulka vecākais leitnants Kempīšs.

Laika posmā par 1945. gadu Rīgas pilsētas teritorijā ir reģistrēts liels noziegumu skaits, kurus izdarījušas militārpersonas, kuras ārstējās hospitāļos. Pie tam pēdējā laikā šie noziegumi nesamazinājās, bet pieauga.

Raksturīgo noziegumu skaitā, kurus izdarījuši ievainotie – slimie un to hospitāļu strādnieki, kuri ir dislocēti Rīgas pilsētā ir:

1945. gada 12. janvārī par militārpersonas Djukova nogalināšanu ir arestēta grupa Sarkanās armijas dezertieru, t.sk. hospitāļa 3037 ievainotais Podubnijs Vladimirs Iljas dēls, dzimis 1925. gadā.

1945. gada 3. februārī plkst. 20 nezināma militārpersona žūpošanas laikā Kalupes ielā Nr. 12 dz.9 ar pistoles šāvienu nogalināja pilsoni Kisilevu Ļubovu, dz. 1911. gadā un aizbēga. Ir noskaidrots, ka slepkavību izdarījis kapteinis Jefimovs I. no hospitāļa 3356. (..).

1945. gada 22. jūnijā plkst. 18 Dīķu ielā pie nama, 3 medicīnas dienesta leitnants Mitkevičs D.S. no 1089. hospitāļa ar šāvienu no šaujamieroča nogalināja nepazīstamu pilsoni, vecumā no 23 līdz 25 gadiem, kura personība nav noskaidrota. (..).

Par augstāk minētajiem noziegumiem mēs esam informējuši Rīgas garnizona priekšnieku un Rīgas pilsētas kara komandantu, taču iedarbīgi pasākumi, lai nodibinātu kārtību, nav pieņemti.

Bez tam laika posmā no 1945. gada 1. jūnija līdz 1. septembrim ir reģistrēti 70 pārkāpumi, kuri ir saistīti ar autotransporta kustī-

bas pārkāpumiem pilsētā, no kuriem 50 avārijas ir izraisījušas militārpersonas. Militārpersonu izraisīto avāriju rezultātā ir cietuši 68 cilvēki, tajā skaitā:

nogalināti	- 11 cilvēki
ievainoti	- 39 --- // ---

Šajā laikā par satiksmes noteikumu pārkāpumiem ir atņemtas 1394 vadītāju apliecības, no kurām 1090 atņemtas militārā transporta vadītājiem, kas sastāda 78 %. (..).

Neraugoties uz mūsu daudzkārtējām prasībām militārajai pavēlniecībai par dzīvojamo namu un citu telpu patvaļīgu ieņemšanu, līdz pēdējam laikam šī patvaļa turpinās. Tā, piemēram, 1945. gada augusta pēdējās dienās un septembra sākumā Rīgas pilsētas Sarkanarmijas rajonā ar automātistu palīdzību tika ieņemtas šādas telpas, kurās neviens netiek ielaists:

1. Namu L. Altonovas ielā Nr. 13 ieņēmusi karaspēka daļa – l.p. 55362;
2. Namu Medus ielā Nr. 5 ar ieroču spēku ir ieņēmusi karaspēka daļa – l.p. 24502;
3. Namu Bauskas ielā 43^a tāpat ar ieroču spēku ir ieņēmusi karaspēka daļa – l.p. 28558.

Rīgas pilsētas Proletāriešu rajonā kara apgabala štāba pulkvedis Kopeikins patvaļīgi ieņēma dzīvokli Ģertrūdes ielā 9-18 Utt.

Sakarā ar daudzajiem laupīšanas, zādzību, uzmākšanās Utt. faktiem Rīgas pilsētas iedzīvotāji, īpaši nomaļos rajonos, vēlajās stundās baidās parādīties uz ielām. Nakts vēlajās stundās ir grūti pamanīt militārās patruļas, bet Sarkanarmijas un Ļeņina rajonā to vispār nav. Nakts laikā pilsētā vēl arvien turpinās šaudīšanās.

Tas viss spieda mūs griezties pēc palīdzības pie Jums, lai stingri iedarbotos uz karaspēka daļām un tajās ieviestu revolucionāru kārtību,

kā arī mēs lūdzam izvest no pilsētas bez vajadzības tur izvietotās karaspēka daļas (Kirova, Valdemāra ielas un citas).

Latvijas K(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretārs

K. Novikovs

1945.gada 11.septembrī

Rīgā.¹

1. LVA, PA-101. f., 8. apr., 9. l., 193.-201. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

**35. Latvijas PSR iekšlietu ministra ģenerālmajora
A. Egliša 1945. gada 11. septembra ziņojums VK(b)
P CK Latvijas biroja priekšsēdētājam N. Šataļinam,
Latvijas K(b)P CK sekretāram J. Kalnbērziņam un
Latvijas PSR TKP priekšsēdētājam V. Lācim par
Sarkanās armijas militārpersonu noziegumiem**

Pilnīgi slepeni

VK(b)P CK Latvijas biroja priekšsēdētājam

biedram N. Šataļinam

Latvijas K(b)P CK sekretāram

biedram J. Kalnbērziņam

Latvijas PSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētājam

biedram Lācim

Paziņoju, ka kriminālnoziegumi, kurus Latvijas PSR teritorijā izdara kriminālpersonas, neraugoties uz š.g. 10. augustā Kara apgabala pavēlnieka par šo jautājumu sarīkoto speciālo apspriedi, ne tikai ir samazinājušies, bet turpina pieaugt, tā rezultātā, ka Kara apgabala pavēlnieka ierosinātos pasākumus karaspēka daļu komandieri, garnizonu komandanti un politiskie darbinieki dzīvē īsteno vāji, tamdēļ vajadzīgā lūzuma vēl līdz šim nav. Noziegumu, kurus izdarījušas militārpersonas, pieaugumu raksturo šādi dati:

Maijā – jūnijā no 36 noziegumiem, kuri atklāti pa IeTK līniju un kurus izdarījušas militārpersonas, raksturīgākie bija: slepkavības – 3, bruņotas laupīšanas – 12, zagšanas – 3 un pārējie – 18 dažāda veida noziegumi.

Jūlijā no 43 atklātajiem militārpersonu noziegumiem bija: slepkavības – 3, bruņotas laupīšanas – 17, zagšanas – 18 un cita veida noziegumi – 5.

Augustā pa IeTK līniju atklāti 106 militārpersonu izdarītie noziegumi, kuri sadalās šādi: slepkavības – 24, bruņotas laupīšanas – 19, zagšanas – 30 un cita veida noziegumi – 33.

Par visiem minētajiem noziegumiem es periodiski ar speciāliem ziņojumiem esmu informējis attiecīgo frontu pavēlniekus un pēdējā laikā arī Baltijas kara apgabala pavēlnieku armijas ģenerāli Bagramjanu.

Augustā Rīgā atklātie 39 noziegumi sadalās šādi:

slepkavības – 8, no tām:

1. Š.g. 2. augustā, aizturot noziedznieku grupu, kura bija veikusi pret pilsoni M.A. Normani, kura dzīvo Dzirnavu ielā 102 dz. 11, bruņotu laupīšanu, tika nogalināts Rīgas pilsētas 7. milicijas nodaļas operatīvais pilnvarotais Konstantins Jakova dēls Rjabovs, dzimis 1903. gadā Rēzeknē, krievs, VK(b)P biedrs.

Pēc veiktajiem meklēšanas pasākumiem noziedznieki tika aizturēti, tie bija:

- 1) Baltijas kara apgabala politsastāva rezerves vecākais leitnants Ivans Andreja dēls Vengovskis, dz. 1923. g. Poltavas apgabalā, VK(b)P biedrs no 1943. gada,
- 2) Baltijas kara apgabala politsastāva rezerves jaunākais leitnants Mihails Vasilija dēls Jurasovs, dz. 1924. g. Burjatu – Mongolijas APSR, VK(b)P biedra kandidāts, agrāk tiesāts par zādzību, saskaņā ar PSRS Augstākās Padomes Prezidija 1947. gada 7. jūlija dekrētu atbrīvots no Daugavpils cietuma.

Ir noskaidrots, ka I.A. Vengovskis un M.V. Jurasovs 1945. gada 2. augustā Rīgā ir izdarījuši divas bruņotas laupīšanas;

2. 1945. gada 6. augustā tika arestēts sarkanflotietis A.P. Svirskis, dz. 1918. g. UPSR Žitomiras apgabalā, kurš š.g. maijā dezertēja no karaspēka daļas l.p. 90614, un kurš uz greizsirdības pamata

Ķīsezera rajonā nogalināja pilsoni K.O. Kelleri, kura dzīvoja Rīgā Sarkanarmijas ielā Nr. 20, dz. 1^a;

3. 1945. gada 13. augustā Baložu ielā iepretī mājai Nr. 20^a ar šāvienu no šaujamieroča tika nogalināts karaspēka daļas – l.p. 2163 kareivis Hudjakovs.

Tajā pašā dienā mēs slepkavu aizturējām. Tas bija karaspēka daļas – l.p. 2452 jefreitors A.G. Reutovs;

4. 1945. gada 17. augustā Rīgā, Priežu ielā Nr. 2 dz. 43 tika atrasti divi līķi – dzīvokļa saimniece Bukamdera un militārpersona Lišinkevičs.

Izmeklēšanā tika noskaidrots, ka Bukamderi noslepkavojis 145. rezerves strēlnieku pulka militārpersona I.I. Lišinkevičs, kurš pēc tam izdarījis pašnāvību;

5. Š.g. 19. augustā Ķīsezera krastā Jaunciema rajonā tika atrasts pilsoņa J.K. Miklava līķis, dzimuša 1904. g., kuru apskatot, tika konstatēts, ka viņš nogalināts ar šaujamieroci. Pēc izmeklēšanas pasākumiem slepkavas aizturēti. Tie bija:

1) jaunākais leitnants J.B. Koņkovs, dz. 1924. g. Uraļskā, VĻKJS biedrs,

2) jaunākais leitnants A.P. Kabakovs, dz. 1914. g. Kurskas apgabalā, VK(b)P biedrs, karaspēka daļas – l.p. 1052 militārpersona;

6. 1945. gada 26. augustā nezināmi noziedznieki militārpersonu formās no sava dzīvokļa loga izmeta pilsoni R.A. Zavadskaju, dz. 1926. g. Daugavpils apriņķī, dzīvoja Krišjāņa Barona ielā Nr. 89/91 dz. 6.

Izmeklēšanā ir noskaidrots, ka šo slepkavību izdarīja:

1) vecākais seržants P.M. Jegors, dz. 1924. gadā. (..);

7. 31. augustā plkst. 4 no rīta savā dzīvoklī tika noslepkavota pilsoņa V.J. Gintere, dz. 1915. g., kura strādāja par Rīgas 5. bērnudārza vadītāju un dzīvoja Kuldīgas ielā 18 dz. 6.

Tajā pašā dienā slepkava tika aizturēts. Tas bija
43. gvardes latviešu strēlnieku divīzijas 123. strēlnieku
pulka leitnants Kemniš;

8. 1945. gada 12. augustā plkst. 12 dienā Irslovno (?) ielā Nr. 5 savā
dzīvoklī tika atrasts pilsones Pauļutkevičas liķis, bet dzīvoklis
izrādījās aplaupīts.

Tika noskaidrots, ka slepkavību izdarījusi nogalinā-
tās māsa Zihmane kopā ar divām militārpersonām – ser-
žantu un staršinu, kuri, nozaguši mantas, aizbēga.

Bruņotas laupīšanas – 7, no tām:

1. 1945. gada 10. augustā pie Rīgas pilsētas milicijas pārvaldes jūras
karaspēka daļas – l.p. 90155 militārpersonu grupa, skaitā 5 cilvēki,
kuri uzbruka milicijas pārvaldes darbiniekam b. Bočarovam, pie-
kāva viņu un atņēma „TT” sistēmas pistoli un mēģināja aizbēgt.
Divi no viņiem aizturēti. Tie bija A.M. Bondarenko un G.G. Čuprovs;
2. Š.g. 16. augustā Rīgā tika aizturētas militārpersonas:
 - 1) kapteinis V.F. Titorenko – dz. 1914. g. Vorošilovgradas ap-
gabalā, dienēja 7.tanku brigādē un
 - 2) vecākais seržants Jusupovs Gelprohims – dz. 1921. g. Molo-
tovas apgabalā, dienēja 36. rezerves auto pulkā.

Viņi abi š.g. augustā kopā ar citām militārpersonām,
kuru personības nav noskaidrotas, dezertēja no karaspēka
daļas, veica pilsones J.R. Kromanes, kura dzīvo Bauskas
apriņķa Jevus (? – J.R.) pagasta „Galas – Ratnieku” mājās
grupveida aplaupīšanu. Nozaguši mantas par 35000 rub-
ļiem, noziedznieki aizbēga;

3. Š.g. 19. augustā plkst. 20 militārpersonu – sarkanflotiešu grupa
aplaupīja alus bodītes kasi, kura atrodas Rīgā, Tiltu ielā. Mēģinot

paslēpties ar nozagto naudu, noziedznieki tika aizturēti. Tie bija:

- 1) Ļebedevs N.N. – 51. atsevišķā ķīmiskās aizsardzības bataljona militārpersona un
 - 2) Šamalņevs P.F. – ar Suvorova ordeni apbalvotās 70. tanku brigādes militārpersona;
4. Š.g. 4. augustā kāda nepazīstama militārpersona, iegājusi iebraucamajā sētā, kura atrodas Rīgā, Vienības gatves ielā, pavēlēja pilsonim Taumaram, kurš dzīvo Bauskas apriņķa „Niedrās” sekot viņam uz milicijas nodaļu. Izejot uz Robežu ielu, nepazīstamais iesita Taumeram pa galvu, izvilka kabatas portfeli ar dokumentiem un naudu no viņa kabatas un aizbēga;
5. Š.g. 7. augustā pie pilsoņa Kauliņa, kurš dzīvo Kauguru ielā Nr. 2 dz. 1, ieradās piecu cilvēku militārpersonu grupa. Viens no viņiem piegāja pie mājās esošās vecenītes, iesita viņai pa galvu, aizsēja acis [un dzīvokli aplaupīja];
6. Š.g. 19. augustā Rīgā, Audēju ielā nezināmi noziedznieki militārpersonu formās aplaupīja leitnantu A.F. Petrjakovu, kurš dien karaspēka daļā – l.p. 5161;
7. Š.g. 20. augustā „Arkādija” parkā sešu cilvēku grupa militārpersonu formās aplaupīja pilsoni A.A. Rodanu, kurš dzīvo Ludviga ielā Nr. 3 dz. 2. Nozaguši viņam kabatas portfeli ar naudu un dokumentiem, noziedznieki aizbēga.

Zādzības – 12, tajā skaitā visraksturīgākās:

1. Š.g. 3. augustā Rīgas Centrāltirgū tika aizturēti:
 - 1) Kļimovs N.A. – dz. 1909. g. Ufā, 8.gvardes strēlnieku divīzijas militārpersona,
 - 2) Abramovs Boriss Viktora dēls, dz. 1922. g. Gorkijā, 145. rezerves strēlnieku pulka militārpersona,

- 3) Maslovs I.G. – dz. 1914. g. Maskavas apgabala Kaširā, 35. strēlnieku pulka militārpersona un
- 4) Suhis I.M. – dz. 1914. g. Odesā, 117. rezerves strēlnieku pulka militārpersona.

Izmeklēšanā ir noskaidrots, ka Kļimovs, Abramovs, Maslovs un Suhis izdārīja kabatzādzības;

2. Š.g. 5. augustā Rīgas Centrāltirgū tika aizturēti:
 - 1) Vasins V.I. – dz. 1922. g., dienējis 145. zenītpulkā, izdārījis naudas zādzības,
 - 2) Dementjevs I.D. – dz. 1923. g., dienējis 145. zenītpulkā, izdārījis 3 kabatzādzības;
 3. 1945. gada 6. augustā par kabatzādzību Rīgas stacijas laukumā tika aizturēts Kutuzovs N.A. – dz. 1915. g., dienējis karaspēka daļā – l.p. 83612;
 4. Š.g. 10. augustā Rīgā netālu no pontona tilta pār Daugavu militārpersona seržanta dienesta pakāpē mēģināja no pilsoņa R.K. Skeļtes bikšu kabatas nozagt kabatas portfeli ar dokumentiem un naudu, taču tika aizturēts. Tas bija seržants Titovs A.I. – dz. 1923. g., dienējis karaspēka daļā – l.p. 82621;
 5. Š.g. 11. augustā pilsoni J.O. Špermiņai, kura dzīvo Sarkanarmijas ielā 48 dz. 5, tika nozagtas drēbes.
- Tajā pašā dienā ar nozagtajām mantām tika aizturēts Prokofjevs, kurš dienēja 43. gvardes strēlnieku divīzijas 65. strēlnieku pulkā;
6. 1945. gada 11. augustā uz Marijas ielas tika aizturēts Viktors Vasiļijs dēls Rjuhins, karaspēka daļas – l.p. 1376 militārpersona, kurš bija apzadzis jaunākā leitnanta Aleksandrova dzīvokli Daugavpils ielā Nr. 6 dz. 4;
 7. Š.g. 12. augustā Vidzemes tirgū nozieguma vietā tika aizturēts vecākais seržants Mereškova Vasiļijs Vasiļija dēls, dz. 1920. g., kurš

dienēja 145. strēlnieku pulkā;

8. 1945. gada 16. augustā kādā tramvaja pieturā Rīgā par kabatas pulksteņa nozagšanu leitnantam Murumbajevam Muhamedam tika aizturēts sarkanarmietis Kaškalamovs V.N., kurš dienēja karaspēka daļā 6/855;
9. Š.g. 26. augustā nezināmi noziedznieki militārpersonu formās veica mājtsaimniecības mantu zādzību Zaķa E.V. dzīvoklī Kirova ielā 101 dz. 77.

Pēc meklēšanas pasākumiem š.g. 30. augustā noziedznieki tika aizturēti. Tie bija:

- 1) jaunākais leitnants Leičvans D.A. – dz. 1913. g.,
 - 2) Boško K.N. – dz. 1920. g., dienējis 204. rezerves strēlnieku pulkā;
10. Š.g. 27. augustā, mēģinot apzagt pilsētas tirdzniecības tresta veikalu, tika aizturēts seržants Obuhovs M.S. – dz. 1912. g. Kirovas apgabalā, dienējis karaspēka daļā – l.p. 518200;
 11. Š.g. 4. augustā Briznieku (? – J.R.) ielā no pilsones Āboliņas rokām militārās formās tērptu nepazīstamu personu grupa izrāva dāmu somiņu ar naudu un dokumentiem. Noziedznieki aizbēga;
 12. Š.g. 17. augustā Centrāltirgus rajonā par kabatas zādzību tika aizturēta militārpersona Tokmanovs G.M. – dz. 1923. g. Kurganas apgabalā, dienējis karaspēka daļā – l.p. 51561.

Cita veida noziegumi – 12, tajā skaitā raksturīgākie:

1. Š.g. 3. augustā, pārdodot šaujamieročus, Centrāltirgū tika aizturēti:
 - 1) Siliņš Stepans, dz. 1919. gadā un
 - 2) Repins Vladimirs, dz. 1924. gadā – Latviešu strēlnieku divīzijas 319. artilērijas pulka militārpersonas;
2. Š.g. 6. augustā plkst. 21 Rīgā, Vaļņu ielā piedzērusies virsnieku grupa

sarīkoja skandālu, kurš beidzās ar šaudišanos, kā rezultātā viens no virsniekiem tika ievainots. Tas bija kapteinis Burilovs I.M., kurš dienēja Matrosova vārdā nosauktās 56. gvardes strēlnieku divīzijas 254. gvardes strēlnieku pulkā;

3. Š.g. 11. augustā par „Valter” sistēmas pistoles un 127 kaujas patronu pārdošanu tika aizturēti kapteinis Kiriļins G.I. un kapteinis Mamonovs M.I., kuri dienēja karaspēka daļā – l.p. 01597;
4. Š.g. 16. augustā Stacijas laukumā ar Suvorova ordeni apbalvotā 1190. strēlnieku pulka komandiera vietnieks apakšpulkvedis Vasiļjevs A.I., dz. 1899. g. Staraja Rusā, būdams piedzēries, atklāja bezmērķīgu šaudišanos, apturēja garāmbraucošo automašīnu ar arestētajiem un piedraudot ar ieroci, lika vest viņu. Vasiļjevs aizturēts, atbruņots un nosūtīts Rīgas pilsētas komandantam;
5. Š.g. 28. augustā, mēģinot veikt pilsones Povilaite dzīvoklī Maskavas ielā 5 dz. 19 bruņotu aplaupīšanu, tika aizturēti: jaunākais leitnants Soboļevs A.J., dz. 1916. gadā un Nikolajs M.S., dzimis 1927. gadā;
6. Š.g. 15. augustā pilsonē Skabule A.I. deju laikā iepazinās ar kapteini (uzvārdu viņa nezina), kurš pavadīja viņu uz mājām Slokas ielā 14, patvaļīgi iegāja Skabules dzīvoklī, bet, kad sieviete mēģināja aizbēgt, kapteinis viņu ievainoja kājā un aizbēga;
7. Š.g. 16. augustā, izliekoties, ka veic dokumentu pārbaudi, pilsones Ozolas L.F. dzīvoklī iegāja divas militārpersonas. Pārbaudījuši dokumentus, viņi pieprasīja atdot naudu un vērtslietas. Pēc saceltā trokšņa noziedznieki aizbēga ar automašīnu Nr. 68-213.

Pārējie noziegumi ir mazāk nozīmīgi.

No Rīgas pilsētas iedzīvotājiem tiek saņemti daudzi anonīmi iesniegumi par noziegumiem, kurus izdarījušās militārpersonas. Izrakstu no vienas anonīmās vēstules uz biedra Lāča vārda pievienoju.

Augusta mēnesī Latvijas PSR apriņķos IeTK darbinieki ir atklājuši 67 noziegumu gadījumus, kurus izdarījušas militārpersonas:

Slepkavības – 16, no tām:

1. Š.g. 1. augustā Liepājas apriņķa Vainodē ar šāvienu no revolvera tika nogalināti pilsoni Strauta Elizabete Ivana meita, dzimusi 1904. gadā. Slepkava izrādījās leitnants Titovs Ivans Kirila dēls, kurš dienēja karaspēka daļā – l.p. 15948. Noziedznieks aizturēts. Izmeklēšanā noskaidrots, ka Titovs slepkavību izdarījis par atteikumu iedot viņam degvīnu;
2. Š.g. 6. augustā netālu no Daugavpils tirgus tika atrasts nepazīstama sarkanarmieša likšis. Slepkavība izdarīta ar 23 dažādiem dūrieniem. Aizdomās par slepkavību tiek turēti arestētie: 1) Bratcevs Nikolajs Nikolaja dēls, dienējis karaspēka daļā – l.p. 1078 un 2) Kuļikovs Anatolijs Ivana dēls;
3. Š.g. 7. augustā Kuldīgas apriņķa Skrundas pagasta „Smiltnieku” mājās tika nogalināts šī pagasta iznīcinātāju bataljona kaujinieks Hartmanis Ernests. Pēc meklēšanas pasākumiem noziedznieki tika aizturēti. Tie bija:
 - 1) Popovs S.K. – dienējis karaspēka daļas – l.p. 48209 dezinfekcijas rotā un
 - 2) Takmanovs P.A. – dienējis tajā pašā karaspēka daļā;
4. Š.g. 8. augustā Ventspils apriņķa Puzes pagasta „Zīzu” mājās militārpersonas formā tērpiet noziedznieks, ar nolūku aplaupīt, nogalināja Baumgartes ģimeni, kura sastāvēja no 3 cilvēkiem. Pēc meklēšanas pasākumiem noziedznieks tika aizturēts. Tas bija 59. strēlnieku pulka jaunākais seržants Mansurovs Tuhtalsons;
5. Š.g. 12. augustā Liepājas apriņķa Embūtes pagasta „Ozoliņu” mājās nepazīstamas militārpersonas nogalināja mājas saimnieku Prenslovu Vilhelmu un Prenslovu Annu. Pēc šī nozieguma izda-

rīšanas noziedznieki aizbēga;

6. Š.g. 14. augustā Liepājas apriņķa Grobiņas pagasta „Meiju” mājās, aizturot militārpersonu grupu, kura bija aplaupījusi zemnieku Ruicenu, iznīcinātāju bataljona kaujinieki nošāva staršinu Rudajevu un aizturēja sarkanarmieti Korostiļevu, kuri dienēja karaspēka daļā – l.p. 92530;
7. Š.g. 16. augustā 62 km no Rīgas stacijas, 200 metrus no šosejas Rīga – Daugavpils tika atrasts nepazīstamas sievietes līķis, kura bija nogalināta ar diviem šāvieniem. Slepkaību izdarījis militārais šoferis, kura uzvārds un karaspēka daļas numurs nav noskaidrots. Pēc aplaupīšanas noziedznieks aizbēdzis;
8. Š.g. 25. jūlijā Talsu apriņķa Stendes pagasta „Dzidranku” mājās 6 cilvēku nezināma noziedznieku grupa militārpersonu formās, kura bija ieradusies ar automašīnu, noslepkavoja zemnieku Grindalu Z.Z. Pilnīgi aplaupot mājas un sakraujot visu automašīnā, noziedznieki aizbrauca Tukuma virzienā;
9. Š.g. 4. augustā nezināmu noziedznieku grupa militārajos formas tērpos, laupīšanas nolūkā noslepkavoja zemnieka Bērziņa ģimeni, kura dzīvoja Jēkabpils apriņķa Krustpils pagasta „Kaktusada” mājās. Noziedznieki nolaupījuši lielu daudzumu mantu, aizbēga;
10. Š.g. 12. augustā Liepājas apriņķa Graudzes (Gramzdas ? – J.R.) pagasta „Mižu” mājās divi nezināmi noziedznieki militārpersonu formās laupīšanas nolūkā nogalināja pilsoni Mednieku Jēkabu un viņa sievu Mednieci Valerīnu, pēc tam ar nolaupītajām mantām aizbēga;
11. Š.g. 24. augustā militārpersonu grupa, skaitā 4 cilvēki, laupīšanas nolūkā noslepkavoja pilsoni Dzērvi Žani un ievainoja pilsoņus Strapnieci, Dzērvi Frici un Kopštalu, kuri dzīvoja Liepājas apriņķa Kalētu pagasta „Klaigalu” mājās. Piesavinājušies mantas, noziedznieki aizbēga;

12. Š.g. naktī uz 8. augustu Agresgala (Ogresgala? – J.R.) pagasta „Vilnušu” mājās militārpersonas, kuras ārstējās hospitālī Nr. 459, staršina Ignatjevs Jevgeņijs Maksima dēls un jefreitors Anfilatovs Nikolajs Vasilija dēls laupīšanas nolūkā noslepkavoja pilsoni Pabērzu Jāni Jāņa dēlu un ievainoja pilsoni Beikmani Viktoriju. Nozaguši mantas, noziedznieki aizbēga. Pēc meklēšanas pasākumiem noziedznieki ir arestēti;
13. Š.g. 28. jūlijā Jelgavā Vidus ielā 10 divi nezināmi noziedznieki militārajās formās, noslepkavoja pilsoni Silionovu. Nozaguši mantas, noziedznieki aizbēga Dobeles virzienā;
14. Š.g. 3. augustā trīs nepazīstami noziedznieki militārajās formās noslepkavoja Šnori Kārli un ievainoja viņa meitu Balodi Annu, kuri dzīvoja Jelgavas apriņķa Vircavas pagasta „Dzidrumu” mājās. (..).

Bruņotas laupīšanas 13, no tām:

1. Š.g. 8. augustā Cēsu apriņķa Priekules pagasta „Kazupurva” mājās grupa nepazīstamu noziedznieku militārpersonu formās aplaupīja dzīvokli. Pēc meklēšanas pasākumiem laupītāji tika aizturēti. Tie bija: 1) Pupa P.J., 2) Burovs A.T., 3) Mincis K.J. – 43. gvardes latviešu strēlnieku divīzijas 121. strēlnieku pulka militārpersonas;
2. Š.g. 15. augustā Rēzeknes stacijā vilciena Nr. 71 stāvēšanas laikā militārpersonas no stacijas etapa-aizsprosta komandatūras pilsoni Kirilovai atņēma čemodānu un maisu ar mantām. Mēģinot aizbēgt, noziedznieki tika aizturēti. Tie bija: seržants Juļbatovs Mihails Stepana dēls, kurš dienēja 148. etapa – aizsprosta komandantūrā un Terjohins S.M., kurš dienēja tajā pašā karaspēka daļā;
3. Š.g. 6. augustā Abrenes stacijā militārpersonu grupa, skaitā 4 cilvēki, aplaupīja pilsoni Korobļevu par 20000 rubļiem. Noziedznieki aizturēti. Tie bija: Strepkovs L.N., Pahomenko G.D., Runovs I.I.,

Vlasovs M.F., kuri ar ešelonu Nr. 1447 no Ļeņingradas devās uz Berlīni;

4. Š.g. 28. augustā Valmieras apriņķa Lustrozes (? – J.R.) pagasta „Kikoņu” mājās grupa nepazīstamu noziedznieku tērpti militārpersonu formās ieradās ar automašīnu Nr. 85-001, veica bruņotu vietējo iedzīvotāju aplaupīšanu. Iekrāvuši nolaupīto, noziedznieki aizbēga Rīgas virzienā;
5. Š.g. 21. augustā Talsu apriņķa Stendes pagastā „Druvino” mājās grupa militārpersonu formās tērptu noziedznieku veica laupīšanu. Nolaupījuši pilsonim Grīnbergam Kārlim lielu daudzumu mantu, noziedznieki aizbēga ar bruņumašīnu Nr. 1537-891 „A” „IEO” 6685224;
6. Š.g. augustā pilsonim Kausam Jānim Kārļa dēlam, kurš dzīvo Ādažu pagastā, militārpersonas no karaspēka daļas – l.p. 23964 ,veica vairākas aplaupīšanas. Pēc meklēšanas pasākumiem viens no šiem noziedzniekiem – Karlins Pjotrs Lavrentija dēls, kurš dienēja 145. rezerves strēlnieku pulkā, tika aizturēts;
7. Š.g. 29. jūlijā zemniecei Baltiņai Natalijai, kura dzīvo Zaubes pagasta „Robežnieku” mājās, nepazīstamas militārpersonas kratīšanas aizsegā izdarīja laupīšanu. Nozaguši daļu apģērba, noziedznieki aizbēga;
8. Š.g. augustā Rēzeknes apriņķa Makašēnu pagastā tika aplaupīta pilsones Klavas māja. Pie Klavas ieradās militārpersonu grupa, kura sevi nosauca par IeTK darbiniekiem. Piedraudot ar ieročiem un veicot kratīšanu, izraudzījās 34 visvērtīgākos apģērbus, bet pēc tam, sadziņusi mājas iedzīvotājus pagrabā, ar vērtīgajām mantām aizbēga. (..);
9. Š.g. augustā zemnieka Vagaļa mājā, kurš dzīvo Rēzeknes apriņķa Lipsku sādžā, iekļuva 5 cilvēku militārpersonu grupa, kuri, piedraudot ar ieročiem, veica aplaupīšanu. Ar lielu daudzumu nolaupītā noziedznieki aizbēga.

Izmeklēšanā ir noskaidrots, ka zemnieka Vagaļa ap-
laupīšanu ir veikusi militārpersona Ciruļņikovs Semjons
Leontija dēls, kurš ārstējās evakuācijas hospitālī Nr. 1859
un militārpersona Jezefovs Josifs Isaja dēls. Tālākajā iz-
meklēšanā tika noskaidrots, ka aplaupīšanā piedalījies
arī leitnants Aņišins Konstantins Mihaila dēls, kurš arī
ārstējās evakuācijas hospitālī Nr. 1859. Viņš, pārdodot
Vagaļa mājās nolaupītās mantas, tika aizturēts, taču
izrādīja pretestību un paslēpās evakuācijas hospitāļa
teritorijā. Pēc Rēzeknes apriņķa IeTK daļas milicijas dar-
binieku prasības Aņišins tika nogādāts hospitāļa štābā,
kur evakuācijas hospitāļa priekšnieks, medicīnas dienesta
apakšpulkvedis Šteins, lika šķēršļus tālākai izmeklēšanai,
kategoriski atteicās paziņot Aņišina uzvārdu un aizliedza
izdot viņu nopratināšanai. Neraugoties uz IeTK apriņķa
daļas brīdinājumu, š.g. 2. augustā, t.i. otrā dienā pēc
Aņišina personas noskaidrošanas, viņš tika izrakstīts
no hospitāļa un nosūtīts uz 42. virsnieku rezerves pulku
Mītavā (Jelgavā – J.R.).

Rēzeknes pilsētā un tai tuvējos pagastos ievērojamu
noziedzumu daudzumu izdara militārpersonas, kuras ārstē-
jas hospitāļos. To veicina hospitāļu priekšnieku stingru
prasību trūkums, kuri atrodas Rēzeknē;

10. Š.g. 10. augustā par vairākām laupīšanām un zādzībām, kuras
jūnijā – augustā bija izdarītas Jelgavā, tika aizturēta noziedznieku
grupa, kura sastāvēja no Sarkanās armijas dezertieriem: Meļņi-
kova V.F. (viņš arī Ivanovs un Drobins), kurš dienēja 204. rezerves
strēlnieku pulkā, Andrejeva V.D., kurš dezertēja no tā paša
204. rezerves strēlnieku pulka;

11. Š.g. 26. jūlijā Jelgavā divas nepazīstamas militārpersonas izvaroja Malvīni K. un Juzefu B., pēc tam viņas aplaupīja un aizbēga;
12. Š.g. augustā uz Šauļu šosejas netālu no Jelgavas, militārpersonas leitnants Safronovs N.M. no 204. rezerves strēlnieku pulka, kopā ar seržantu Kovaļenko I.F. no evakuācijas hospitāļa Nr. 190, piedraudot ar ieročiem, aplaupīja no armijas demobilizēto seržantu Ivanovu. Noziedznieki aizturēti un nosūtīti Jelgavas garnizona kara prokuroram;
13. Š.g. 31. augustā Kuldīgas apriņķa Kabiles pagasta „Aišenieku” mājās ar kravas automašīnu iebruca 6 militārpersonas, kuras devās uz zemnieces Bukas T.I. māju. Piedraudot ar ieročiem, laupītāju grupa, sadzina visus mājas iedzīvotājus pagrabā, durvis aizslēdza un, sakrāvuši salaupīto automašīnā, aizbēga. (..).

Cietusī Buka pazina vienu no noziedznieku grupas, no leitnanta Odincova komandas, karaspēka daļa – l.p. 48641, kura jūlija mēnesī atradās šajās mājās. (..).

Zagšana – 18 gadījumi, tajā skaitā raksturīgākās:

1. Š.g. 6. augustā Ventspils stacijā tika aizturēta militārpersona: staršina Gusevs Vasilis Vasilija dēls no 69. gvardes strēlnieku pulka, kurš š.g. 6. augustā nozaga mantas no pilsones Jaunzemas V.H. dzīvokļa. Zaglis aizturēts. Nozagtās mantas atdotas cietušajai;
2. Š.g. 9. augustā Latvijas dzelzceļa Jelgavas stacijā tika aizturēts 145. rezerves strēlnieku pulka vecākais seržants Voroncovs Aleksandrs Aleksandra dēls, kurš atrodoties patvaļīgā prombūtnē, tās pašas karaspēka daļas sarkanarmiešiem Gainovam un Korņejevam nozaga naudu. Voroncovs nosūtīts Jelgavas garnizona kara prokuroram;
3. Š.g. 9. augustā Latvijas dzelzceļa Rēzeknes stacijā pilsonim Matvejevam, kurš dzīvo Rēzeknē, tika nozagti trīs rudzu maiši.

Pēc meklēšanas pasākumiem noziedznieks tika aizturēts. Tas bija Ļeņšekovs Mihails Iljas dēls, kurš dienēja karaspēka daļā – l.p. 28623;

4. Š.g. 1. augustā, uzlaužot Latvijas dzelzceļa (..) veikala durvis Ventspilī, nezināma militārpersona nozaga 45 kg konfešu un 14 cigāru paciņas;
5. Š.g. 27. augustā Latvijas dzelzceļa Pļaviņu stacijā nepazīstamas militārpersonas aplaupīja pilsoni Gailiņu. Noziedznieki, izrāvuši somu un portfeli ar dokumentiem, naudu un mantām, ielēca vilcienā;
6. Š.g. 26. augustā Talsu apriņķa Straudes (Strazdes? – J.R.) pagasta „Vanagu” mājās nezināmi noziedznieki militārpersonu formās Vanagai nozaga mājsaimniecības mantas. Ir noskaidrots, ka noziedznieki ir Kandavas kara komandantūras darbinieki;
7. Š.g. 30. augustā nezināmi noziedznieki militārpersonu formās nozaga Talsu apriņķa dārzeņu kaltētavai motociklu. Mēģinot aizturēt noziedzniekus, viņi izrādīja pretestību un paslēpās 326. divīzijas remontu bāzē;
8. Š.g. 1. augustā Rīgas apriņķa Krimuldas pagastā nezināmi noziedznieki militārpersonu formās tērpos apzaga pilsoni Treijeru. Noziedznieki aizbēga;
9. Š.g. 3. augustā no Ādažu pagasta „Petrikenu” mājām tika nozagtas aitas. Pēc meklēšanas pasākumiem noziedznieki tika aizturēti. Tie bija: Andrejevs Nikolajs un Hasanovs Mergasims, kuri dienēja karaspēka daļā – l.p. 23964. Aizturēšanas laikā Andrejevs un Hasanovs izrādīja bruņotu pretestību;
10. 1945. gada augustā 10 dienās Ādažu pagasta „Vectaņu” mājās pilsonim Puriņam nepazīstamas militārpersonas no 0,35 ha liela lauka nozaga zirņus un kartupeļus;

11. 1945. gada augustā pilsonim Lilņinam, kurš dzīvo Ādažu pagasta „Asmu” mājās, nepazīstamas militārpersonas izraka kartupeļus 0,6 ha platībā;

12. Augusta mēnesī pilsonim Velcinam [Vilciņam] Petusam Jāņa dēlam nezināmas militārpersonas no 145. rezerves strēlnieku pulka „Cauņu” mājās iznīcināja kartupeļus 0,3 ha platībā, aizveda 2 tonnas siena un nozaga vairākus kubikmetrus dēļu.

Zemnieks Vilciņš, kurš griezās pēc palīdzības pie mīnētās karaspēka daļas pavēlniecības, atbalstu nesaņēma;

13. Š.g. augustā no evakuācijas hospitāļa Nr. 2068 mantu noliktavas nezināmi noziedznieki, uzlaužot durvis, nozaga pārtikas produktus un 100 metrus auduma.

Pēc meklēšanas pasākumiem noziedznieki tika aizturēti un nolaupītais atdots hospitālim;

14. Š.g. augustā no Rēzeknes meža kombināta (..) veikala, to uzlaužot, tika nozagti produkti un rūpniecības preces par 17222 rbļ.

Meklēšanas rezultātā noziedznieks tika aizturēts.

Tas bija Antipovs Ivans Konstantina dēls, kurš ārstējās evakuācijas hospitālī Nr. 1761, Rēzeknē;

15. Š.g. 14. augusta naktī no Rēzeknes apriņķa Sakstagala pagasta Kudlijas sādžas ganībām grupa nezināmu noziedznieku militārpersonu formas tērpos zemniekam Kudļam A.S. nozaga zirgu. Noziedznieki aizbēga;

16. Š.g. 26. augustā nezināmi noziedznieki militārpersonu formas tērpos Rēzeknē, no Dzirnavu ielas Nr. 9 pagalma zemniekam Kudļam A.S. nozaga zirgu. Noziedznieki aizbēga;

17. 1945. gada 7. augustā no Rēzeknes apriņķa Ružinas pagasta „Keidanu” mājām tika nozagti lopī.

Izmeklēšanā noskaidrots, ka lopus nozaguši Bogov-

deļņikovs J.V. un Petrovs A.V., kuri dienēja Rēzeknē, 143. strēlnieku pulkā – l.p. 06650;

18. Bez jau augstāk minētajiem noziegumiem, LPSR Rīgas apriņķa IeTK daļa ir saņēmusi Ādažu un tai blakus esošo pagastu zemnieku sūdzības par laupīšanām un zādzībām, kuras izdarijušas 145. rezerves strēlnieku pulka militārpersonas. (..).

Citi noziegumu veidi – 21, tajā skaitā raksturīgākie:

1. Š.g. 17. augustā Daugavpils – 2 stacijā nezināmas militārpersonas smagi ievainoja pilsoni Fiļipovu V.N. Izmeklēšanā tika noskaidrots, ka tas bija Tuezovs Mihails Nikolajs, kurš strādāja par šoferi ATK [Aizsardzības tautas komisariāta] noliktavā Nr. 281 Daugavpilī;
2. Š.g. 22. augustā nezināmi noziedznieki militārpersonu formas tērpos piekāva „Salarāžu”, „Zielovu” un „Baru” māju iedzīvotājus, mēģinot aplaupīt „Tauragu” mājas. Noziedzniekus aizturēja Sabiles pagasta iznīcinātāju bataljona kaujinieki, taču noziedznieki izrādīja pretestību un aizbēga;
3. Š.g. 5. augustā Ādažu pagasta „Purgaiļu” mājās ieradās militārpersonu grupa, kuri pieprasīja pārtikas produktus. Pēc atteikuma, noziedznieki, piedraudot ar ieročiem, iegāja dārzā un sāka lauzt ogu kokus, izraut zirņus, sīpolus un gurķus. Pēc iedzīvotāju palīgā saucieniem ieradās Rīgas apriņķa Ādažu pagasta milicijas pilnvarotais, kuram tuvojoties, noziedznieki atklāja automātu uguni un aizbēga;
4. Š.g. 13. augustā Jelgavas stacijā tika aizturēts staršina Simoņins S.N., kurš dienēja 145. rezerves strēlnieku pulkā un no tā dezertēja š.g. 1. augustā;
5. Uz Jelgavu tika komandēts LPSR IeTK milicijas pārvaldes kriminālmeklēšanas daļas 1.nodaļas priekšnieks Dmitrijevs, kurš kopā ar

Jelgavas apriņķa IeTK daļas darbiniekiem Jelgavā arestēja 14 204. rezerves strēlnieku pulka militārpersonas.

Izmeklēšanā noskaidroja, ka viena no 204. rezerves strēlnieku pulka arestētajām militārpersonām Gabuljans ir kriminālmeklēšanas daļas meklētā persona Šahjans Ašots Sarkisa dēls, kurš laikā, kad atradās viegli ievainoto hospitālī Nr. 1058, Rīgā veica vairākas laupīšanas un bruņotus uzbrukumus ar divkāršu slepkavību.

Šahjans 204. rezerves strēlnieku pulkā ar militārpersonām Froļinovu, Masjukovu, Ņečajevu, Kudrjaševu un citiem nodarbojās ar noziedzīgām darbībām.

Augstāk minētā grupa Jelgavā un apkārtnē izdarīja 1 laupīšanu un 6 kvalificētas zādzības;

6. Augusta mēnesī Mežaparkā LPSR Augstākās padomes Prezidija priekšsēdētāja vasarnīcas rajonā Ļeņingradas frontes štāba virsnieku grupa – pulkvedis Makovikovs, apakšpulkvedis Škodo un leitnants (uzvārds nav noskaidrots) atklāja bezmērķīgu šaušanu.

Par sabiedriskās kārtības pārkāpšanu Mežaparka komandants arestēja leitnantu uz 10 diennaktīm.

Par vairākiem militārpersonu noziegumiem ziņo pat bandīti. Izrakstu no vienas šādas vēstules pievienoju. (..).

Paziņojot augstāk minēto, uzskatu par nepieciešamu veikt šādus pasākumu:

1. No CK [Centrālās komitejas], Tautas komisāru padomes un Baltijas kara apgabala darbiniekiem izveidot autoritatīvu komisiju, kurai būtu jāpārbauda visas ne kazarmu tipa telpas, kuras aizņēmušas karaspēka, jūras kara flotes karaspēka daļas un iestādes. Izlemt jautājumu par lietderību atstāt tās republikas centrā vai pārvietot uz pilsētas nomalēm, veidojot speciālas kara pilsētiņas. Pārvietot

dažas karaspēka daļas uz neaizņemtām militārām kazarmām citās pilsētās;

2. Noteikt karaspēka daļu nolikumos un rīkojumos noteiktu režīmu un dienas kārtību, kā arī veikt ieroču, kaujas piederumu, autotransporta un degvielas uzskaiti, stingri prasīt no garnizonu priekšniekiem un kara komandantiem to izpildi;
3. Garnizonu priekšniekiem un kara komandantiem nodrošināt pilsētās visas sabiedriskās vietas ar nepieciešamo militāro patruļu daudzumu, kuras pārbaudītu dokumentus un uzraudzītu militārpersonu ārējo izskatu un uzvedību.

Pielikumā: anonīmas vēstules kopija uz biedra Lāča vārda un izraksts no Bisenieka, Skružinieka, Zvaigznītes un Dzeņa vēstules.

Latvijas PSR iekšlietu tautas komisārs

Ģenerālmajors

/Eglītis/

Nr. 1/452

1945. g. 11. septembrī. Rīgā. ¹

1. LVA, PA-101. f., 8. apr., 9. l., 176.-189. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

**36. Latvijas PSR iekšlietu ministra
ģenerālmajora A. Eglīša 1945. gada 14. septembra
papildziņojums VK(b)P CK Latvijas biroja
priekšsēdētājam N. Šataļinam, Latvijas K(b)
P CK sekretāram J. Kalnbērziņam, Latvijas PSR
Tautas komisāru padomes priekšsēdētājam V.
Lācim un Baltijas kara apgabala pretizlūkošanas
pārvaldes „Smerš” priekšniekam Hanņikovam
par militārpersonu noziegumiem**

Pilnīgi slepeni

VK(b)P CK Latvijas biroja priekšsēdētājam

biedram N. Šataļinam

Latvijas K(b)P Centrālās komitejas sekretāram

biedram J. Kalnbērziņam

Latvijas PSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētājam

biedram Lācim

Kopija: Baltijas kara apgabala

pretizlūkošanas pārvaldes priekšniekam ģenerālleitnantam

biedram Hanņikovam

Rīgā

Papildus manai š.g. 11. septembra informācijai, paziņoju papildus noziegumu faktus, kurus augusta mēnesī ir izdarījušas militārpersonas.

Rīgas apriņķa Ādažu pagastā mēs esam noskaidrojuši šādus faktus:

1. 16. augustā „Žagaru” mājās ir nozagtas 2 aitas, pēdas veda uz karaspēka daļu, kura izvietojusies „Bērnu kolonijā”.

Karaspēka daļas komandieris vietējiem milicijas darbiniekiem nozieguma atklāšanai palīdzību nesniedza un daļas novietojumā viņus neielaida;

2. 19. augustā „Makternieku” mājās, uzlaužot atslēgu, tika nozagta aita. Pēdas veda uz Latvijas divīzijas izvietojumu „Lakstiņu” (Langstiņu? – J.R.) ciemā. Nozieguma atklāšanai apakšvienības komandieris vietējām iestādēm palīdzību atteica;
3. 22. augustā no fabrikas „Boļševička” palīgsaimniecības nozagti 2 zirgi;
4. 25. augustā pilsoni Steberklai „Dīķu” mājās nozagtas 2 aitas;
5. Tajā pašā dienā „Grotiņu” mājās zemniekam Grotiņam Pēterim no tīruma nozagts zirgs;
6. 27. augustā „Rukuļu” mājās sarkanarmietis dienā no tīruma mēģināja nozagt zirgu. Kad to pamanīja saimniece un sacēla troksni, noziedznieks pameta šo zirgu un noejot kilometru līdz „Balvu” mājām, pilsoni Freimanei no lauka nozaga zirgu;
7. Tajā pašā diennaktī „Lauku” mājās nakts laikā, uzlaužot kūts durvis, tika nozagtas 2 govys un zirgs. Pēdas veda uz 43.gvardes divīzijas izvietojumu. Dzīvnieku āda un iekšas tika atrastas daļas izvietojumā. Vietējās iestādes, kuras veica izmeklēšanu un nozieguma atklāšanu, daļas izvietojumā netika ielaistas. (..);
10. „Ozolkalēju” mājās nozagts zirgs;
11. „Drovnieku” mājās nozagts zirgs;
12. „Asmu” mājās nozagts apģērbs un veļa.

Aizdomās par augstāk minēto noziegumu izdarīšanu tiek turētas militārpersonas, no kurām lielākā daļa pieder pie 145. rezerves strēlnieku pulka, kuru komandē pulkvedis Krievs, kā arī soda bataljoni;

13. Š.g. 3. augustā „Petrikenu” mājās tika nozagta aitiņa. Ādažu pagasta iecirkņa pilnvarotais savlaicīgi veica pasākumus noziedznieku aizturēšanai. Tie izrādījās karaspēka daļas – l.p. 23964 militārpersonas – Andrejevs Nikolajs Gavrilas dēls un Hasanovs Mergasims no karaspēka daļas 23964. Noziedznieki aizturēti. Aizturēšanas laikā viņi izrādīja bruņotu pretestību;
14. Zemnieks Kauss Jānis Kārļa dēls no š.g. 22. jūlija tika apzags. Viņam nozaga: 2 vistas, 2 bišu stropus ar bitēm, sīpolus, burkānus, kartupeļus, zirņus un sienu, 50 % no Kausa dārzeņu stādījumiem tika iznīcināti. Militārpersonas no kartupeļu lauka izraka negatavus kartupeļus. Noziedznieki, kuri nozaga 2 bišu stropus, ir atrasti un viens no viņiem aizturēts. Tas bija 145. rezerves strēlnieku pulka kaujinieks Karļins Pjotrs Lavra dēls;
- 15.–17. Militārpersonas, kuras dislocētas Ādažu pagastā, sistemātiski iznīcina zirņu un kartupeļu laukus, kā arī dārzos sīpolus, gurķus un burkānus. Ādažu pagastā 3 zemniekiem nozagtas bites. Militārpersonu darbības neļauj Ādažu pagasta zemniekiem mierīgi strādāt, jo viņiem ir jāorganizē diennakts dežūras laukos un dārzos, lai paglābtu savus sējumus. Šīs militārpersonu ļaunprātības sanikno zemniekus un rada pamatus pretpadomju izteikumiem.
145. rezerves strēlnieku pulka bataljonu militārpersonas, kuri izvietoti Ādažu pagastā, sistemātiski, bez jebkādiem atvaļinājuma dokumentiem staigā pa Ādažu pagasta zemnieku mājām un pieprasa no zemniekiem dažādus pārtikas produktus. Ādažu pagasta zemnieki par šīm militārpersonu nelikumībām daudzkārt ir ziņojuši karaspēka daļas pavēlniecībai, taču no pavēlniecības puses nekādi pasākumi līdz šim nav pieņemti;

18. Š.g. 17. augustā Katlakalna pagasta „Apiņu” mājās iebrauca melna vieglā automašīna ar trijām militārpersonām, viena no tām bija jūrnieks. Izlikdamies par IeTK darbiniekiem, viņi veica kratišanu, piesavinājās naudu un apģērbu un aizbrauca;
19. 12. augustā Baldones pagasta „Mežpumpuru” mājās trīs militārpersonu formās tērpti vīrieši nolaupīja māsaimniecības priekšmetus;
20. 3. augustā Ropažu pagastā trīs personas, ģērbtas Sarkanās armijas formas tērpos, uz Rīgas – Madonas šosejas apturēja pajūgu, ieveda to mežā un iesituši Prazdiņam un Vitolam ar ieroču laidī, atņēma viņiem dokumentus, naudu un mantas;
21. Siguldas pagasta „Strautiņu” mājās militārpersonu grupa, skaitā 6-7 cilvēki, no karaspēka daļas, kura nodarbojas ar torņa celtniecību, pilsoni Zeltiņai nozaga 17000 rubļu, degvīna pudeli un spirta pudeli;
22. Lielvārdes pagasta „Kaktu” mājās Sarkanās armijas militārpersonu grupa, skaitā 5 cilvēki, veica dzīvokļa zādzību. Lieta nodota Rīgas garnizona kara prokuratūrai;
23. 2. augustā Krimuldas pagasta „Koltiņu” mājās militārpersonas no 145. rezerves strēlnieku pulka veica dzīvokļa zādzību. Noziedznieki aizturēti un saukti pie kriminālatbildības;
24. Ogresgala pagastā naktī no 7. uz 8. augustu „Vilciņu” mājās ar nazi tika nogalināts zemnieks Pabērzs Jānis Jāņa dēls, dz. 1908. g., ievainota pilsonē Veikmane Viktorija, kura dzīvo Rīgā, Stabu ielā Nr. 88 dz. 24, kura pie Pabērza bija atbraukusi no Rīgas ciemos. Pēc slepkavības „Vilciņu” mājas tika aplaupītas. Noziedznieki, kuri noslepkavoja Pabērzu un ievainoja Veikmani (tekstā – Veikšāni – J.R.) izrādījās militārpersonas no kara hospitāļa, kurš atrodas Rīgā, – l.p.

Nr. 459 – staršina Ignatjevs Jevģenijs Maksima dēls un jefreitors Anfilatovs Nikolajs Vasilija dēls. Abus noziedzniekus milicija ir aizturējusi;

25. Š.g. 11. septembrī Jelgavas apriņķa Pēternieku pagastā 145 rezerves strēlnieku pulka seržants Šijanovs A.D. un jefreitors Karpovs K.V. pilsonei Paducei Elzai nozaga govi un mēģināja to pārdot pilsonei Lambergai Annai „Valdatu” mājās, taču iznīcinātāju bataljona kaujinieki viņus aizturēja. Vēl atrasts zirgs, kuru noziedznieki bija atstājuši kādās mājās. Trešais zādzības dalībnieks – uzbeku aizbēga.

Tādejādi, ieskaitot šos faktus, augustā militārpersonu izdarīto noziegumu skaits ir nevis 106, bet 131 gadījums, no kuriem: slepkavības – 26, bruņotas laupīšanas – 25, zādzības – 48 un pārējie 32 dažāda veida noziegumi.

No kopējiem mūsu atklātajiem noziegumiem augustā, kurus izdarījušas militārpersonas, uz Rīgas apriņķi attiecas 32, no tiem: slepkavības 2, bruņotas laupīšanas – 7 un zādzības – 23, pie kam 27 noziegumus izdarījušas militārpersonas no 145. rezerves strēlnieku pulka, kurš dislocējās Rīgas un Jelgavas apriņķī.

Latvijas PSR iekšlietu tautas komisārs

ģenerālmajors

/Eglītis/

1945. g. 14. septembrī

Rīgā ¹

1. LVA, PA-101. f., 8. apr., 9. l., 202.-204. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

37. Izvilkums no PSRS aizsardzības tautas komisāra vietnieka armijas ģenerāļa N. Bulgaņina 1945. gada 27. oktobra pavēles par disciplīnas pārkāpumiem Baltijas kara apgabalā

Pilnīgi slepeni

Maskavā, 1945. gada 27. oktobrī

Izvilkums no PSRS aizsardzības tautas komisāra vietnieka
pavēles Nr. 0017

Baltijas kara apgabala karaspēka daļās novērojams liels skaits militārās disciplīnas pārkāpumu.

Militārpersonas gan atsevišķi, gan grupās patvaļīgi atstāj karaspēka daļu un apakšvienību novietnes, piedzērušies parādās sabiedriskajās vietās un tur uzvedas nepiedienīgi. Atsevišķas militārpersonas izdara varmācīgas laupīšanas un citus noziegumus vērstus pret vietējiem iedzīvotājiem.

Pēdējā laikā izplatīti fakti, ka militārpersonas iedzīvotājiem atņem pārtikas produktus, lopbarību, lopus un mēbeles, bet karaspēka daļu komandieri ne tikai necinās pret šiem apkaunojošiem gadījumiem, bet dažkārt tos pat atbalsta.

(..).

PSRS aizsardzības tautas komisāra vietnieks
armijas ģenerālis

N. Bulgaņins ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 131. l., 86. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

гор. Рига

№ 913с

3 " ноября 1945 г.

БАЧАЛЬНИКУ ШТАБА ПРИВАЛТИСКОГО ВОЕННОГО ОКРУГА

Генерал-лейтенанту тов. ВАШКЕВИЧУ

НАРОДНОМУ КОМИССАРУ ВНУТРЕННИХ ДЕЛ ЛАТВИЙСКОЙ ССР

товарищу ЗГЛИТ А.П.

По поручению Совнаркома Латвийской ССР сообщая, что Скриверский Волисполком Рижского уезда донес о безобразиях творимых военнослужащими войсковых частей, находящихся в Скриверской волости по охране военнопленных и строительства № 10.

Почти каждый день в местечке Скривери красноармейцы этих частей производят взломы домов, самовольно занимают квартиры, ходят по местечку в состоянии опьянения и был даже случай 23.X.45 г., когда выпивший красноармеец пытался изнасиловать ученицу начальной школы.

Докладывая о вышеизложенном прошу Вашего распоряжения принять соответствующие меры.

Начальник Военного Отдела
подполковник адмслужбы

В.С.
/ШАРАПОВ/

Отп. 3 экз.
1, 2 в адм.
3 в дело
2.XI.45г.

Секретарь: *В.С.*

27013-141

38. LPSR iekšlietu ministra vietnieka milicijas pulkveža A. Košeļeva ziņojums Rīgas garnizona priekšniekam ģenerālleitnantam D. Brantkalnam par militārpersonu nelikumībām

Latvijas PSR IeM Milicijas pārvalde

Pasu daļa

1945.gada 4.novembrī

Nr. 8/6/1782 s

Rīga

Slepeni

Rīgas pilsētas garnizona priekšniekam

b. Brantkalnam

Kopija: Latvijas K(b)P CK sekretāram

biedram Kalnbērziņam

Karaspēka daļu, evakuācijas hospitāļu un citu militāro iestāžu, kuras dislocējas Rīgas pilsētas teritorijā, pavēlniecība, kā arī atsevišķas militārpersonas, galvenokārt no virsnieku sastāva, kuras dzīvo ārpus savu daļu izvietojuma – privātajos dzīvokļos, rupji pārkāpj nolikumu par pasēm, kuru PSRS TKP apstiprināja 1940. gada 10. septembrī ar Nr. 1667.

Kā apstiprinājums tam kalpo šādi fakti:

Karaspēka daļai – lauka pasts 8264 ir 220 brīvā līguma cilvēki, kuri dzīvo daļas dzīvokļos bez pasēm. Šīs daļas pavēlniecība neveic nekādus pasākumus, lai pierakstītu brīvā līguma sastāvu, bet turpina pieņemt darbā personas bez pieraksta.

Remontrūpnīcas Nr. 29 pavēlniecība pārsūtīšanas punktos no repatriēto padomju pilsoņu skaita savervēja 76 cilvēkus, no kuriem liela daļa bez jebkādiem dokumentiem tika atvesta uz Rīgu, kur viņi dokumentu trūkuma dēļ nav pierakstīti.

Karaspēka daļas – lauka pasts 20788, pavēlniecība brīvā līguma sastāva papildināšanai komandēja uz Ļeņingradas apgabala Soļeckas rajonu savu pārstāvi ar uzdevumu savervēt cilvēkus.

Minētās daļas pārstāvis, ieradies norādītajā rajonā, bez padomju, partijas organizāciju un IeTK ziņas no vietējo kolhoznieku un vietējās aizsardzības strādnieku vidus savervēja 19 cilvēkus un bez pasēm un LPSR TKP atļaujas atveda uz Rīgu, uz daļas izvietojumu.

Tādā veidā augstāk minētās karaspēka daļas pavēlniecība ne tikai pārkāpj pasu likumu, bet arī pieļauj pretvalstisku praksi, pārvilinoš kolhozniekus un radot apstākļus, lai dezertētu no aizsardzības rūpniecības. Bez tam, piesārņo Rīgu ar nevēlamām elementiem, jo pēc Soļeckas rajona IeTK daļas priekšnieka ziņām savervēto personu vidū ir personas ar kompromitējošiem materiāliem.

Rīgas pilsētas pasu režīma pārbaudē ir konstatēti gadījumi, kad veselus dzīvokļus aizņem virsnieki, kuri dzīvo bez pieraksta. Tā, piemēram, Slokas ielā namā Nr. 2 bez pieraksta dzīvo karaspēka daļas – lauka pasts 24502 virsnieki – kapteinis Svetlovs, kapteinis Kazakevičs, majors Antonovs un citi.

Fakti, ka Rīgā kā brīva līguma strādnieki tiek ievestas personas bez dokumentiem, ka virsnieki dzīvo ārpus daļu izvietojuma bez pieraksta ir konstatēti arī daudzās citās karaspēka daļās un iestādēs, kuras izvietotas pilsētas teritorijā. Tamdēļ es lūdzu dot rīkojumu Rīgas garnizona karaspēka daļu, evakuācijas hospitāļu un citu apakšvienību komandieriem nekavējoties ieviest kārtību brīva līguma strādnieku, kā arī militārpersonu, kuras dzīvo ārpus karaspēka daļu izvietojuma, dokumentācijā un pieraksta lietās.

LPSR iekšlietu tautas komisāra vietnieks

milicijas pulkvedis

Košļevs. ¹

1. LVA, PA-101. f., 8. apr., 9. l., 238., 239. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

39. LPSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētāja V. Lāča 1945. gada 24. novembra ziņojums Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlniekam I. Bagramjanam par nekārtībām karaspēka aizņemtajās mājās

1945. gada 24. novembrī

Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlniekam

armijas ģenerālim I. Bagramjanam

Ziņojums

LPSR Tautas komisāru padome ziņo, ka Baltijas kara apgabalam nodotās mājas Parka ielā 2, 4, Marijas ielas stūrī 9 un Kirova ielā 22, Kr. Barona ielā 28^a, Kirova ielā 71/73 utt., tiek uzturētas pilnīgi neapmierinošā stāvoklī.

Nododot Baltijas kara apgabala neizmantotās telpas Strēlnieku ielā Nr. 9 Jūras kara flotes Krasta aizsardzības kara skolai, konstatēts, ka no mājas paņemtas un aizvestas šādas mantas: daļa vannu, gāzes baloni, gāzes plītis, gāzes un elektrības skaitītāji, durvju rokturi un slēdzenes un izlietnes. Mājas ir piedrazotas un apsardze tām nav pielikta.

Mājas Parka ielā 2, 4, Marijas ielas stūrī 9 un Kirova ielā 22, kuras nodotas Baltijas kara apgabala pagaidu lietošanā, lielā skaitā izņemti logu rāmji, stikli, vietām sabojātas grīdas un virtuves, sapostītas podiņu krāsnis un durvis, daļa telpu applūst ar ūdeni, daudz dražu un netīrumu ir kā iekšienē, tā arī pagalmos utt.

Mājas Kr.Barona ielā 28^a un Kirova ielā 71/73 atrodas gandrīz tādā pašā stāvoklī. (..).

LPSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētājs

V. Lācis. ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 131. l., 97. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

40. Izmeklēšanas akts par militārpersonu izdarītajiem noziegumiem Valkas apriņķa Sinoles pagastā

Izmeklēšanas akts

Pilnīgi slepeni

1945. gada 24. novembrī

Es, Baltijas kara apgabala pretizlūkošanas dienesta pārvaldes „Smerš” operatīvās daļas pilnvarotais kapteinis Lisenko un IeM Valkas apriņķa nodaļas operatīvās daļas pilnvarotā pal [īgs] milicijas jaun [ākais] leitnants Kamoliņš, izpētījuši liecinieku nopratināšanas protokolus un citus materiālus par Rīgas rajona [garnizona] DzER [Dzīvokļu ekspluatācijas daļas] malkas sagādē iesaistīto militārpersonu veikto zemnieku saimniecību masveida apzagšanu Latvijas PSR Valkas apriņķa Sinoles pagastā, konstatējām:

BKA 313. sapieru bataljona karavīri (bataljona komandieris majors Čilkins, vada komandieris leitnants Kudrjakovs), kas atrodas malkas sagatavošanas darbos Rīgas rajona [garnizona] DED un apmetušies Valkas apriņķa Sinoles pagasta Mālmuižā, līdz š.g. 12. aprīlim – 1946. g., februārī, martā un aprīlī – nodarbojās ar pārtikas produktu zagšanu no Sinoles pagasta zemniekiem.

1946. gada janvāra sākumā plkst. 11 vakarā pie pilsones Bāliņas, kas dzīvo Sinoles pagasta Venteļu mājās, ienāca divas militārpersonas un 40–50 minūtes runājās ar viņu par dažādām tēmām, bet pēc tam aizgāja. Pēc karavīru aiziešanas Bāliņa izgāja laukā apskatīt savu saimniecību un konstatēja, ka uzlauzta pagraba atslēga un no pagraba paņemti 10–12 pudi kartupeļu. Pa pajūga pēdām, ar kuru kartupeļi bija aizvesti, Bāliņa nonāca Mālmuižas mājās, kur dzīvoja karavīri, taču

dzīvoklī viņu neielaida un kartupeļus atdot atteicās.

1946. gada februārī, uzlauzuši Sinoles pagasta Jauntiruļu mājās dzīvojošā pilsoņa Preisa kūts logu, noziedznieki nozaga vienu aitu. Pajūga pēdas Preisu aizveda uz Sinoles pagasta Lāča mājām. Preiss par to ziņoja virsniekam – komandas vec [ākajam], taču virsnieks atteicās meklēt noziedzniekus.

Naktī uz š.g. 5. februāri Sinoles pagasta Edepes mājās tika uzlauzts pilsones Paulīnes Karoles klēts logs un nozagti 5 kg cūkas speķa, 4 pudi kviešu miltu un 4 pudi rudzu miltu. Zādzību izdarīja karavīri, kuri nakšņoja šajās mājās.

Naktī uz š.g. 10. februāri, uzlauzuši Veiniķu mājās dzīvojošās pilsones Penses klēts durvju atslēgu, noziedznieki nozaga 5 pudus auzu un 15–18 pudu kartupeļu. Nākamajā dienā, pa pēdām nonākusi Mālmuižas mājās, Pense par notikušo ziņoja virsniekam, bet tas atbildēja, ka gadījumā, ja viņa vēl kādam ziņos par zādzību, slikti klāsies ne tikai viņas mantai, bet arī viņai pašai.

1946. g. marta sākumā, uzlaužot logu pilsones Veltas Bisenieces dzīvoklim Saules mājās, tika nozagti 14 kg cūkgaļas un 4 pudi kartupeļu. Zagļu pēdas Bisenieci noveda Veļu mājās, kur apmetušies 313. sapieru bataljona karavīri, taču komandas vecākais atteicās uzklausīt cietušo.

1946. g. marta sākumā tādā pašā veidā tika uzlauzta klēts durvju atslēga Sinoles pagasta Deīķu mājās, kur dzīvo sagādes kantora aģents Eglītis, un nozagtas 12 teļādas, kuras pēc tam tika atrastas pie 313. sapieru bataljona 2. sapieru rotas vecākā seržanta Stankēviča, kas dzīvo Sinoles pagasta Lauru mājās.

Katras atsevišķas zādzības konkrētos vainīgos nav iespējams noskaidrot – zādzības notikušas nakts laikā. 313. sapieru bataljona apakšvienības š.g. 13. aprīlī atstājušas Sinoles pagastu.

Bez minētajām 313. sapieru bataljona karavīru izdarītajām

zādzībām arī karaspēka daļas (lauka pasta Nr. 77611) karavīri leitnanta Ļitvinovska – Smetaņina vadībā (tagad nav iespējams noteikt precīzu leitnanta uzvārdu) sistemātiski nodarbojās ar Sinoles pagasta zemnieku apzagšanu, galvenokārt tie bija sarkanarmieši Vladimirs Kovaļovs Ivana d. un Grigorijs Kļukins Vasilija d.

Naktī uz 1946. gada 5. aprīli Sinoles pagasta Oškalnu mājās karaspēka daļas (lauka pasta Nr. 77611) karavīri Kovaļova un Kļukina vadībā no pilsones Karkunes noliktavas nozaga 20 pudu kartupeļu. Karkunei, kopā ar milicijas darbiniekiem sekojot noziedzniekiem pa pēdām, kartupeļi tika atrasti pie minētajiem karavīriem un atdoti cietušajai, taču noziedznieki palika nesodīti. Bez tam minētās karavīru grupas vecākais – leitnants Ļitvinovskis-Smetaņins rupji apvainoja milicijas darbiniekus, kuri pildīja savus dienesta pienākumus.

Naktī uz š.g. 2. martu leitnanta Ļitvinovska-Smetaņina karavīri, atrazdamies Sinoles pagasta Sauliešu mājās, pilsētā no Svikles pagraba nozaga 10-12 pudu kartupeļu, bet pēc tam – naktī uz š.g. 29. martu – nozaga viņai 30 kg gaļas, kurpes un zābakus. Minētās zādzības izdarīja Kovaļovs un Kļukins.

Naktī uz š.g. 16. martu grupa bruņotu karavīru, uzlaužot pilsoņa Rikarda Dūzeļa saimniecībā kūts logu (Kalnzirkalu mājās), ar šauteni nošāva vairāk nekā 100 kg smagu cūku un 50 kg smagu aitu, ielika pajūgā un aizveda. Asins pēdas Dūzeli aizveda uz Mālmuižu, kur izvietojušies karaspēka daļas (lauka pasta 88611) karavīri, bet virsnieks, kurš tur atradās, atteicās meklēt vainīgos un atdot nozagto.

Naktī uz š.g. 24. martu karavīri uzlauza kūts atslēgu pilsoņa Riharda Spilas saimniecībā (Ezerkalnu mājās) un nozaga 75 kg smagu cūku. Uz mājas saimnieku Spilu, kurš, izdzirdis troksni, izgāja pagalmā, karavīri atklāja uguni ar automātiem, taču nenogalināja, jo viņš ātri paslēpās. Š.g. 24. martā Spila pa asins pēdām nonāca Sinoles pagasta

Sauliešu mājās, kur izvietojušies leitnanta Ļitvinovska-Smetaņina karavīri, taču Spilu no turienes padzina.

Naktī uz š.g. 17. februāri leitnanta Ļitvinovska – Smetaņina karavīri, uzlaužot klēts atslēgu Alfrēda Graišļa saimniecībā (Javerlatkaru mājās), nozaguši 90 kg cūkgaļas, 5 kg speķa, 2 kg sviesta un 40 kg rudzu. Cietušā iesniegums šīs karavīru grupas komandas vecākajam neko nepadzina, jo izmeklēšana nenotika.

Noteikt katras atsevišķas zādzības konkrētos vainīgos nav arī iespējams, jo karaspēka daļa (lauka pasts 77611), komandieris Ļitvinovskis-Smetaņins, Sinoles pagastu ir atstājusi.

Lai sauktu pie atbildības sarkanarmiešus Kovaļovu, Kļekinu, seržantu Stankēviču un leitnantus Ļitvinovski-Smetaņinu un Kudrjakovu, tiek pievienotas Latvijas PSR Valkas apriņķa Sinoles pagasta liecinieku liecības. (..).

Bez minētajām zādzībām Valkas apriņķa Sinoles pagasta 11 lauku mājās notikušas vēl 8 zādzības, taču tagad atrast vainīgos nav iespējams. Uzskatām, ka arī šīs zādzības izdarījuši 313. sapieru bataljona karavīri, jo citu daļu Sinoles pagasta teritorijā nebija.

Lietā par Sinoles skolai piederošās 211 kubikmetru malkas zādzību noskaidrots, ka malka paņemta un izvesta ar Rīgas rajona [garnizona] DzER automašīnām, jo malka atradās 20 metru attālumā no Sinoles skolas.

Lai pārtrauktu un turpmāk novērstu zādzības Sinoles pagasta zemnieku saimniecībās, uzskatām par nepieciešamu visām karaspēka apakšvienībām, kas ierodas gatavot malku Rīgas rajona [garnizona] DzER, reģistrēties IeM Valkas apriņķa nodaļā un darba laikā uzturēt kontaktus ar Sinoles pagasta izpildu komiteju un milicijas nodaļu.

Originālu parakstijis BKA pretizlūkošanas dienesta pārvaldes „Smerš”
operatīvās daļas pilnvarotais kapteinis Lisenko
IeM Valkas apriņķa nodaļas
operatīvās daļas pilnvarotā palīgs milicijas jaunākais leitnants
Kamoliņš

Piekrītu:

LPSR IeM Valkas apriņķa nodaļas priekšnieks
kapteinis Mūrmanis

Pareizi: LPSR IeM sekretariāta priekšnieks
apakšpulkvedis Arkatbalsts

1946. g. 18. aprīlī

Pareizi: Latvijas PSR Ministru padomes
kara daļas priekšnieks Šarapovs. ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 230. l., 93.-95. lpp. (Kopija. Tulkojums)

**41. LK(b)P Rīgas pilsētas Staļina rajona
komitejas sekretāra J. Poiša 1946.gada
6.septembra ziņojums LK(b)P Rīgas pilsētas
komitejas sekretāram Lecim par militārpersonu
noziedzumiem**

Latvijas K(b)P pilsētas komitejas sekretāram
biedram Lecim

Nosūtu Jums divus Rīgas pilsētas Milicijas pārvaldes 5. un 2.
nodaļas priekšnieku politziņojumus par 3. septembra notikumiem
Staļina rajona teritorijā. 5. milicijas nodaļas operatīvais pilnvarotais
Sarkandaugavā pilsonis Trifonovs pēc savas sievas iniciatīvas

pārgērbās civilajās drēbēs un 3. septembra vakarā kopā ar sievu aizgāja uz sarīkojumu, kuru klubā Ādolfa ielā Nr. 26 rīkoja pārvietojamās armijas artilērijas darbnīcas 10 (PAD) – l.p. 48950 sarkanarmieši brīvajiem pilsoņiem.

Ierodoties pilsonis Trifonovs apsēdās uz soliņa un sarunājās ar savu sievasbrāli, bet sieva kopā ar citiem aizgāja dejot. Tajā laikā pie viņa pienāca kāda jauna sieviete un teica:

„Jūs, biedri Trifonov, kāds lūdz iziet pagalmā.”

Trifonovs tūdaļ piecēlās un aizgāja, bet tajā laikā koridorā viņam uzbruka grupa cilvēku, kuri bija gērbušies sarkanarmiešu formās. Viņš, aizstāvēt sevi, izšāva, izskrēja pagalmā un paslēpās tualetē, taču apmēram 50 sarkanarmiešu grupa viņu atrada, izvilka no tualetes un zvēriski noslepkavoja.

Tajā laikā viņa sieva aizskrēja uz 5. milicijas nodaļu un paziņoja, ka ar Trifonovu ir notikusi nelaime, viņam uzbrukuši sarkanarmieši. 5. milicijas nodaļas priekšnieks ar saviem cilvēkiem, paņēmis arī milicijas skolas kursantus, devās uz sarīkojuma vietu, lai aplenkto notikuma vietu un atrastu vainīgos, taču, aplencot šo pagalmu un klubu, no ielas pretējās puses sarkanarmiešu daļa no ložmetējiem sāka apšaudīt miliču ķēdi, divi milicijas kursanti tika ievainoti, bet vainīgie aizbēga.

Pēc prokurora ierosinājuma, trīs slepkavas sarkanarmieši, kuri bija notraipījušies ar asinīm, no rīta tika atrasti un aizturēti.

Pilsonis Trifonovs bija vecs, pieredzējis milicijas operatīvais darbinieks, kurš līdz pat 95 % no visiem kriminālajiem noziegumiem atklāja un tika augsti vērtēts.

Tā, piemēram, trīs bandītiskas grupas no karaspēka daļas PAD Nr. 10, viena laupītāju grupa šī gada ziemā, kura izdarīja laupīšanas Kundziņsalā, cita Vējzaķu salā un trešā par zādzību, tagad skaitās arestētas.

Viņi visi ir no šīs karaspēka daļas – PAD Nr. 10. Šos noziegumus bija atklājis Trifonovs. Lūk, kādēļ brīvībā palikušie bija neapmierināti ar 5. milicijas nodaļas un Trifonova darbu, kuram tika sarīkota izrēķināšanās.

Sakarā ar to, ka daļas PAD Nr. 10 – l.p. 48950 vadība ir bezatbildīga par šīs daļas politiski – morālo stāvokli, ka 4 laupīšanas un slepkavības ir sarīkojuši šīs daļas sarkanarmieši, uzskatu par neiespējamu turpmāk atstāt šo daļu Sarkandaugavas teritorijā un nepieciešamību pārvietot daļu uz citu vietu.

3. septembra vakarā 2. milicijas posteņa milicis Kirova ielā 15 aizturēja piedzērušos matrozi – staršinu Tolkačovu Saveliju Panteleja dēlu, „Ekroma” noliktavas pārzini. Milicis aizveda viņu uz nodaļu, lai izsauktu no komandantūras dežūrējošo virsnieku un nodotu viņu komandantam. Izrādījās, ka šis matrozis drīz vien no komandantūras tika atbrīvots. Viņš paņēma sev līdzī vēr divus matrožus un apmēram plkst. 23 vakarā trijātā aizgāja uz 2. milicijas nodaļu, lai izrēķinātos ar miličiem un uzbruka dežurantam. Huligāni lamājās un draudēja, ka viņi izrēķināsies ar latviešiem un visus viņus iznīcinās. Otrā dienā, 4. septembrī Strēlnieku parkā divi piedzērušies matroži uzbruka posteņa milicim Veikšānam un ar kliegzieniem, ka viņi sadošot latviešu bandītiem par to, ka viņi viņus padzenot no tramvajiem, ka aizliedzot viņiem staigāt pa parka zālāju, ka neļaujot lauzt kokus un raut puķes, ka viņi izdomājot kaut kādu īpašu kārtību, ka viņi ar miličiem izrēķināšoties un visus viņus apšaušot.

Pēc stundas pie tā paša miliča atkal pienāca 4 matroži un teica, lai viņš sev gatavojot ceptuvi, kur viņi to drīz izcepšot un visus latviešus iznīcināšot. Pēc šiem draudiem milicis paziņoja 2. milicijas nodaļas priekšniekam b. Pētersenam, ka viens vairāk uz posteni neies, ka katru stundu viņš dzirdot tikai draudus, apsaukāšanu par bandītu, matrožu draudus viņu iznīcināt un nogalināt.

Tāda jūrnieku un sarkanarmiešu attieksme pret miličiem var viņus morāli sagraut. Mūsu milicija vēl nav nostiprinājusies, jo nekādu palīdzību mēs tai nesniedzam. Tādēļ ir nepieciešams partijas kārtībā pieprasīt no Sarkanās armijas un Flotes pavēlniecības sarkanflotiešu un sarkanarmiešu politisko audzināšanu, draudzīgas attieksmes veidošanu ar iedzīvotājiem un miliciju, kurai mūsu jaunajā Padomju republikā ir jānodrošina padomju kārtība.

Lūdzu palīdzēt un atbalstīt kārtības nodrošināšanu šajos, manis skartajos jautājumos.

LK(b)P Staļina rajona komitejas sekretārs

J. Poišs

6 / IX 46.g.¹

1. LVA, PA-102. f., 2. apr., 78. l., 62., 63. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

42. Rīgas zooloģiskā dārza direktora A. Vīksnes 1946. gada 21. jūnija ziņojums LK(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretāram Novikovam par zooloģiskajam dārzam nodarītajiem postījumiem

1946.g. 21.jūnijā

Nr. 18

LK(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretāram

b. Novikam

noraksts: LK(b)P Rīgas pilsētas Staļina raj. komitejas sekretāram

b. Poišam

Rīgas zooloģiskajam dārzam jau 5 gadus Mežaparkā, pie bij. Artilērijas

noliktavām, līdzās Stendera ielai, pieder apm. 10 ha pļavas, kuras zooloģiskais dārzs katru gadu izmanto zaļbarības iegūšanai meža dzīvniekiem.

1946. g. pavasarī, dārzu iepriekš nebrīdinot un dārza atkārtotos rakstiskos ziņojumus neievērojot, daļu šīs pļavas (apm. 2–3 ha) un vēl 2 ha aramzemes pievienoja bij. Artilērijas noliktavām neitrālās zonas ierīkošanai. Tādā kārtā samazinājās Rīgas zooloģiskajam dārzam ērtā iespēja iegūt pietiekošā daudzumā zaļbarību.

Tagad pēdējā nedēļā dažādas karaspēka vienības sākušas savus zirgus (50–60 gab.) ganīt uz Rīgas zooloģiskam dārzam vēl atlikušā pļavas gabala. Pēdējās dienās gan telefoniski, gan rakstiski (raksta Nr. 17) dārza administrācija ziņojusi Rīgas pilsētas komandantūrai, lai aizliegtu karavīriem savus zirgus ganīt šajā pļavā, bet dārzs vēl līdz šim brīdim nav saņēmis palīdzību un zirgi tiek ganīti te kā dienu, tā nakti.

Ziņojām par šo gadījumu 5. Milicijas iecirknim, bet pēdējais atsakās dārzam sniegt palīdzību, jo tā esot komandantūras lieta. Dārza darbinieku protestus karavīri neievēro, turklāt š.g. 21 VI pl. 6 rītā, kad dārza darbinieks b. E. Brikmanis ieradās pļaut zāli minētajā pļavā, karavīri nodzina no tās un paskaidroja, ka vēl nāksot klāt kādi 100 zirgi, kuriem esot šīs ganības nepieciešamas.

Tai pašā laikā Rīgas zooloģiskais dārzs papildina savu dzīvā inventāra sastāvu ar jauniem no Maskavas un Krasnodaras atsūtītiem dzīvniekiem, kuriem sevišķi nepieciešama zaļbarība.

Rīgas zooloģiskais dārzs lūdz steidzīgu Jūsu palīdzību, lai tūlīt pārtrauktu karaspēka zirgu ganišanu dārza pļavās, jo pretējā gadījumā radīsies nopietni dārza vērtīgāko dzīvnieku veselības stāvokļa traucējumi.

Vet.ārsts A. Vīksne

Direktors. ¹

1. LVA, PA-102. f., 2. apr., 78. l., 27. lpp. (Oriģināls)

**43. Latvijas K(b)P CK kadru daļas inspektora
Ļedņeva izziņa VK(b)P CK Latvijas biroja
priekšsēdētājam Rjazanovam, Latvijas K(b)P CK
sekretāram J. Kalnbērziņam un LPSR Ministru
padomes priekšsēdētājam V. Lācim par cīņu ar
noziedzību Latvijas PSR pilsētās**

Slepeni

VK(b)P CK Latvijas biroja priekšsēdētājam

biedram Rjazanovam

Latvijas K(b)P CK sekretāram

biedram Kalnbērziņam

Latvijas PSR Ministru padomes priekšsēdētājam

biedram Lācim

(1946.gada 24.decembrī)

Izziņa

Par stāvokli cīņā ar noziedzību Latvijas PSR pilsētās

No materiāliem, kuri ienākuši Latvijas K(b)P CK, ir redzams, ka Latvijas PSR milicijas, IeM, tiesa un prokuratūra pilnīgi neapmierinoši cīnās ar tādiem smagiem noziedzības veidiem kā bandītisms, kautiņi, laupīšanas, zādzības un huligānisms. Šo noziegumu stāvokļa analīze liecina, ka tie no ceturkšņa uz ceturksni, ne tikai nesamazinās, bet pieaug. Tā, piemēram, bandītisma izpausmes no 19 otrajā ceturksnī pieauga līdz 35 trešajā ceturksnī, laupīšanu otrajā ceturksnī bija 19, trešajā ceturksnī tās pieauga līdz 35, zādzības pieauga no 450 līdz 496, huligānisms no 20 līdz 50 gadījumiem.

Vislielākā noziedzības izplatība ir republikas galvaspilsētā Rīgā,

kā arī Liepājā un Daugavpilī. Pēc Rīgas pilsētas prokurora biedra Dzeņa ziņām 1946. gadā 9 mēnešos Rīgas pilsētā milicija ir pabeigusi un nosūtījusi uz tiesu 462 lietas, no tām par laupīšanu – 27, slepkavībām – 1, zādzībām – 403, huligānismu – 30 un par bandītismu – 1 lietu. Bez tam milicija šajā laikā izmeklēšanas procesā, nozieguma fakta nekonstatēšanas dēļ pārtraukusi – 166 lietas. Liels lietu daudzums, atbilstoši kriminālprocesa kodeksa 108. pantam, nodots izmeklēšanai prokuratūrai. (..).

Kriminālais bandītisms, slepkavības, laupīšanas, zādzības un huligānisms nav izbeigušies arī šī gada ceturtajā ceturksnī. Tā, piemēram, naktī no 8. uz 9. oktobri ar automātu bruņoti noziedznieki ielauzās pilsones Kalniņas dzīvoklī, kura dzīvo Rīgā, Vecmīlgrāvī, nozaga visvērtīgākās mantas un aizbēga.

27. oktobrī tika nogalināta pilsone Medņeva V.I., kuru noziedznieki, ar nolūku aplaupīt, no tirgus, kur viņa pārdeva karakula mēteļi, aizveda uz savu dzīvokli. Nozieguma vaininieki tika arestēti tikai pēc tam, kad par vienu no šīs slepkavības dalībniekiem tika paziņots milicijas pārvaldei.

27. novembrī Rīgā, Kalnciema un Slokas ielas stūrī pie alus bodītes ar pistoles šāvienu tika nošauts kāds Borevs A.S.

6. decembrī plkst. 12 dienā tika izdarīta pilsones Naidenovas A.I., kura dzīvo Marksa ielā Nr. 3, dzīvokļa bruņota aplaupīšana. (..).

Liela noziedzības izplatība ir novērojama militārpersonu vidū. Par sociālistiskās likumības pārkāpumu raksturu attiecībā pret pilsētas iedzīvotājiem var spriest pēc šādiem piemēriem:

1946. gada 19. maijā 10. robežsargu vienības 4. nodaļas priekšnieks majors Petuhovs un 5. nodaļas priekšnieka palīgs leitnants Verzuns, vēlēdamies iekļūt Rīgas gaļas kombināta rīkotajā svinīgajā vakarā par godu Uzvaras dienai (..), saņemot sarga, kurš apsargāja gaļas kombi-

nāta ēku, pretestību, nolēma izmantot savu dienesta stāvokli. Petuhovs izsauca 15 sev pakļautos automātistus, aplenca gaļas kombināta ēku, ar spēku iekļuva sarīkojumā un ar savu pakļauto palīdzību nelikumīgi arestēja 6 sarīkojuma dalībniekus. Sargs tika piekauts. (..).

Š.g. 3. septembrī stacionāro autoremontdarbnieku – l.p. Nr. 43965 militārpersonu grupa uzbruka Rīgas pilsētas milicijas 5. nodaļas operatīvajam pilnvarotajam Trifonovam L.M. (..). Trifonovs tika nogalināts. 27. oktobrī Latvijas PSR IeM karagūstekņu pārvaldes nometnes nodaļas Nr. 28 sargs Soldatovs patvaļīgi no posteņa aizgāja uz restorānu. Būdam piedzēries, viņš pazīstamas meitenes dzīvoklī nošāva matrozi Čaiņikovu.

14. novembrī militārpersonas no 496. armijas noliktavas Semenovs D.L. un Golmanovs M.N. Kuldīgas ielā Nr. 11 apzaga 3 dzīvokļus.

Baltijas kara apgabala militārpersonu noziedzības izplatību veicina arī tādi faktori, kā notiekošā demobilizācija un karaspēka daļu reorganizācija.

Noziegumi, kurus militārpersonas izdara Rīgā, Liepājā un Daugavpilī, galvenokārt ir rezultāts tam, ka komandanta dienests šajās pilsētās tiek izpildīts pilnīgi neapmierinoši. Tiek izdalīts nepietiekami liels skaits patruļu, kuras slikti instruētas un nepilda tām uzliktos pienākumus. Patruļu veikto dienestu pilsētu komandantūras nepārbauda. (..). Aizturot sabiedriskās kārtības pārkāpējus, nav nepieciešamā kontakta starp kara komandantūrām un miliciju. (..).

Lai samazinātu noziedzību un daudz efektīvāk cīnītos ar to, ir nepieciešams:

(..)

7. Lūgt Baltijas kara apgabala kara padomi pievērst apakšvienību komandieru un garnizonu priekšnieku, kuri dislocējas Latvijas PSR teritorijā, uzmanību uz lielo tiesību pārkāpumu

un amorālo parādību skaitu (žūpošana, zādzības, huligānisms un citi noziegumu veidi), kurus izdara militārpersonas un nepieciešamību veikt pasākumus, lai karaspēka daļās ievestu nepieciešamo kārtību. (..);

8. Baltijas kara apgabala un garnizona kara prokuroriem pastiprināt izmeklēšanu uzraudzību, kuru veic karaspēka daļu un apakšvienību komandieri par militārpersonu izdarītajiem noziegumiem, bet par visaktuālākajām lietām kopā ar kara tribunāliem sarīkot paraugprocesus tieši karaspēka daļās, pie tam paziņojot kara tribunālu spriedumus visam personālsastāvam. (..).

Latvijas K(b)P kadru daļas inspektors

Ļedņevs.¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 203. l., 197.-203. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

44. Latvijas PSR iekšlietu ministra ģenerālmajora A. Eglīša 1947.gada 18.februāra ziņojums LPSR Ministru padomes priekšsēdētājam V.Lācim par Sarkanās armijas militārpersonu noziegumiem

Pilnīgi slepeni

Latv. PSR Ministru padomes priekšsēdētājam

biedram Lācim

Ziņojums

Par Latvijas PSR teritorijā dislocēto karaspēka daļu

atsevišķu karavīru noziedzīgo rīcību

Kaut arī salīdzinājumā ar 1945. gadu Latvijas PSR teritorijā ievērojami samazinājies karaspēka daļu skaits, stabilizējusies to dislokācija un Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlniecība veikusi daudzus pasākumus, karavīru kriminālo pārkāpumu skaits republikas teritorijā nesamazinās, bet gluži otrādi – palielinās.

1946. gadā no visiem republikā reģistrētajiem kriminālnoziegumiem militārpersonas tika izdarījušas 4,7 % noziegumu, bet š.g. janvārī šis skaits palielinājies līdz 7 %.

Pavisam 1946.gada otrajā pusgadā un 1947.gada janvārī atklāts 231 militārpersonu noziegums, no tiem: jūlijā – 19, oktobrī – 36, bet š.g. janvārī – jau 44 noziegumi, pie atbildības saukts 291 cilvēks.

Noziegumu veidi:

Bandītisms - 3 gadījumi, pie atbildības saukti 3 cilvēki.

Laupīšana ar slepkavību - 4 gadījumi, pie atbildības saukti 7 cilvēki.

Laupīšana bez slepkavības - 7 gadījumi, pie atbildības saukti 15 cilvēki.

Zādzības - 58 gadījumi, pie atbildības saukti 66 cilvēki.

Slepkavības	- 88 gadījumi, pie atbildības saukti 12 cilvēki.
Visu veidu zādzības	- 99 gadījumi, pie atbildības saukti 116 cilvēki.
Huligānisms	- 36 gadījumi, pie atbildības saukti 38 cilvēki.
Citi noziegumi	- 19 gadījumi, pie atbildības saukti 34 cilvēki.

Šo noziegumu un pie atbildības saukto skaitā neietilpst militārpersonas, kuras tūlīt pēc aizturēšanas tika nodotas kara komandantiem, daļu komandantūrām un garnizonu priekšniekiem.

Patiesībā militārpersonu kriminālnoziegumu procents ir daudz augstāks, jo šis procents tiek aprēķināts tikai no atklāto noziegumu attiecības pret reģistrēto noziegumu kopskaita, taču arī daļu neatklāto noziegumu ir izdarījušas militārpersonas, kā konstatēts pēc cietušo un liecinieku liecībām un notikumu vietas apskates.

Tā, piemēram:

(..)

1946. gada 17. decembrī plkst. 23 Tukumā pilsonim Tīmofejevam K.M., kurš ar miltiem atgriezās no dzirnavām, uzbruka nezināmi noziedznieki karavīru formas tērpos un, apstādinājuši zirgu, atņēma vienu maisu ar miltiem (120 kg), bet pēc tam nozuda.

Naktī uz š.g. 9. janvāra pilsonim Babītim E., kurš dzīvo Liepājas apriņķa Grobiņas pagasta Kupšu mājās, tika uzlauztas kūts durvis un nozagta cūka. Apskatot notikuma vietu, tika atrasts viens karavīra uzplecis. Pēdas aizveda uz vietu, kur izvietojusies karavīru komanda, kas apsargā trofejas.

1947. gada 23. janvārī plkst. 5 no rīta uz Liepājas – Rucavas šosejas nezināmi laupītāji sarkanflotiešu formas tērpos, bruņojušies ar pistolēm, braucot ar automašīnu, aplaupīja pajūgā braucošo zemnieku Lauksardi L., kurš dzīvo Liepājas apriņķa Dunikas pagasta Kargmaņu mājās. Draudot ar ieročiem, laupītāji paņēma 80 kg cūkgaļas, dažādu apģērbu, 100 rubļus un dokumentus. To visu iekrāva automašīnā un aizbrauca.

Ir virkne faktu, kad atklājot agrāk izdarītos noziegumus, izrādās, ka noziedznieki vai kriminālnoziedznieku grupu dalībnieki ir militārpersonas.

Š.g. janvāra pirmajās dienās uz Rīgas – Bauskas šosejas 10 km attālumā no Rīgas nezināmi noziedznieki, no kuriem daļa bija karavīru formas tērpos, aplaupīja 4 garāmbraucošus zemniekus. Noziedznieki, atņēmuši apmēram 5000 rubļu, nozuda.

Rīgas pilsētas milicijas pārvaldes veikto pasākumu rezultātā šī laupītāju grupa 11 cilvēku sastāvā tika atklāta un aizturēta. Viņu vidū bija trīs 147. gvardes iznīcinātāju aviopulka karavīri:

- 1) seržants Balibins Vasilijš Ivana d., dzim. 1923. g. Novgorodas apgabalā, VĻKJS biedrs,
- 2) ierindnieks Fjodorovs Ivans Aleksandra d., dzim. 1926. g. Kurskas apgabalā, VĻKJS biedrs,
- 3) seržants Ņeuzdoniševs Aleksejs Nikolaja d., dzim. 1927. g. Sumskas apgabalā, VĻKJS biedrs.

Aresta laikā laupītājiem atņemts automāts „PPŠ” ar trim diskiem un 100 kaujas patronām, kas nozagtas 147. gvardes iznīcinātāju aviopulka kareivim Rumjancevam, pistole „Buldogs”, divi somu dunči un 5000 rubļu.

Izmeklēšanā konstatēts, ka minētā grupa darbojusies 5 mēnešus un, braucot ar automašīnām, izdarījusi vairāk nekā 20 bruņotas lau-pīšanas, kuru rezultātā cietuši apmēram 80 cilvēki.

Sniedzam datus par dažām pēdējā laikā atklātajām bruņotām laupītāju un zagļu grupām, sastāvošām no militārpersonām.

(..)

Š.g. 11. janvārī Rīgas apriņķa Salaspils pagastā tika aizturēta bruņota laupītāju grupa, kura Rīgas apriņķa Daugmales un Salaspils pagastos izdarījusi apmēram 10 lau-pīšanas un zādzības. Izrādījās, ka

noziedznieki ir k/d (l.p. – 68493) karavīri ierindnieki: Kozlovs Vasilijs Pimena d., dz. 1924. g.; Golovņā Fjodors Sergeja d., dz. 1927. g., Riss Konstantins Pāvela d., dz. 1913. g., Ļebedevs Pāvels Ivana d., dz. 1920. g., Vorobijs Andrejs Pāvela d., dz. 1924. g.

Aizturētie izdarītajos noziegumos atzinušie un kopā ar izmeklēšanas materiāliem un atsavinātajiem ieročiem nodoti Rīgas garnizona kara prokuroram.

Š.g. 16. februārī Ventspils apriņķa Zentes pagastā, izmantojot to, ka Digkalnu māju pieaugušie iedzīvotāji bija aizgājuši uz vēlēšanu iecirkni, trīs bruņoti karavīri aplaupīja māju, paņēmot dažādus apģērbus un produktus.

Meklēšanas pasākumu rezultātā viens noziedznieks tika aizturēts, tas izrādījās 51. strēlnieku divīzijas karavīrs Kuricins Genādijs Andreja d., dz. 1926. g., kurš nosauca laupīšanas līdzdalībniekus – savas karaspēka daļas karavīrus. Nozagtās mantas atsavinātas un atdotas atpakaļ cietašajiem.

Izmeklēšanu veica 51. strēlnieku divīzijas VDM [Valsts drošības ministrijas] pretizlūkošanas dienesta nodaļa.

Virknī noziegumu izdarījuši nelielu komandu un apakšvienību karavīri, kas norīkoti dažādos komandējumos (malkas sagatavošanā, dārzeņu sagādē, trofeju, saimniecisko palīgsaimniecību apsardzē u.c.). Komandējumu laikā karavīriem, kuri neatrodas savās daļās, bieži trūkst virsnieku klātbūtnes un kontroles.

Tā, piemēram:

Babītes pagasta palīgsaimniecībā strādājošie 15. pretgaisa aizsardzības artilērijas divīzijas 1291. zenītartilērijas pulka (l.p. – 01028) karavīri Pilpuks Antons Andreja d., Monohins Vladimirs Gavriļa d. un Šamorgins Nikolajs Ivana d. sistemātiski nodarbojās ar dzeršanu, zādzībām un vietējo iedzīvotāju aplaupīšanu. Pēdējais noziegums –

zemnieka Purmaņa J.J. aplaupīšana, kad viņam tika atņemti 475 rubļi un dažādas mantas – tika izdarīts š.g. 29. janvārī.

Šīs pašas dienas vakarā viņi laupīšanas nolūkā uzbruka pilsonim Makarim Jēkabam, kuram nodarīja smagus miesas bojājumus.

Huligāniskos nolūkos viņi nozāgēja arī telefonu stabu.

Noziedznieki arestēti š.g. 1. februārī un kopā ar izmeklēšanas materiāliem nodoti BKA pretgaisa aizsardzības kara prokuroram.

Š.g. 16. februārī plkst. 14, grupa piedzērušos karavīru, 8 cilvēku sastāvā seržanta vadībā (sakarū pulka 81. nodaļa – l.p. 16767 „k”), kuri strādāja malkas sagatavošanas darbos Valmieras apriņķa Pociema pagastā, ieradās Pociema klubā, kur sakarā ar vēlēšanām tika demonstrēta kinofilma. Piedzērušies karavīri ielauzās klubā, piekāva iznīcinātāju bataljona dežūrējošo kareivi, skolotāju pilsoni Aunu un citas personas, sasita pārvietojamā kino reproduktoru, padzina sapulcējušos pilsoņus un izjauca kinofilmas demonstrēšanu.

Huligāni aizturēti. Izmeklēšanu vada BKA pretizlūkošanas dienesta pārvalde.

Š.g. 23. janvārī Rīgas – Pleskavas šosejas 13. kilometrā 125. gvardes strēlnieku pulka 2. bataljona 2. ložmetējnieku rotas kareivji Gribovskis Karps Jāņa d. un Pomanovskis Jānis Kazimira d. nozāgēja 12 šosejas malā iestādītos bērzus.

Naktī uz 1946. gada 10. decembri nezināma bruņotu noziedznieku grupa laupīšanas nolūkā noslepkavoja 1876. gadā dzimušo pilsoni Lindi Annu Miķeļa m., kas dzīvoja Rīgas apriņķa Ropažu pagasta Grotu mājās. Paņēmuši daudz dažādu lietu, noziedznieki pazuda.

Veikto pasākumu rezultātā noziedznieki, 6 cilvēki, tika atrasti un aizturēti. Izrādījās, ka viņu vidū ir divas militārpersonas – Orlovs Ivans Romana d., dz. 1910. g. Penzas apgabalā, 171. atsevišķās topogrāfiskās izlūkošanas nodaļas kareivis, dzīv. Rīgā, Komunālajā ielā 6 dz. 2 un

Šoškins Pjotrs Semjona d., dz. 1917. g. Smoļenskas apgabālā, VĻKJS biedrs, 56. celtniecības organizācijas 52. sevišķā celtnieku bataljona kareivis.

Ir vairāki fakti par kara apgabala karaspēka virsnieku sastāva dažu personu ļaunprātīgu huligānismu un tīšiem noziegumiem. Dažos gadījumos kopā ar virsniekiem huligāniski rīkojas viņiem pakļautās personas.

1946. gada 22. decembrī, būdams piedzēries, Jūras kara flotes k/d 22920 kapteinis Pozņakovs Ivans Vasilija d. kopā ar diviem sarkanflotiešiem sarīkoja grautiņu Liepājas apriņķa Nīcas pagasta kooperatīva telpās, uzlauza durvis un izsita logus.

Huligāni aizturēti un nodoti Liepājas pilsētas JKF kara prokuroram.

1947. gada 7. janvārī Ilūkstes apriņķa Subates pilsētā uz priekšvēlēšanu sapulci Tautas namā ieradās 8 piedzērušās militārpersonas no kara noliktavas Nr. 33-26, tajā skaitā divi virsnieki. Viņi uzvedās huligāniski un sarīkoja grautiņu. Pēc tam piekāva milicijas iecirkņa pilnvaroto un ar pistoles šāvienu ievainoja rokā Eglaines patērētāju biedrību savienības šoferi Bastiņu K.K.

Veikto pasākumu rezultātā viens grautiņa dalībnieks, intendantūras dienesta jaunākais leitnants Kovaļevs Grigorijs Zahara d., neraugoties uz bruņotu pretošanos, tika aizturēts un nodots Daugavpils garnizona kara prokuroram. (..).

Pavēles neievērošana par personīgā ieroča nēsāšanas kārtību un huligānisku bezmērķīgu šaudišanos dažos gadījumos ir izraisījušas smagus noziegumus.

1947. gada 18. janvārī ar šaujamieroci tika nogalināts 1914. g. dzimušais Rēzeknes apriņķa Ružinas pagasta Pustinas ciema padomes priekšsēdētājs Tepcovs Vasilijs Nestora dēls.

Veikto pasākumu rezultātā par slepkavību tika aizturēts 936. gvardes aviācijas pulka – l.p. 73662 leitnants Zimakovs Aleksejs Pētera d., dz. 1925. g., VK(b)P biedrs, kurš atrazdamies īsā atvaļinājumā, piedzēries, uz ceļa bez jebkāda pamata un brīdinājuma atklāja uguni uz Tepcovu V.N., kurš gāja aiz viņa.

Zimakovs, kā arī izmeklēšanas materiāli nodoti Rēzeknes garnizona priekšniekam.

Noziegumu izdarīšanas laikā noziedznieki daudzos gadījumos izmanto militāro autotransportu, turklāt mašīnu izbraukšanas ceļazīmes un citi dokumenti netiek noformēti.

Naktī uz 1947. gada 26. janvāri ar automašīnu piebraukusi k/d Nr. 10420 karavīru grupa, bruņojusies ar pistolēm un šauteni. Draudot ar ieročiem, Liepājas apriņķa Gramzdas pagasta Doktorātu mājās aplaupīja zemnieku Lēvaldu – nošāva cūku un aunu, iekrāva automašīnā un centās aizbēgt, taču tika aizturēti. Tie bija: kapteinis Penkins Nikolajs Ivana d., staršina Kļimovs Genādijs Kuzmas d., jaunākais leitnants Kutašovs Nikolajs Andreja d. un kareivis Ignatovs Ivans Nikolaja d. – no k/d 70700.

Laupītājiem atsavinātas trīs pistoles un viena šautene.

Aizturētie, kā arī izmeklēšanas materiāli nodoti JKF prokuroram.

Par Jelgavas apriņķa Lielaucenes pagasta Čapuša māju aplaupīšanu aizturēta 1180. Sarkankarogotās Baltijas flotes 140. pulka matrožu 6 cilvēku grupa, kas militāro transportu izmantoja noziedzīgiem mērķiem: Orlovs Jurijs Dmitrija d., dz. 1924. g., šoferis, 1945. gadā sodīts pēc 173/7. panta „g” punkta ar brīvības atņemšanu uz 6 gadiem, bet amnestēts, Kudrjašovs Mihails Ivana d., dz. 1924. g., 1943. gadā sodīts pēc 173/7. panta „g” punkta ar brīvības atņemšanu uz 8 gadiem, arī amnestēts, Karpovs Aleksejs Maksima d., dz. 1927. g., Smonovs Boriss Vasilija d., dz. 1924. g., Kravcs Jevstafijs Pāvela d., dz. 1926. g.,

Tjukovs Nikolajs Pētera d., dz. 1927. g.

Aizturētie, kā arī izmeklēšanas materiāli nodoti Ziemeļbaltijas flotes kara prokuroram.

Daudzos gadījumos milicijas darbinieku darbu ļaundaru meklēšanā militārpersonu vidū un arī nozagto vērtību meklēšanu apgrūtinātas, ka viņi netiek ielaisti komandu un apakšvienību apmešanās vietās, tāpēc daļa noziegumu, par kuriem ir svarīgi dati, ka tos izdarījušas militārpersonas, paliek neatklāti. Kamēr milicijas saistās ar augstāko pavēlniecību un pretizlūkošanas iestādēm, noziegumu pēdas un nolaupītais jau ir iznīcināts.

Ir sastopami fakti, kad atsevišķi komandieri savus padotos rosina laupīt un viņus slēpj.

Piemēram, naktī uz š.g. 10. februāri Ventspils apriņķa Ances pagastā Legzdiņu mājās dzīvojošam zemniekam Vilakam tika nozagtas divas cūkas.

Veikto pasākumu rezultātā par zādzību tika aizturētas 51. divīzijas 154. gvardes strēlnieku pulka militārpersonas – seržants Brjuhoveckis un kareivis Čabanovs. Š.g. 24. janvārī ieradusies 12 cilvēku komanda jaunākā leitnanta Smorgunova vadībā. Tai Rendā bija jāveic speciāls uzdevums.

Izmeklēšanā noskaidrots, ka šīs komandas militārpersonas ar jaunākā leitnanta Smorgunova piekrišanu vairākkārt laupījušas, turklāt Smorgunovs noziedzniekiem deva savu „TT” sistēmas pistoli.

Š.g. 1. februārī vecākais seržants Bruboveckis, bruņojies ar Smorgunova pistoli, un kareivis Čabanovs kādā no Rendas pagasta mājām nozaga aunu.

Š.g. 3. februārī kareivji Makovskis, Sosjurčenko, Aleksandrovs un jaunākais seržants Gavrilovs kādā lauku mājā nozaga dažādus pārtikas produktus.

Tādas pašas produktu zādzības 5. un 7. februārī lauku mājās izdarīja kareivji Sosjurčenko, Aleksandrovs, Košajevs, Stepanovs, Kondakovs, Černuhins, Mahaļins un jaunākais seržants Gavrilovs.

Noziedznieki arestēti. Notiek izmeklēšana.

Īpaši jāatzīmē nelabvēlīgais stāvoklis 6. disciplinārajā bataljonā, kurš dislocēts Jelgavas apriņķa Svētes pagastā. Militārpersonas izdarījušas virkni zādzību un laupīšanu Svētes, Glūdas, Vircavas un citos pagastos.

Minam dažus faktus.

Š.g. 10. janvārī grupa noziedznieku karavīru formas tērpos, uzlauzuši logu, iekļuva Rīgas apriņķa Skrīveru pagasta Bretānu mājās un, draudot ar ieročiem, aplaupīja pilsoni Pētersoni.

Meklēšanas pasākumu rezultātā noziedznieki tika aizturēti. Tie izrādījās 6. atsevišķā disciplinārā bataljona dezertieri Duhovs Nikolajs Ivana d., dz. 1925. g., Kļimovs Mihails Vasilija d., dz. 1925. g., un Borduļins Grigorijs Fjodora d., dz. 1925. g.

Noziedzniekiem atsavināta „Parabellum” sistēmas pistole, kas nozagta 5. atsevišķā disciplinārā bataljona vecākajam leitnantam Bortņikovam.

Aizturētie, kā arī izmeklēšanas materiāli nodoti Rīgas garnizona kara prokuroram.

1946. g. 31. decembrī 6. disciplinārā bataljona jaunākais leitnants Kadočņikovs Mihails Pētera d. Jelgavā laupīšanas nolūkā uzlauza durvis un iekļuva naftas bāzes kantorī, kur, sastapis bāzes vadītāju, piekāva viņu un centās aizbēgt, taču viņu aizturēja milicijas patruļa.

Kadočņikovs, kā arī izmeklēšanas materiāli nodoti Rīgas garnizona kara prokuroram.

Jautājums par noziedzības stāvokli 6. disciplinārajā bataljonā tika izskatīts K(b)P Jelgavas pilsētas komitejas un apriņķa komitejas

biroja sēdē, kurā piedalījās Jelgavas garnizona priekšnieks un kara komandants, taču pagaidām stāvoklis nav uzlabojies un disciplinārā bataljona militārpersonas turpina izdarīt dažādus kriminālnozieģumus.

Militārpersonu nozieģumi grauj padomju armijas autoritāti un veicina kriminālelementu piekoptu pretpadomju aģitāciju, tāpēc ziņoju par minētajiem gadījumiem un lūdzu Jūsu palīdzību, lai tiktu veikti iedarbīgi pasākumi cīņā ar militārpersonu nozieģumiem un kriminālnozieģumu izplatīšanās veicinošo trūkumu novēršanā, sevišķu uzmanību pievēršot 6. disciplinārajam bataljonam un nelie-lajām, izkaisītajām karaspēka apakšvienībām, kas atrodas pagaidu komandēģumos un pilda dažādus uzdevumus.

Latvijas PSR iekšlietu ministrs

ģenerālmajors

Eģlītis

1947. gada 18. februārī

Nr. 1/137-ps

Rīga.¹

1. LVA, 270. f., 1.s. apr., 270. l., 192.-200. lpp. (Oriģināls. Tulkoģums)

45. Rģgas garnizona kara tribunāla spriedums militārpersonu apsūdzģbas lietā

Lietā Nr. 292

Spriedums

Padomju Sociālistisko Republiku Savienģbas vārdā 1947. gada 18.-25. jūnijā Rģgas garnizona kara tribunāls (KT) atklātā tiesas sēdē šādā sastāvā: priekšsēdētāģs – justģcijas gvardes kapteinis

Agaponovs, locekļi kapteinis Serbinickis, kapteinis Kurinijs, sekretārs jaunākais leitnants Meļņikovs, piedaloties apsūdzības uzturētājam Rīgas garnizona kara prokuroram, justīcijas pulkvedim Koviženko un aizstāvjiem advokātiem Madelštamam, Kividim, Balodim un Rotbergam, izskatīja lietu Nr. 292, kurā apsūdzēti:

- 1) pretgaisa aizsardzības 15. divīzijas artilērijas štāba priekšnieka palīgs Aleksejs Medvedevs Grigorija d., dzimis 1917. gadā Kirovas apgabala Vjatkas – Poļanskas rajona Novijburecas ciemā, krievs, beidzis pedagoģisko skolu un trīsgadīgo Čkalova [vārdā nosaukto] zenītartilērijas skolu, VK(b)P biedrs no 1941. gada, nav tiesāts, padomju armijā no 1936. gada jūnija – pēc KPFSR K [rimināl] K [odeksa] 59. p [anta], ¹
- 2) Rīgas Nahimova [vārdā nosauktās] skolas virsnieks audzinātājs, vecākais leitnants Nikolajs Popovs Vasilija d., dzimis 1923. gadā Ļeņingradas apgabala Demjanovskas rajona Veljes ciemā, krievs, izglītība 9 klases, beidzis Podoļskas militāro kājnieku skolu, Baltijas kara apgabala virsnieku sastāva kvalifikācijas celšanas kursus, VK(b)P biedrs no 1946. gada, nav tiesāts, padomju armijā no 1941. gada augusta – pēc KPFSR Kriminālkodeksa 59. un 107. panta, ²
- 3) 10. celtniecības bataljona rotas komandieris leitnants Jurijs Sapaks Josifa d., dzimis 1922. gadā Krievijā, krievs, izglītība 8 klases, beidzis Omskas militāro kājnieku skolu, VK(b)P biedrs no 1944. gada, nav tiesāts, padomju armijā no 1941. gada – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59. panta un 193.¹⁷ panta „a” punkta, ³
- 4) 336. aviācijas iznīcinātāju divīzijas 483. aviācijas iznīcinātāju pulka posma tehniķis leitnants Vladimirs Golovaņenko Fjodora d., dzimis 1921. gadā Kijevas apgabala Vasiļkovas pilsētā, ukraiņis, izglītība 8 klases un Voļskas aviācijas tehniskā

- skola, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā iesaukts 1939. gadā, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 167. panta 3. daļas,⁴
- 5) 10. atsevišķā celtniecības bataljona ierindnieks Vasilijš Gorbs Leontija d., dzimis 1926. gadā Dņepropetrovskas apgabala Boļšealeksandrovskas rajona Ļubinovskas ciemā, ukraiņis, izglītība 9 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada marta, – pēc KPFSR Kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.⁷ panta „b” punkta,
- 6) tās pašas daļas ierindnieks Anatolijs Gorohovs Pētera d., dzimis 1924. gadā Maskavas apgabala Serpuhovas pilsētā, krievs, izglītība 5 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1942. gada februāra, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta „b” punkta,
- 7) 484. atsevišķā gūstekņu apsardzes bataljona ierindnieks Aleksandrs Koļcovs Alekseja d., dzimis 1925. gadā Voroviņovgradas apgabala Sverdlova rajona Golubovkas ciemā, krievs, izglītība 4 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1945. gada aprīļa, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.⁷ panta „b” punkta,
- 8) 10. atsevišķā celtniecības bataljona ierindnieks Aleksandrs Baraņihins Grigorija d., dzimis 1926. gadā Gorkijā, čigāns, izglītība 4 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā iesaukts 1943. gada novembrī, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.⁷ panta „b” punkta,
- 9) 10. atsevišķā celtniecības bataljona ierindnieks Aleksejs Čubunovs Pāvela d., dzimis 1922. gadā Tulā, krievs, izglītība 5 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā iesaukts 1941. gada jūnijā, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.⁷ panta „b” punkta,

- 10) 10. atsevišķā celtniecības bataljona ierindnieks Vladimirs Baranovs Fjodora d., dzimis 1926. gadā Maskavas apgabala Jegorjevas rajona Počinku ciemā, krievs, izglītība 5 klases, VĻKJS biedrs no 1944.gada, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada novembra, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 11) 10. atsevišķā celtniecības bataljona ierindnieks Staņislavs Disko Bronislava d., dzimis 1924. gadā Baranoviču apgabala Novogrudskas rajona Berjozovkā, polis, izglītība 7 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1946. gada marta, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 12) 10. atsevišķā celtniecības bataljona ierindnieks Aleksejs Hitrovs Vasilija d., dzimis 1924. gadā Ļeņingradas apgabala Tosnas rajona Jeglizu ciemā, krievs, izglītība 5 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1945. gada jūlija, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 13) 11. celtniecības bataljona ierindnieks Viktors Kolotajevs Niko-laja d., dzimis 1927. gadā Ļeņingradā, krievs, izglītība 5 klases, bezpartejisks, tiesāts, ar 244. konvoja divīzijas kara tribunāla 1946. gada 14. maija spriedumu pēc KPFSR kriminālkodeksa 162. panta „c” punkta, sodīts ar brīvības atņemšanu uz vienu gadu, soda izciešanai nosūtīts uz disciplināro bataljonu, sodu izcietis, padomju armijā no 1944. gada, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 14) 11. celtniecības bataljona ierindnieks Ivans Viktorovs Mi-haila d., dzimis 1925. gadā Uļjanovskas apgabala Baranovskas rajona Belkijkļučas ciemā, krievs, izglītība 5 klases, VĻKJS

- biedrs no 1943. gada, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 15) 66. atsevišķās bruņutransportieru rotas kareivis vecākais seržants Vasilijš Larionovs Grigorija d., dzimis 1925. gadā Maskavas apgabala Solņečnogorskas rajona Teleponovo ciemā, krievs, izglītība 7 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada janvāra, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 16) 66. atsevišķās bruņutransportieru rotas ierindnieks Pāvels Kirilovs Jakova d., dzimis 1925. gadā Ivanovas apgabala Ļežņevas rajona Rostolkovo ciemā, krievs, izglītība 4 klases, VĻKJS biedrs no 1943. gada, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 17) 66. atsevišķās bruņutransportieru rotas kareivis jaunākais seržants Vladimirs Aleksejevs Mihaila d., dzimis 1925. gadā Ivanovas apgabala Kizačeskas rajona Biņino ciemā, krievs, izglītība 4 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 18) Baltijas kara apgabala štāba garāžas ierindnieks Nikolajs Voronins Pāvela d., dzimis 1926. gadā Orlas apgabala Zadevskas rajona Balohnas ciemā, krievs, izglītība 6 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada novembra, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.² panta „b” punkta,
- 19) 66. atsevišķās bruņutransportieru rotas ieroču meistars seržants Nikolajs Burmistenko Grigorija d., dzimis 1926. gadā Staļingradā, ukraiņis, izglītība 6 klases, VĻKJS biedrs no

1944. gada, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada novembra, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta un 193.⁷ panta „a” punkta,

20) Rīgas politiskās kara skolas seržants Nikolajs Aržanovs Ivana d., dzimis 1925. gadā Saratovas apgabala Pugačovas pilsētā, krievs, izglītība 7 klases, VK(b)P biedrs no 1944. gada, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada janvāra, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 167. panta 3. daļas un 193. panta „a” daļas, 193.⁷ panta „b” punkta sankcijām,

21) Rīgas politiskās kara skolas ierindnieks Viktors Naumenko Fjodora d., dzimis 1925. gadā Altaja novada Bajevskas rajona Verņepoivas ciemā, krievs, izglītība 5 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada janvāra, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 167. panta 3. daļas un 193.¹⁴ panta „c” daļas,

22) Baltijas kara apgabala štāba garāžas ierindnieks Vladimirs Garbuzovs Aleksandra d., dzimis 1924. gadā Brjanskas apgabala Navļanskas ciemā, krievs, izglītība 7 klases, VĻKJS biedrs no 1944. gada, nav tiesāts, padomju armijā no 1943. gada marta, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,

23) Rīgas militārā pārsūtišanas punkta ierindnieks Jevgeņijs Kondratenko Mihaila d., dzimis 1927. gadā, Alma-Atā, krievs, izglītība 7 klases, nav tiesāts, bezpartejisks, padomju armijā no 1944. gada oktobra, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta.

Pilsoņi:

24) Valērijs Vesņins Ivana d., dzimis 1917. gadā Kirova apgabala Jaranskas rajona Išnuras ciemā, krievs, izglītība 7 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,

- 25) Vladimirs Kuņko Ivana d., dzimis 1921. gadā Polockas apgabala Vasonskas rajona Latiševo ciemā, baltkrievs, izglītība 7 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,
- 26) Aleksejs Vertugins Viktora d., dzimis 1925. gadā Vologdas apgabala Ustj Kubinskas rajona Padoļas ciemā, krievs, izglītība 6 klases, VĻKJS biedrs no 1943. gada, nav tiesāts, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,
- 27) Aleksejs Trofimovs Dmitrija d., dzimis 1913. gadā Saratovas apgabala Atkarskas pilsētā, krievs, izglītība 4 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,
- 28) Konstantins Orlovs Nikolaja d., dzimis 1926. gadā Jaroslavlā, krievs, izglītība 7 klases, bezpartejisks, nav tiesāts, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,
- 29) Pēteris Martinskis Aleksandra d., dzimis 1893. gadā Latvijas PSR Bauskas apriņķa Bārbeles pagastā, latvietis, izglītība 2 klases, bezpartijisks, nav tiesāts, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,
- 30) Pēteris Golubevs Anikija d., dzimis 1904. gadā Latvijas PSR Daugavpils pilsētā, krievs, pusalfabēts, bezpartejisks, nav tiesāts, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,
- 31) Anna Kuzņecova Mihaila m., dzimusi 1919. gadā Udmurtijas APSR Iževskas pilsētā, krieviete, izglītība 7 klases, bezpartejiska, nav tiesāta, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,
- 32) Valetīna Čihaļina Ivana m., dzimusi 1925. gadā Kaļiņina apgabala Kimrskas rajona Filipovo ciemā, krieviete, izglītība 3 klases, bezpartejiska, nav tiesāta, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,
- 33) Anastasija Korčāne Alekseja m., dzimusi Ļeņingradas

apgabala Slavkovskas rajona Želomejevo ciemā, krieviete, izglītība 5 klases, bezpartejiska, nav tiesāta, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta,

- 34.) Zinaida Poligalova Alekseja m., dzimusi 1925. gadā Kazahijas PSR Semipalatinskas pilsētā, krieviete, izglītība 7 klases, VĻKJS biedre no 1942. gada, nav tiesāta, – pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.³ panta.

Iepriekšējās izmeklēšanas un tiesas izmeklēšanas laikā ir noskaidrots:

1946. gada septembrī Popovs, Gorbs, Garbuzovs un Vertugins norunāja izdarīt zādzību. Šim mērķim Popovs paņēma ieroci – pistoli un kopā ar Gorbu, Garbuzovu un Vertuginu izbrauca uz Talsu šoseju, kur bandītiski uzbruka pajūgā braucošam zemniekam, apstādināja viņu un aplaupīja, turklāt paņēma vienu maisu kartupeļu. Tajā pašā mēnesī bandīti tādā pašā sastāvā izbrauca uz Pleskavas šoseju, kur aplaupīja pajūgā braucošu zemnieci, atņēma kannu piena, kannu krējuma un citus produktus. Tajā pašā naktī bandīti ar automašīnu notrieca pa šoseju braucošu velosipēdistu un atņēma velosipēdu.

Gorbs, izdarījis vēl vienu uzbrukumu šīs bandas sastāvā, aizgāja no tās un izveidoja citu bandu, bet Vertugins un Garbuzovs kopā ar pievienojušos Ferganovu līdz 1946. gada 19. novembrim turpināja bandītiskus uzbrukumus zemniekiem, līdz viena bandītiska akta laikā Vertugins tika ievainots. Pēc tam Garbuzovs pieslējās Gorba vadītajai bandītu grupai, kurā turpināja savu noziedzīgo darbību.

Gorbs, pametis Popova, Vertugina un Garbuzova bandītisko grupu, organizēja savu bandu, kurā iesaistīja Gorohovu, Merķi, Šramko, Voroninu, bet vēlāk arī Kondratenko, un uzdeva šai grupai uzbrukt pilsoņiem, kas brauc pa šosejām, kuras ved uz Latvijas Padomju Sociālistiskās Republikas galvaspilsētu Rīgu. Īstenojot izvir-

zīto uzdevumu, bandīti sistemātiski izbrauca uz Pleskavas, Bauskas, Kalnciema, Lubānas un citām šosejām, kur veica bruņotus uzbrukumus, vardarbības aktus un pilsoņu slepkavības. 1947. gada februārī Gorba bandai pieslēgās bandīti Vesņins un Kuņko. Pēc viņu iestāšanās bandā, sekojot Vesņina priekšlikumam, banda sāka izdarīt bruņotus uzbrukumus lauku māju iedzīvotājiem. Tās izcēlās ar sevišķu cietsirdību, vardarbību un pilsoņu slepkavībām.

Gorba bandas noziedzīgās darbības laikā tās sastāvā bija Koļcovs, Disko kopā ar Čubunovu, Baraņihins, Hitrovs, Baranovs, Orlovs, kuri pēc iestāšanās bandā aktīvi piedalījās noziedzīgajā darbībā. Vēlāk dažādos laikos bandas sastāvā bija Kolotajevs, Larionovs, Kirilovs, Medvedevs, Burmistenko, Sapaks, Martinskis, Golubevs, Kuzņecovs, Poligalova, Korčāne, Čihaļina. Bandīti savos uzbrukumos iesaistīja arī Trofimovu, Viktorovu, Aleksejevu, Golovaņenko, Anžanovu, Naumenko. Bandīti Vesņins un Disko katrs atsevišķi organizēja pastāvīgus bruņotus uzbrukumus lauku mājām un atsevišķiem pilsoņiem uz šosejām, šim mērķim piesaistot bandas locekļus un citas personas.

Banda bruņojās ar ieročiem, kuri nelikumīgi glabājās pie bandītiem un kurus saņēma no karaspēka daļas ar bandīta Burmistenko palīdzību, kā arī noziedzīgā ceļā iegūtiem ieročiem.

Laupīšanas izbraukumos banda izmantoja valsts autotransportu, pulkveža Kondratenko personīgo automašīnu, kuru viņa dēls bandīts Kondratenko izmantoja noziedzīgos nolūkos. 1947. gada 13. aprīlī banda Rīgā nozaga vieglo automašīnu „Mercedes [Benz]”, kas atradās Baltijas kara apgabala štāba garāžā.

No 1946. gada septembra līdz 1947. gada 20. aprīlim banda veica vairāk nekā 50 uzbrukumus.

1947. gada 28. martā Rīgas apriņķa Mangaļu pagasta Sildedžu mājās bandīti, draudot ar ieročiem, pilsoņiem Vilkam, Fedotovam un

Maksimovai atņēma produktus, mantas un naudu, pēc tam dzīvokli sarīkoja grautiņu un salauza visas mēbeles. Pēc šī bandītiskā uzbrukuma pilsoņi pameta savu māju un pārcēlās uz pastāvīgu dzīvi Rīgā.

Naktī uz 1947. gada 6. aprīli banda ielauzās Rīgas apriņķa Siguldas pagasta Piļu mājās, piesavinājās visu mantu, lopus, pēc tam zvēriski nogalināja māju saimnieku, ļoti veco pilsoni Cirīti un viņa māsu pilsoni Cirīti.

Naktī uz 1947. gada 11. aprīli, uzbrukuma laikā Rīgas apriņķa Katlakalna pagasta Kroļu mājām, banda nogalināja pilsoni Kroli, kura sauca pēc palīdzības, pēc tam izlaupīja viņas saimniecību.

1947. gada 12. aprīlī, dienā, kad banda kārtējo reizi izbrauca laupīt uz Pleskavas šoseju, mašīnā tika iesēdināta pilsone, kuras uzvārds nav noskaidrots. Ceļā bandīti šo pilsoni grupveidā izvaroja, pēc tam aplaupīja, atņēma 300 rubļu un izsvieda no mašīnas.

1947. gada 13. aprīlī Rīgas – Bauskas šosejas 12. kilometrā, bandīti aplaupīja ar velosipēdu braucošās pilsones Veltu un Ēriku Puzneres, pēc tam tūlīt apstādināja ar pajūgu braucošos divus brāļus Ozoliņus, vienu noslepkavoja, bet otru smagi ievainoja, ievainotajam atņēma pulksteni un naudu.

Naktī uz 1947. gada 18. aprīli uz Madonas šosejas banda aplaupīja pilsoni Klasonu, draudot ar ieroci, atņēma velosipēdu, pulksteni, žaketi, pusmaisu kartupeļu. Pēc tam banda atkārtoti uzbruka Rīgas apriņķa Dreiliņu pagasta Peterānu mājām, kur aplaupot, nogalināja pilsoni Ampermani, demobilizētu no padomju armijas, piekāva pilsones Daktori un Krestjanovu. Šajā pašā naktī banda tādā pašā sastāvā uz Mītavas [Jelgavas – J.R.] šosejas, draudot ar ieročiem, apstādināja pilsoņus, kas brauca trijos pajūgos, atņēma speķi, olas, kartupeļus un citus produktus.

Katra apsūdzētā noziedzīgā darbība raksturojama šādi:

1) **Popovs**, būdams padomju armijas virsnieks, 1946. gada

septembrī pirmais ierosināja izbraukt uz grupveida laupīšanu. Pirms izbraukšanas Popovs apbruņojās ar „Mauser” sistēmas pistoli, kuru paņēma no apakšpulkveža Gosteva. Pēc tam piedalījās grupveida laupīšanas uzbrukumā zemniekam uz Pleskavas šosejas, tādejādi likdams pamatus Gorba, Vertugins, Garbuzova bandas organizēšanas sākumam un šīs bandas noziedzīgajai darbībai. Popovs pats piedalījās trīs banditiskos uzbrukumos. Viņš arī, dzīvodams Rīgā, nodarbojās ar spekulāciju: lielā daudzumā uzpirka papirosus valsts veikalos un par spekulatīvām cenām pārdeva Lietuvas PSR Šauļu pilsētā, brauca uz Baltkrievijas PSR Mogiļevas pilsētu, uzpirka tur ābolus un par spekulatīvām cenām pārdeva Rīgā. 1946. gada oktobrī un novembrī Popovs trīs reizes izdarīja šādus iepirkumus,

- 2) **Gorbs**, būdams bandas vadonis, pats personīgi piedalījās 35 banditiskos uzbrukumos, nodrošināja bandu ar transportu, jo uz laupīšanas vietām brauca ar viņam kā šoferim nodoto Baltijas kara apgabala štāba garāžas vieglo automašīnu „Willis”. 1947. gada 13. aprīlī viņš nozaga arī automašīnu „Mercedes [-Benz]”. Naktī uz 1946. gada 6. aprīli, kad notika uzbrukums Piļu mājām, Gorbs deva norādījumu noslepkavot pilsoņus Cirišus. Viņš piedalījās visos banditiskajos uzbrukumos, kuru laikā notika slepkavības. 1947. gada 12. aprīlī Gorbs bija iniciators un pirmais izvaroja pilsoni uz Pleskavas šosejas. Noziedzīgo darbību turpināja līdz aizturēšanas brīdim 1947. gada 20. aprīlī. Visos izbraukuma gadījumos viņš patvaļīgi atstāja dienesta vietu,
- 3) **Gorohovs**, iestājies bandā 1946. gada septembrī, kļuva par aktīvu tās locekli, bija slepkavību izpildītājs – bandas bende.

Tieši viņš nogalināja pilsoņus Cirīšus, kopā ar bandītu Koļcovu nogalināja pilsoni Kroli, iebrūkot viņas mājās, arī pilsoni Ampermani iebrukuma laikā Dreiliņu pagasta Peterānu mājās. Viņš grupveida izvarošanas laikā izvaroja pilsoni uz Pleskavas šosejas. Gorohovs piedalījās ne mazāk kā 30 bandītiskos uzbrukumos. Noziedzīgo darbību turpināja līdz aizturēšanas dienai – 1947. gada 20. aprīlim. Katru reizi, kad notika izbraukumi, patvaļīgi atstāja dienesta vietu,

- 4) **Koļcovs** bandā iestājās 1947. gada martā, viņam bija nelikumīgi glabāts ierocis. Piedalījās 10 bandītiskos uzbrukumos. Koļcovs izcēlās ar sevišķu nekaunību, iebrūkot Kroļu mājās – pirmais atklāja uguni uz pilsoni Kroli, kura sauca pēc palīdzības. 1947. gada 12. aprīlī uz Bauskas šosejas, uzbrūkot pilsoņiem brāļiem Ozoliņiem, viņš personīgi vienu no tiem nogalināja, otru ievainoja. Iebrūkot Peterānu mājās 1947. gada 18. aprīlī, Koļcovs uzlauza logu, iebruka dzīvoklī un pirmais sāka šaut uz pilsoni Ampermani. Koļcovs bandītu Baraņihinu apgādāja ar ieroci – pistoli. Noziedzīgo darbību turpināja līdz aizturēšanas dienai. Visos izbraukuma gadījumos patvaļīgi atstāja dienesta vietu. Iesaistīja bandā Martinski,
- 5) **Vesņins**, iekļaudamies bandas sastāvā, sāka uzbrukt lauku mājām, pats piedalījās 8 uzbrukumos, no tiem vadīja trīs uzbrukumus. Vesņins iesaistīja bandā Kirilovu, Larionovu, Medvedevu. Bandītiskajos uzbrukumos viņš iesaistīja arī Golovenko, Aržanovu, Naumenko, Aleksejevu. No bandīta Larionova saņēma „PPŠ” sistēmas automātu un „TT” sistēmas pistoli. Automātu Vesņins nodeva bandītam Orlovam, bet pistoli atstāja sev. Viņa apbruņojumā bija arī somu duncis. 1947. gada 17. aprīlī uz Daugavpils šosejas viņš vadīja

uzbrukumu pilsonei Purgailei, turklāt Vesņins, draudēdams pilsonei Purgailei ar nazi, pārmeklēja viņu. Uzbrukuma dalībnieki no pilsones Purgailes pajūga paņēma 5 maisus graudu.

Pēc šī uzbrukuma tajā pašā dienā tika aizturēts,

- 6) **Disko** bandā iestājās 1947. gada martā, tajā pašā laikā pamudināja iestāties bandā Čubunovu, vēlāk iesaistīja Kolo-tajevu, Polugalovu. Disko piedalījās piecos bandītiskos uzbrukumos, divos no tiem tika izdarītas slepkavības. Viņš bija bruņots ar automātu. 1947. gada aprīlī agri no rīta pats personīgi organizēja bandītisku uzbrukumu pilsonim, kurš pajūgā brauca pa Kalnciema šoseju. Draudot ar ieročiem, banda paņēma 3 kannas piena, 6-7 kilogramus speķa, maisu ar kartupeļiem un citus produktus, metāla svarus. Šajā uzbrukumā Disko iesaistīja Viktorovu, kurš tajā laikā tika ievainots, jo banda organizēti tika vajāta. Pēc tam Disko ierosināja nogalināt ievainoto Viktorovu, lai slēptu noziegumu. Taču citi bandas locekļi nepiekrita Disko priekšlikumam. Dodoties laupīt, patvaļīgi atstāja dienestu vietu,
- 7) **Kuņko**, iesaistoties bandā, bija ierocis – „Nagan” sistēmas revolveris. Viņš 1947.gada 5.martā veda bandu uz Peterānu mājām. Naktī uz 1947. gada 18. aprīli Kuņko atkārtoti aizveda bandu uz tām pašām mājām, tad tika nogalināts pilsonis Ampermanis. Piedalījās divos citos bandītiskos uzbrukumos, kuru laikā tika izdarītas slepkavības. Pavisam viņš piedalījās 15 bandītiskos uzbrukumos. Noziedzīgo darbību turpināja līdz aizturēšanas dienai – 1947. gada 20. aprīlim,
- 8) **Garbuzovs** kopā ar Popovu un Gorbu lika pamatu bandas organizēšanai un bija aktīvs tās loceklis līdz aizturēšanas dienai. Bandītisko uzbrukumu laikā Garbuzovs bija bruņots

ar „Walther” sistēmas pistoli. Ar to 1946. gada 19. novembrī ievainoja uzbrukuma upuri – pilsoni Veiteru. 1947. gada 12. aprīlī Garbuzovs uz Pleskavas šosejas grupveida izvarošanas laikā izvaroja pilsoni. 1947. gada 13. aprīlī uz Bauskas šosejas Garbuzovs kopā ar bandītu Koļcovu uzbruka pilsoņiem brāļiem Ozoliņiem. Pēc tam, kad Koļcovs vienu no brāļiem bija nogalinājis, otru – ievainojis, Garbuzovs ievainotajam atņēma pulksteni. Kopumā Garbuzovs piedalījās vairāk nekā 10 bandītiskos uzbrukumos,

- 9) **Vertugins**, būdams aktīvs Popova izveidotās bandas loceklis, no 1946. gada septembra līdz 19. novembrim piedalījās 5 bandītiskos uzbrukumos, pie tam bruņojies ar „Walther” sistēmas pistoli. Divreiz kā šoferis ar viņam nodoto automašīnu veda bandu uz laupīšanu,
- 10) **Baraņins**, 11) **Čubunovs** 1947. gada martā iesaistījās bandā un kļuva par aktīviem tās locekļiem. Abi piedalījās 10 bandītiskos uzbrukumos, trijos no tiem tika noslepkavoti pilsoņi. Abi bija bruņoti: Baraņihinam bija „TT” sistēmas pistole, Čubunovam – „Nagan” sistēmas revolveris. Naktī uz 1947. gada 18. aprīli, uzbrūkot Peterānu mājām, Čubunovs ar revolvera „Nagan” spalvu piekāva pilsones Doktoru un Krestjanovu. Viņš iesaistīja bandā Kuzņecovu. Čubunovs un Baraņihins, dodoties laupīt, patvaļīgi atstāja dienesta vietu,
- 12) **Hitrovs** bandā iesaistījās 1947. gada aprīlī. Naktī uz 1947. gada 11. aprīli aizveda bandu uz Kroļu mājām. Šajās mājās banda nogalināja pilsoni Kroli un izlaupīja viņas saimniecību. Dodoties laupīt, patvaļīgi atstāja dienesta vietu uz 4 stundām,
- 13) **Larionovs**, 14) **Kirilovs**, iesaistījušies bandā kļuva aktīvi tās locekļi un abi 1947. gada martā un aprīlī piedalījās trīs

bandītiskos uzbrukumos. Kopīgi gatavodamies vienam no uzbrukumiem, Kirilovs un Larionovs saskaņā ar norunu daļā nozaga „PPŠ” sistēmas automātu, kuru pēc kārtas izmantoja arī turpmākajos uzbrukumos. No bandīta Burmistenko viņi ņēma „TT” sistēmas pistoli. Vēlāk automātu un pistoli Larionovs atdeva bandītam Vesņinam. Larionovs un Kirilovs katrs trīs reizes patvaļīgi atstāja dienesta vietu,

- 15) **Burmistenko** 1947. gada martā, iesaistīdamies bandā un kļūdams par tās aktīvu locekli, piedalījās tās apgādāšanā ar ieročiem. Ļaunprātīgi izmantodams savu 66. bruņutransportieru rotas ieroču meistara dienesta stāvokli, viņš no ieroču darbnīcas ņēma „TT” sistēmas pistoli un deva to bandītiem izmantošanai 4 uzbrukumos. Pēc tam pistole palika bandai. Burmistenko slēpa no uzskaites Larionova un Kirilova nozagto „PPŠ” sistēmas automātu,
- 16) **Medvedevs** bandā iesaistījās 1947. gada aprīlī. 1947. gada 17. aprīlī jau piedalījās Vesņina organizētajā bandītiskajā uzbrukumā pilsoni Purgailei, turklāt tieši viņš paņēma no pajūga maisus ar graudiem un iekrāva mašīnā. Uzbrukuma laikā Medvedevam bija ierocis – „PPŠ” sistēmas automāts,
- 17) **Baranovs**, 18) **Orlovs**, 19) **Kondratenko**, iesaistījušies bandā, aktīvi nodrošināja bandītus ar autotransportu un nolaupītā pāravadāšanu. Orlovs no 1947. gada februāra līdz 20. aprīlim ar automašīnu, kas piederēja BKA dzīvokļu ekspluatācijas daļas materiālu noliktavai un bija nodota viņa rīcībā, kopā ar bandu devās laupīt. Orlovs piedalījās arī Vesņina organizētajā bandītiskajā uzbrukumā pilsoni Purgailei 1947. gada 17. aprīlī. Vairs nebūdami šoferi, Baranovs un Kondratenko no 1947. gada martā piecas reizes kā šoferi izbrauca laupīt. Baranovs ar

2. celtniecības bataljonam piederošo mašīnu, bet Kondratenko – ar pulkvedim Kondratenko piederošo mašīnu. Baranovs parādīja bandai Piļu mājas, kur naktī uz 1947. gada 6. aprīli banda zvēriski nogalināja pilsoņus Cirišus. Baranovs 5 reizes patvaļīgi atstāja dienesta vietu uz laiku no 2 līdz 5 stundām,

20) **Voroņins**, būdams bandas loceklis, 1946. gada decembrī kopā ar bandu Baltijas kara apgabala štāba garāžas mašīnā, par kuru bija atbildīgs kā šoferis, devās izbraukumos uz Pleskavas šoseju. 1947. gada 20. aprīlī Voroņins izbrauca uz Bauskas šoseju, lai tauvā vilktu avarējušo mašīnu, ar kuru bandīti pirms tam bija laupījuši. Avarējušo mašīnu viņš neatvilka, jo tika aizturēts. Voroņins divas reizes patvaļīgi atstāja dienesta vietu – ikreiz apmēram uz 6 stundām,

21) **Kolotajs**, iesaistoties bandā, 18. aprīlī piedalījās Disko organizētajā bandītiskajā uzbrukumā pilsonim, kurš brauca par Kalnciema šoseju. Pēc tam, kad tika arestēti bandīti Gorbs, Gorohovs un citi, piedalījās salaupītā slēpšanā. 1947. gada 18. aprīlī Kolotajevs patvaļīgi atstāja dienesta vietu uz trim stundām,

22) **Viktorovu** 1947. gada 19. aprīlī bandīts Disko iesaistīja bruņotā uzbrukumā pilsonim, kurš brauca pa Kalnciema šoseju. Viktorovs bija bruņojies ar „PPŠ” sistēmas automātu. Patvaļīgi atstāja dienesta vietu uz trim stundām,

23) **Trofimovu**, Baltijas kara apgabala celtniecības pārvaldes šoferi, bandīts Koļcovs iesaistīja bandā 1947. gada 17. aprīlī. Tonakt viņš piedalījās trīs bandas uzbrukumos. Visos gadījumos vezdams bandītus uz nozieguma vietu un salaupīto uz slēptuvi, arī uz Peterānu mājām, kur banda noslepkavoja pilsoni Ampermani,

- 24) **Golvaņenko** bandīts Vesņins bandā iesaistīja 1947. gada 17. aprīlī. Viņš piedalījās bruņotā laupīšanā, kuras laikā tika aplaupīta pilsone Purgaile – viņai atņemti 5 maiši graudu,
- 25) **Aržanovu**, 26) **Naumenko** 1947. gada 17. aprīlī bandīts Vesņins iesaistīja bruņotā laupīšanā: Aržanovu – kā mašīnas komandieri, Naumenko – kā šoferi. Aržanovs un Naumenko piedalījās pilso- nes Purgailes aplaupīšanā. Šajā gadījumā Naumenko nelikumīgi izmantoja viņam nodoto automašīnu, kas piederēja Rīgas politis- kajai kara skolai, bet Aržanovs savlaicīgi neatgriezās dienesta vietā un tika aizturēts pēc 7 stundu patvaļīgas prombūtnes,
- 27) **Aleksejevu** 1947. gada 12. aprīlī bandīts Vesņins iesaistīja banditiskā uzbrukumā. Taču ceļā uz nozieguma vietu Alek- sejevs labprātīgi atteicās no piedalīšanās uzbrukumā un atgriezās savā daļā pēc 10 stundu patvaļīgas prombūtnes. Zinādams bandas sastāvu un arī laupīšanu 1947. gada 12. aprīlī, Aleksejevs par to neziņoja padomju varas iestādēm,
- 28) **Sapaks**, būdams 10. celtniecības bataljona rotas komandieris, noziedzīgi pavirši izturējās pret saviem dienesta pienāku- miem un no 1947. gada 20. martā nekontrolēja vai rotas personālsastāvs ievēro daļas iekšējās kārtības noteikumus, necīnījās pret patvaļīgu dienesta vietas atstāšanu, pret rotas personālsastāva dzeršanu, un tas noveda pie Gorba un Gorohova, kuri dienesta turpināšanai bija pārcelti uz šo rotu, banditiskās darbības aktivizēšanos un bandas papla- šināšanos, jo tajā iestājās Sapakovam pakļauti kareivji Čubunovs un Disko. 1947. gada aprīlī Sapaks kļuva par bandas locekli. Būdams bandas loceklis, viņš nepiedalījās bandas organizētajos uzbrukumos, tomēr slēpa un personīgi lietoja salaupīto. 1947. gada 21. aprīlī, uzzinājis par Gorba, Gorohova

un Čubunova aizturēšanu, Sapaks, ļaunprātīgi izmantodams savu dienesta stāvokli, rotas pilsētas atvaļinājumu uzskaites grāmatā pārlaboja datus par Gorba, Gorohova un Čubunova atgriešanās laiku daļā, lai slēptu viņu izdarīto noziegumu. Ar tādu pašu mērķi – slēpt salaupīto, par aizturēšanu brīdināja bandas locekles Korčāni, Čihaļinu un Kuzņecovu,

29) **Golubevs**, 30) **Martinskis**, lai gan 1947. gadā iesaistījās bandā, tomēr uzbrukumos nepiedalījās. Viņi aktīvi piedalījās salaupītā slēpšanā un realizēšanā, paši izmantoja salaupīto, savos dzīvokļos ļāva rīkot bandas locekļu tikšanās. Golubevs izteica vēlēšanos aizvest bandu uz viņam zināmām lauku mājām, lai uzbruktu,

31) **Kuzņecova**, 32) **Čihaļina**, 33) **Korčāne**, 34) **Poligalova** par bandas locekļiem kļuva 1947. gada martā, bandas organizētajos uzbrukumos nepiedalījās, taču savos dzīvokļos aktīvi slēpa bandītus, bandas ieročus, degvielu un bandītisko uzbrukumu laikā salaupīto. Kuzņecova, Korčāne un Čihaļina dzīvoja uz salaupītā rēķina. (..).¹

1. LVA, 1454. f., 2. apr., 88. l., 7.-18. lpp. (Kopija. Tulkojums)

Pamatojoties uz iepriekš minēto, Rīgas garnizona kara tribunāls visus apsūdzētos atzina par vainīgiem un viņiem tika piespriesti dažādi soda mēri:

1. KPFSR Kriminālkodeksa (KK) 59. pants „Par bandītismu, t.i., par bruņotu bandu organizēšanu un piedalīšanos tajās un to sarīkotos uzbrukumos (..)” noteica brīvības atņemšanu uz laiku, ne mazāku par trim gadiem, konfiscējot visu mantu vai tās daļu, bet vainu sevišķi pastiprinošos apstākļos – nošaušanu un mantas konfiskāciju (KK, 25. lpp.).

Šeit un turpmāk atsaucies uz PSRS Tieslietu tautas komi-
sariāta juridiskās izdevniecības izdevumu „KPFSR Krimināl-
kodekss. Ar grozījumiem līdz 1944. gada 15. aprīlim”. (M.,
1944., 163. lpp.);

2. KK 107. pants par privātpersonu iedzīvošanās (spekulācijas) nolūkos veiktu lauksaimniecības produktu un masu patēriņa priekšmetu uzpirkšanu un tālāk nodošanu paredzēja brīvības atņemšanu uz laiku, ne mazāku par pieciem gadiem, un pilnīgu vai daļēju mantas konfiskāciju (KK, 44. lpp.);
3. KK 193.¹² panta „a” punkts par Sarkanās armijas priekšniecības sastāva personas varas nelietīgu izlietošanu, varas pārkāpšanu, varas bezdarbību, kā arī nolaidīgu izturēšanos pret dienesta paredzēja brīvības atņemšanu uz laiku, ne mazāku par sešiem mēnešiem (KK, 71. lpp.);
4. KK 167. panta 3. daļa par laupīšanu, t.i., veica uzbrukumu nolūkā iegūt svešu mantu, savienotu ar cietušā dzīvībai vai veselībai bīstamu vardarbību, paredzēja brīvības atņemšanu uz laiku līdz desmit gadiem (KK, 59. lpp.);
5. KK 193.⁷ panta „b” punkts paredzēja nodošanu kara tribunāla tiesai ar nosūtīšanu uz disciplināro bataljonu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz diviem gadiem (KK, 67. lpp.);
6. KK 193.¹⁰ panta „a” daļa par patvaļīgu dienesta vietas atstāšanu paredzēja nodošanu kara tribunāla tiesai ar nosūtīšanu uz disciplināro bataljonu uz laiku no sešiem mēnešiem līdz diviem gadiem (KK, 67.-68. lpp.);
7. KK 193.¹⁴ panta „c” daļa par ieroču nodošanu citiem vai to glabāšanas noteikumu pārkāpšanu paredzēja brīvības atņemšanu uz laiku līdz trim gadiem (KK, 69. lpp.).

**46. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka
milicijas III ranga komisāra A. Košeļeva
1948. gada 28. janvāra specziņojums LPSR
Ministru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par
Silovu ģimenes noslepķavošanu**

Pilnīgi slepeni

Latvijas PSR Ministru padomes priekšsēdētājam

biedram Lācim

Specziņojums

Par Silovu ģimenes trīskāršo slepkavību

Latvijas PSR Daugavpils apriņķī

Naktī uz 1947. gada 12. aprīli Daugavpils apriņķa Līvānu pagasta Gasparu sādžā laupīšanas nolūkā tika izdarīta zvēriska slepkavība, nožņaudzot ģimeni, kura sastāvēja no trijiem cilvēkiem:

Silova Zofija Augusta meita, dzimusi 1878. gadā,

Silova Marta Ivana meita, dzimusi 1919. gadā,

Romanovskis Alozijs, dzimis 1932. gadā.

Noziedznieki pēc slepkavības, paņēmuši mantas un vērtslietas par kopējo summu 16575 rubļi, aizbēga.

Daugavpils apriņķa kriminālmeklēšanas daļas veikto pasākumu rezultātā noziedznieki tika noteikti un sameklēti – viens Daugavpilī, bet divi pārējie – Rjazaņas apgabalā un BPSR Molodečnas pilsētā. Viņi izrādījās:

Sazonovs Aleksejs Vasilija dēls, dzimis 1924. gadā Rjazaņas apgabala Mihailovskas ciema Pečeriščas ciemā, krievs, bezpartejisks, izglītība 3 klases, neprecējies, no zemniekiem, 1947. gada martā demobilizēts no Padomju armijas, bez noteiktas dzīvesvietas,

Pjanovs Ivans Andreja dēls, dzimis 1923. gadā Tulas apgabala Jablonovas sādžā, krievs, bezpartejisks, izglītība 5 klases, neprecējies, no strādniekiem, 1947. gada martā demobilizēts no Padomju armijas, bez noteiktas dzīvesvietas,

Gračevs Aleksandrs Vasilija dēls, dzimis 1924. gadā Rjaņas apgabala Oktrjabskas rajona Tomačenkas sādžā, krievs, bezpartejisks, ar 5 klašu izglītību, precējies, no zemniekiem, 1947. gada martā demobilizēts no Padomju armijas.

Visi apsūdzētie tiek saukti pie kriminālatbildības pēc KPFSR Kriminālkodeksa 59.-3. panta.

Lieta nodota Daugavpils apriņķa prokuroram.

LPSR iekšlietu ministra vietnieks milicijas III ranga komisārs

A. Košeļevs

1948.gada 28.janvārī

Nr. 7/2-235 ps

Rīgā. ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 370. l., 44., 45. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

**47. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka
milicijas III ranga komisāra A. Košeļeva
1948. gada 18. jūlija specziņojums LPSR Ministru
padomes priekšsēdētājam V. Lācim par laupītāju
bandas arestu**

Pilnīgi slepeni

Latvijas PSR Ministru padomes priekšsēdētājam

biedram Lācim

Specziņojums

1948. gada 17. jūnijā, apmēram plkst. 1 Rīgas jūrmalas rajonā uz Jomas ielas pilsonim Maksimovam un viņa sievai uzbruka grupa laupītāju, skaitā 7 cilvēki, kuri, piedraudot ar ieročiem, izgērba Maksimovu pāri, pievāca daļu no mantām un, brīdinājuši, lai nekliedz, ar nolaupītajām mantām aizbēga.

Rīgas Milicijas pārvaldes 14. milicijas nodaļas un kriminālmeklēšanas daļas darbinieki nekavējoties veica operatīvos pasākumus, kā rezultātā laupītāji tika atrasti un arestēti.

Tie bija:

1. Švarins Vasilijš Fjodora dēls, dzimis 1931. gadā Ļeņingradas apgabala L.Utorgošenskas rajonā, strādāja par elektromontieri k/d 75320, dzīvoja Viļakas ielā Nr. 7 dz. 5;
2. Medvedevs Leonids Mihaila dēls, dzimis 1931. gadā Ļeņingradas apgabala Pargalovas rajonā, strādāja par brīva līguma strādnieku k/d 66986, dzīvoja kopmītnēs Brīvības ielā 25;
3. Medvedevs Vladimirs Aleksandra dēls, dzimis 1931. gadā Ļeņingradā, strādāja par atslēdznieku k/d 75320 remontu mehāniskajās darbnīcās, dzīvoja kopmītnēs Brīvības ielā 25;

4. Mosunovs Ivans Vasilija dēls, dzimis 1929. gadā Novosibirs-
kas apgabala Arbašskas rajonā, strādāja par k/d 66986 elek-
triķi, dzīvoja kopmītnēs Brīvības ielā 25;
5. Škvarins Jurijs Fjodora dēls, dzimis 1930. gadā Maskavas
apgabala Jegorjevskā, strādāja par k/d 75320 elektriķi, dzīvoja
Viļakas ielā Nr. 7 dz. 5;
6. Guļajevs Boriss Fjodora dēls, dzimis 1930. gadā Kaļiņinas
apgabala V.Voļočekā, strādāja par metāllēlēju rūpnīcā „Eko-
maizer”, dzīvoja kopmītnēs Brīvības ielā 25;
7. Čudikovs Viktors Gavrilas dēls, dzimis 1929. gadā Omskas
apgabala Ļeņinskā, strādāja par atslēdznieku remonta rūp-
nīcā, dzīvoja Sīmaņa ielā Nr. 14/16.

Aizturēšanas momentā pie laupītāja Mosunova Ivana Vasilija
dēla tik atrasta „Parabellum” sistēmas pistole ar kaujas patronām.

Iepriekšējā izmeklēšanā, kuru veica Rīgas pilsētas Milicijas pār-
valdes kriminālmeklēšanas daļa, tika noskaidrots, ka Mosunova Ivana
Vasilija dēla vadītā laupītāju banda, bez Maksimovu aplaupīšanas,
š.g. 15. jūnijā veica arī pilsoņu Rozaiņa un Balgalvja, kuri dzīvo Rīgā,
aplaupīšanu. Naktī uz 27. maiju tika veikta rūpniecības preču zādzība
Ceļu un šoseju pārvaldes noliktavā. Daļa no nozagtajām mantām
noziedzniekiem tika atņemta un atdota pēc piederības.

Izmeklēšanu veic Rīgas pilsētas Milicijas pārvaldes krimināl-
meklēšanas daļa.

LPSR iekšlietu ministra vietnieks milicijas III ranga komisārs

A. Košeļevs

1948. gada 8. jūlijā

Nr. 7/2-1938 p.s. 1

**48. Latvijas PSR iekšlietu ministra
ģenerālmajora A. Egliša 1949. gada 3.
janvāra ziņojums LPSR Ministru padomes
priekšsēdētājam V. Lācim par militārpersonu
izdarītajiem noziegumiem**

Slepeni

1949. gada 3. janvārī

Latvijas PSR Ministru padomes priekšsēdētājam
biedram Lācim

Paziņoju, ka 1949. gada 1. janvārī Rīgas pilsētā militārpersonas izdarījušas šādus noziegumus:

1.janvārī plkst. 20.30 Duntess ielā milicijas darbinieki aizturēja Kožuhoļu A., dz. 1926.gadā, Perunu N., dz. 1927.gadā, Kaminski S., dz. 1927. gadā un Bulkovu A., dz. 1927.gadā. Tie bija karavīri – jūrnieki no karaspēka daļas Nr. 08990, kuri ar siksnu sprādzēm piekāva pilsoņus Jefomenko, Erlihu un Plohotski, pie kam pēdējais no viņiem ievietots slimnīcā.

Aizturētie nodoti kara komandantam. Izmeklēšanas materiāli nosūtīti kara prokuroram.

Naktī uz 2.janvāri Rīgas pilsētas 7.milicijas nodaļas patruļas grupa poligrāfistu klubā Lāčplēša ielā Nr. 43 atrada „Braunin’a” pistoli Nr. 12611 ar septiņām kaujas patronām, kura bija atstāta garderobē nodotā mēteļa kabatā. Plkst. 2 naktī tika aizturēts mēteļa īpašnieks, kurš atradās klubā un pēc uzrādītās apliecības izrādījās karaspēka daļas Nr. 81244 brīva līguma strādnieks G. Sičevs. Tiesību nēsāt ieroci viņam nebija. G. Sičeva konvojēšanas laikā uz milicijas nodaļu iecirkņa pilnvarotajam Bogrudovičam un milicijas pilnvarotajam uz Marijas

un Lāčplēša ielas stūra uzbruka piecu cilvēku jūrnieku grupa, kuri aizturēto atbrīvoja un kopā ar viņu nozuda.

Par notikušo paziņots armijas ģenerālim I. Bagramjanam un kontradmirālim b. Ivanovskim.

Latvijas PSR iekšlietu ministrs

ģenerālmajors

A. Eglītis. ¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 439. l., 4. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

**49. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka
milicijas III ranga komisāra A. Košeļeva
1949. gada 8. marta ziņojums LPSR Ministru
padomes priekšsēdētājam V. Lācim par pilsoņa
A. Griezies slepkavību**

Pilnīgi slepeni

1949. gada 8. martā

Latvijas PSR Ministru padomes priekšsēdētājam

biedram Lācim

Specziņojums

Par pilsoņa Griezies noslepkavošanu

Latvijas PSR Ventspils pilsētā

1949.gada 22.februārī plkst. 23 Ventspils pilsētas milicijas daļai paziņoja, ka Ventas upes pārceltuves ziemeļu pusē nezināma militārpersona ir noslepkavojusi nezināmu pilsoni.

Ventspils pilsētas milicijas daļas kriminālmeklēšanas daļas darbinieku operatīvā grupa, izbraucot uz notikuma vietu, noskaidroja, ka

nogalināts ir pilsonis Grieze Andrejs Brenča dēls, dzimis 1903.gadā, kura dzīves vieta Ventspilī Tārgales ielā, latvietis. Noslepkavotajam trīs durtas brūces kaklā un krūšu kurvja apvidū.

Nozieguma vietā 5.robežsargu komandantūras patruļa ar somu dunci rokās aizturēja slepkavu, kurš izrādījās k/d 73883 – 51.gvardes strēlnieku divīzijas 156.strēlnieku pulka militārpersona – vecākais seržants Rižovs Aleksandrs Vladimira dēls.

Veiktajā izmeklēšanā ir noskaidrots sekojošais:

1949.gada 27.februārī Rižovs, būdams atvaļinājumā, apmēram, plkst. 17 iegāja Ventspils dzelzceļa stacijas bufetē, kur, dzerot spirtotus dzērienus, nejauši iepazīnās ar pilsoni Griezi Andreju Brenča dēlu un kopā ar viņu izdzēra 200 gramus degvīna.

Apmēram plkst. 20 Rižovs un Grieze izgāja no Ventspils dzelzceļa stacijas bufetes un devās uz Ventas upes pārceltuvi, jo abi dzīvoja aiz šīs pārceltuves. Pārbraucis pāri pārceltuvei, Rižovs, būdams piedzēries, sāka turēt aizdomās Griezi par to, ka viņš it kā esot „spiegs”. Izvilcis no šineļa somu dunci, dūra pilsonim Griezem trīs nāvējošus dūrienus kakla un krūts apvidū. Rižovs nozieguma vietā tika aizturēts.

Slepkava Rižovs Aleksandrs Vladimira dēls, dzimis 1926.gadā Tatārijas APSR Biļarskas rajona Biļarskas ciemā, krievs, VĻKJS biedrs, izglītība 8 klases, neprecējies, Padomju armijā no 1943.gada, militārā dienesta pakāpe vecākais seržants, dienesta vieta – 51.strēlnieku divīzijas 156.strēlnieku pulks. Par izdarīto noziegumu atzinās.

Latv. PSR iekšlietu ministra vietnieks
milicijas III ranga komisārs

A. Košeļevs.¹

1. LVA, 270. f., 1.s apr., 459. l., 57., 57.^a lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

**50. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka
milicijas III ranga komisāra A. Košeļeva
1949. gada 25. marta specziņojums LPSR
Ministru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par
militārpersonu laupītāju grupas likvidāciju**

Pilnīgi slepeni

1949.g. 25.martā

Nr. 7/2-283 ps

Latvijas PSR Ministru padomes priekšsēdētājam

biedram Lācim

Par militārpersonu laupītāju grupas likvidāciju

Latvijas PSR Liepājas pilsētā

Specziņojums

Latvijas PSR IeM kriminālmeklēšanas un IeM Liepājas pilsētas daļas kriminālmeklēšanas daļas darbinieku veikto operatīvo – izmeklēšanas pasākumu rezultātā ir likvidēta militārpersonu laupītāju grupa šādā sastāvā:

1. 51. gvardes strēlnieku divīzijas politdaļas priekšnieka šoferis Sova Vasilis Stepana dēls, dzimis 1926. gadā Krasnojarskas novada Primorskas rajonā, krievs, bezpartejisks;
2. 51. gvardes strēlnieku divīzijas komandiera vietnieka šoferis Kliševičs Ivans Leontija dēls, dzimis 1928. gadā Bobruiskas apgabalā, VĻKJS biedrs, baltkrievs;
3. 51. gvardes strēlnieku divīzijas štāba priekšnieka šoferis Katruševs Aleksandrs Ivana dēls, dzimis 1927. gadā Voronežas apgabalā, bezpartejisks;

4. 51. gvardes strēlnieku divīzijas ķīmiskā vada komandieris Smetaņņikovs Nikolajs Vasilija dēls, dzimis 1927. gadā Omskas apgabalā, krievs, bezpartejisks;
5. Ķīmiskā vada ierindnieks Momots Grigorijs Matveja dēls, dzimis 1927. gadā Novosibirskas apgabalā, krievs, bezpartejisks;
6. 51. gvardes strēlnieku divīzijas komandiera šoferis Ašraņenkovs, kuru patlaban kara apgabala kara tribunāls ir notiesājis pēc KPFSR kriminālkodeksa 59.-3. panta.

Visi aizturētie izrādījās 51. gvardes strēlnieku divīzijas štāba rotas militārpersonas.

Veiktajā izmeklēšanā ir noskaidrots, ka šī noziedzīgā grupa braukāja pa Liepāju ar vieglo „Villis” automašīnu, kura pieder 51. gvardes strēlnieku divīzijas komandiera vietniekam pulkvedim Širjajevam, ar varu ievilka automašīnā piedzērušos vīriešus, iesita pa galvu ar smagu priekšmetu, izģērba, atņēma apģērbu un vērtslietas un izmeta no braucošas automašīnas.

Tādā veidā tika izdarītas trīs aplaupīšanas:

Naktī uz š.g. 13. martu, apmēram, plkst. 24 ar varu tika ievilkts automašīnā „Villis” pilsonis Kjuppe R.J., kurš bija piedzēries. Viņam vairākas reizes ar smagu priekšmetu tika iesists pa galvu. Pēc tam viņš tika izģērbts līdz apakšveļai, izvests aiz pilsētas un izmests no automašīnas uz ceļa.

Līdzīgā veidā tika izģērbts un aplaupīts pilsonis Ošs M., kuru laupītāji izģērba ārpus Liepājas pilsētas, pie ebreju kapiem un izmeta no automašīnas.

1948. gada 22. jūnijā, iesēdinājuši savā automašīnā 5. Jūras - kara hospitāļa priekšnieka administratīvā dienesta leitnantu Rindinu, viņu aplaupīja, paņemot no viņa 10000 rubļu naudas, pēc tam no automašīnas izmeta uz šosejas.

1949. gada 14. marta naktī minētie laupītāji uz Avotu ielas mēģināja ievilkt savā automašīnā piedzērušos pilsoni, taču viņus aizturēja republikas kriminālmeklēšanas daļas un IeM Liepājas pilsētas daļas darbinieki.

Lieta tālākai izmeklēšanai ir nodota Rīgas garnizona kara prokuroram.

LPSR iekšlietu ministra vietnieks

milicijas III ranga komisārs

A. Košeļevs.¹

1. LVA, 270. f., 1. apr., 459. l., 73., 73.^a lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

51. LK(b)P CK administratīvās daļas instruktora Pumpāna sagatavotā izziņa par apakšvienību, kuras dislocētas Kuldīgas apriņķa Skrundā un Brocēnos, militārpersonu huligānisko uzvedību

(1949. gada decembrī)

Slepeni

Izziņa

par apakšvienību, kuras dislocētas Kuldīgas apriņķa Skrundā un
Brocēnos, militārpersonu huligānisko uzvedību.

Skrundā

Š.g. 29. novembrī Latvijas K(b)P CK saņēma Skrudas Latvijas K(b)P pagasta komitejas sekretāra b. Dimitrijeva dienesta ziņojums, kurā tika ziņots, ka militārpersonu komandas, kuras atrodas Skrudas teritorijā, visu 1949. gadu uzvedās skandalozi: žūpoja, pārkāpa militāro disciplīnu, apzaga vietējos iedzīvotājus, bet š.g. 20. novembrī

sarīkoja masu kautiņus un izjauca vietējo organizētāju politiskos masu pasākumus.

Pārbaudē un iepriekšējā izmeklēšanā ir konstatēts, ka b. Dimitrijeva ziņojums apstiprinās.

Š.g. 20. novembrī Skrundā dislocējās šādu karaspēka daļu apakšvienības:

43690 (artilērijas daļa) – apakšvienības komandieris vecākais leitnants Dorošins,

42110 (gaisa armijas daļa) – apakšvienības komandieris vecākais leitnants Kondufarovs,

7458 (IeM konvoja pulks) – apakšvienības komandieris leitnants Sumkins,

16787 (saku pulks) – apakšvienības komandieris leitnants Vinokurovs.

Karaspēka daļu 43640, 7458 un 16767 komandas ir izvietotas telpās netālu no tirgus laukuma. Visās četrās komandās militārā disciplīna ir uz zema līmeņa. Nolikumu kārtība netika ievērota, bieži militārpersonas atvaļinājumos devās patvaļīgi, apģērba forma netika ievērota (pa apdzīvoto vietu staigāja bez uzpleciem, jostām utt). Sasveicināšanās militārpersonu starpā nenotika. Militārpersonas sabiedriskajās vietās parādījās piedzērušās, it īpaši svētdienās un svētku dienās. Apakšvienību komandieri ar militārās disciplīnas jautājumiem savu pakļauto vidū pienācīgā kārtībā nenodarbojās. Vienota militārā priekšnieka Skrundas garnizonā nebija. Apakšvienību komandieri bieži no Skrundas svētdienās un svētku dienās aizbrauca, atstājot apakšvienības bez atbilstošas vadības un kontroles. Politiskais audzināšanas darbs apakšvienību personālsastāva vidū tika veikts neapmierinoši. Sakaru starp apakšvienībām un vietējām partijām un padomju ietādēm nebija.

Š.g. 20. novembrī apakšvienību komandieri leitnanti Sumkins un Vinokurovs aizbrauca uz Rīgu, atstājot savas apakšvienības jaunāko komandieru pārziņā, kuri šajā dienā nenodrošināja nepieciešamo militāro kārtību, bet vecākie leitnanti Dorošins un Kandufarovs, kuri atradās uz vietas, no savu padoto kontroles izvairījās. Vēl sliktāk. Vecākais leitnants Dorošins, atzīmējot „Artilērijas dienu”, kopā ar viņam pakļautajiem seržantiem un kareivjiem noorganizēja žūpošanu. Vecākais leitnants Dorošins tiek saukts pie atbildības.

Liels skaits militārpersonu no citām apakšvienībām šajā dienā arī bija piedzērušās.

Minēto trūkumu rezultātā, š.g. 20. novembrī plkst. 19, Skrundas kūdras rūpnīcas klubā, deju laikā karaspēka daļu 43690, 7458 un 16767 militārpersonas savā starpā sarīkoja kautiņu, kā rezultātā dažām militārpersonām tika nodarīti nelieli miesas bojājumi (vecākajam seržantam Maksimovam, ierindniekam Ljahovam, ierindniekam Borodavko).

Tajā pašā vakarā Skrundas kultūras namā, pēc izrādes beigām, apmēram vienos naktī notika kautiņš karaspēka daļu 7458 un 42110 militārpersonu starpā. Šajā kautiņā miesas bojājumi tika nodarīti karaspēka daļas 42110 kareivjiem Starostinam, Kožeļam, Kļemanskim, Hohlovam un staršīnai Rjabcevam, karaspēka daļas 7458 kareivjiem Kosdapovam, Birjukovam un jaunākajam seržantam Smirnovam.

Tajā pašā vakarā, deju laikā kultūras namā dramatiskā pulciņa dalībnieki uz skatuves organizēja iedzeršanu, uzaicinot arī akordeonistu pilsoni Pulksteni, atstājot dejotājus zālē bez muzikanta. Šis apstāklis izsauca strīdu, kurš pārgāja kautiņā starp militārpersonām un personām, kuras bija noorganizējušas žūpošanu uz skatuves. Šajā kautiņā tika nodarīti miesas bojājumi pilsoņiem Raudam un Štorcam.

Var atzīmēt arī to, ka pretēji pagasta partijas komitejas aizliegumam, izrādi kultūras namā šajā vakarā bija patvaļīgi sarīkojis

Skrundas brīvprātīgās ugunsdzēsēju komandas dramatiskais pulciņš pēc komandas priekšnieka iniciatīvas.

Bez tam ir notikuši atsevišķu militārpersonu vietējo iedzīvotāju apzagšanas gadījumi, tā, piemēram:

1949. gada 24. aprīlī karaspēka daļas 73885 militārpersonas pulksteņmeistaram Šmeiringam nozaga trīs pulksteņus. Pulksteņi atdoti cietušajiem, vainīgie saukti pie atbildības.

Karaspēka daļas 7458 militārpersona Gološčapovs iznīcinātāju bataljona kaujiniekam nozaga velosipēdu. Velosipēds atdots cietušajam, bet Gološčapovs tiek saukts pie kriminālatbildības.

Š.g. novembra sākumā karaspēka daļas 16767 ierindnieks Ljahovs, būdams piedzēries, iegāja ēdnīcā, piegāja pie galda, kur sēdēja civilās personas, patvaļīgi paņēma no galda degvīna glāzi un to izdzēra. Ljahovs tiek saukts pie atbildības.

Izmeklēšana lietā par militārpersonu kautiņu š.g. 20. novembrī, kā arī citās minētajās lietās turpinās.

Brocēnos

Š.g. 12. novembrī Latvijas K(b)P CK saņēma Brocēnu celtniecības materiālu kombināta partijas organizācijas sekretāra biedra Petrova informāciju par karaspēka daļas 90729, kura izvietota barakās līdzās minētajam kombinātam, militārpersonu neciešamajām huligāniskajām darbībām.

Pārbaudē un iepriekšējā izmeklēšanā ir noskaidrots, ka biedra Petrova ziņojums apstiprinās.

Militārpersonu grupa no minētās jūras – kara flotes apakšvienības š.g. naktī no 6. uz 7. novembri sarīkoja kautiņu Brocēnu celtniecības materiālu kombināta klubā, kur notika kombināta kolektīva Lielās oktobra sociālistiskās revolūcijas 32. gadadienai veltīts pasākums.

Kareivis Pitovojs, būdams piedzēries, izvilka rotaļu pistoli, skraidīja ar to pakal atsevišķiem pilsoņiem klubā un uz ielas, ar ko radīja paniku, jo pilsoņi šo pistoli uzskatīja par īstu. Bez tam kareivis Pitovojs salauza kluba durvis. Pitovojs ir arestēts un tiek saukts pie kriminālatbildības.

Š.g. 20. novembrī šīs apakšvienības militārpersonu grupa, atrodoties Saldus pilsētā, būdama piedzērusies, sarīkoja kautiņu ar pilsētas iedzīvotājiem, bet kad Valsts drošības ministrijas militārpersonas, kuras atrodas Saldū, veica pasākumus kautiņa pārtraukšanai, sarīkoja kautiņu ar VDM karaspēka militārpersonām. Karaspēka daļas 90729 apakšvienības komandieris, kurš par šo gadījumu zināja, noslēpa to no augstākās pavēlniecības. Vainīgie netika noskaidroti un palika nesodīti.

Naktī no š.g. 25. uz 26. novembri karaspēka daļas 90729 apakšvienības militārpersonas kolhozam „Sarkanā Zvaigzne” nozaga apmēram 800 kg kartupeļu. Tiek veikta izmeklēšana.

No š.g. septembra līdz decembrim šīs pašas apakšvienības kareivji Pogrebnojs, Markovs un Podprigora sistemātiski nodarbojās ar medus zādzību kolhozniekiem. Vainīgie arestēti, tiek veikta izmeklēšana.

Š.g. septembrī kareivis Burnovs atņēma kolhozniekam divus maisus kliju, bet kolhoznieku piekāva. Kareivis Burnovs tiek saukts pie kriminālatbildības.

Bez norādītā, pēc VDM Saldus starppagastu nodaļu ziņām k/d 90729 apakšvienības militārpersonas ir izdarījušas arī vairākas citas zādzības, kuru vaininieki pagaidām nav atklāti, kā arī visu 1949. gadu grupās, būdami piedzērušies, parādījās uz ielām un Saldus tautas namā. Rīkoja daudzskaitlīgus kautiņus savā starpā, ar pilsoņiem un VDM militārpersonām, kuras mēģināja nodibināt kārtību. Par k/d 90729 apakšvienības militārpersonu nepiedienīgo uzvešanos un kautiņiem liecina arī VDM karaspēka daļas virsnieki, kuri atrodas Saldus pilsētā, kuras komandieris ir Saldus garnizona priekšnieks.

Minētās karaspēka daļas 90729 apakšvienības, kuras sastāv no apmēram 150 cilvēkiem, komandieris vecākais leitnants Ņefedkins un virsnieki Trembačs un Koņevs nenodrošina militāro disciplīnu, politisko audzināšanas darbu veic ārkārtīgi vāji un sadzīvo ar pakļautajiem. Viņi ne tikai neatmasko pakļauto huligāniskās darbības un nesauc vainīgos pie atbildības, bet pat slēpj huligānus.

Patlaban no visa apakšvienības sastāva Brocēnu celtniecības kombinātā strādā tikai 15 cilvēki, bez kuriem pēc kombināta direktora biedra Jēgera domām, viegli var iztikt. Kombināta celtniecībā neviens no šīs apakšvienības nestrādā. Visi pārējie šīs apakšvienības cilvēki strādā meža materiālu sagatavošanā citām celtniecībām, kuras veic 8. jūras flotes 69. Jūras – kara celtniecības darbu pārvalde (pārvaldes priekšnieks b. Ščadskis).

Darbu pārvalde Nr.69 neparāda pienācīgas rūpes par apakšvienības karavīriem, kuri strādā kokmateriālu sagādē: karavīriem nav atbilstošu apavu, viņi nesaņem pienācīgu pārtiku, viņiem nav izejamā formas tērpa.

Latvijas K(b)P CK administratīvās daļas instruktors Pumpāns. ¹

1. LVA, PA-101. f., 12. apr., 38.^a l., 52.-56.lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

**52. LPSR Valsts drošības ministrijas Liepājas
apgabala milicijas pārvaldes priekšnieka valsts
drošības kapteiņa Meķa 1953. gada 6. janvāra
ziņojums Latvijas KP Liepājas apgabala
komitejas sekretāram Desmitniekam par
militārpersonu noziegumiem**

Pilnīgi slepeni

Latv. PSR valsts drošības ministrija

Valsts drošības ministrijas

Liepājas apgabala milicijas pārvalde

1953. g. 6. janvārī

Latvijas KP Liepājas apgabala komitejas sekretāram

b. Desmitniekam

Tukuma rajona milicijas daļas priekšnieks vairākkārt ir ziņojis un nosūtījis materiālus Rīgas garnizona kara prokuratūrai par Tukumā dislocētā 272. atsevišķā celtnieku bataljona militārpersonu izdarītajām neļūdzībām. Tā, piemēram, tika ziņots, ka naktī uz 1952. gada 10. oktobri militārpersonas pie dzelzceļa stacijas Tukums –1 uzlauza 19 šķūnīšus, paņēmts netika nekas, jo izrādījās, ka šķūnīši ir tukši.

To, ka dauzozņas bija militārpersonas, apstiprina aculiecinieki.

Naktī uz š.g. 4. oktobri nezināmas militārpersonas nozaga automašīnu un mēģināja aplaupīt veikalu Aizputes ciema padomē.

Š.g. 9. oktobrī Tukuma pilsētas izpildu komitejas priekšsēdētājam b. Feldmanim nozagti sadzīves priekšmeti – divi čemodāni un karavīra formas tērps. Apskatot notikuma vietu un aptaujājot kaimiņus, konstatēts, ka zādzības izdarījušas militārpersonas.

Tomēr uz visiem mūsu signāliem Rīgas garnizona prokurors

justīcijas gvardes apakšpulkvedis b. Mezis reaģēja nepietiekami, turklāt savā Nr. 01446 1952. g. 2. decembra rakstā paziņoja, ka mūsu ziņojumiem nav pamatojuma un par militārpersonām trūkstot jebkādu pierādījumu.

Nekas netika darīts, lai savlaicīgi izbeigtu Tukuma garnizona militārpersonu nejēdzības, tāpēc 272. atsevišķā celtniecības bataljona militārpersonas izdarīja vēl virkni noziegumu:

1. 1952. gada 2. novembrī Aizputes ciema padomē tika aplaupīts veikals, zaudējumu summa – 13000 rubļu, un, kā liecina aculiecinieki, zādzību izdarījušas 6-7 militārpersonas;
2. 1952. gada 3. decembrī Rotkalnes ciema padomes Robežnieku mājās pilsoni Ozoliņai nozagtas sadzīves lietas – 23 priekšmeti;
3. 1952. gada 9. decembrī Milzkalnes ciema padomes Ceļmalnieku mājās četri cilvēki karavīru formas tērpos aplaupīja vecu sievieti, uzvārdā Balode;
4. 1952. gada 14. decembrī Lazdu ciema padomē tika aplaupīts veikals, zaudējumi – vairāk nekā trīs tūkstoši rubļu. Notikuma vietā, aptaujājot dzelzceļa kalpotājus, konstatēts, ka zādzību izdarījušas militārpersonas.

Visos gadījumos savlaicīgi ziņots Tukuma garnizona priekšniekam, taču netika veikti efektīvi pasākumi, lai novērstu militārpersonu izdarītās nejēdzības. Tikai Tukuma rajona milicijas daļas un operatīvā sastāva aktīvo pasākumu rezultātā konstatēts, ka visus minētos un virkni citu noziegumu izdarījušas 272. celtnieku bataljona militārpersonas:

1. Eduards Sladzevskis Jāņa d., dzimis 1930. gadā Jelgavā, agrāk tiesāts par zādzību;
2. Mihails Ševerdovs, dzimis 1929. gadā;

3. Vasilis Miļņičenko Ivana d., dzimis 1930. gadā;
4. Mihails Jakovļevs Sergeja d., dzimis 1928. gadā;
5. Pjotrs Herčenko Fjodora d., dzimis 1930. gadā;
6. Alfrēds Fuksis Nikolaja d., dzimis 1931. gadā;
7. Mazurenko.

Uzskaitītās personas ir atmaskotas un arestētas. Raksturīgi ir tas, ka šī zagļu grupa zaga un laupīja organizēti, pēc iepriekš sastādītā plāna. Grupas organizators un vadītājs bija E. Sladzevskis.

Pēc minēto noziedznieku aizturēšanas kara prokurors tomēr nav atsūtījis izmeklētāju, bet lietu uzdevis izmeklēt militārajam izmeklētājam, kuram nav pietiekamas izmeklēšanas darba pieredzes.

Informējot par iepriekš minēto, lūdzam vērst Rīgas garnizona prokurora uzmanību uz to, lai savlaicīgi tiktu veikti pasākumi (sakarā ar milicijas orgānu informāciju) militārpersonu izdarīto kriminālnozieģumu pārtraukšanai.

Valsts drošības ministrijas pārvaldes

Liepājas apgabala milicijas pārvaldes priekšnieks

valsts drošības kapteinis

Mekis.¹

1. LVA, PA-101. f., 16. apr., 97. l., 2., 3. lpp. (Apliecināta kopija. Tulkojums)

53. Baltijas kara apgabala štāba priekšnieka ģenerālmajora Ciganova 1953. gada 30./31. marta ziņojums LKP CK sekretāram J. Kalnbērziņam par militārpersonu noziegumiem

Slepeni

Baltijas kara apgabala štābs

1953. g. 30./31. martā

Nr. 0102564

Rīga

**Latvijas Komunistiskās partijas CK sekretāram
biedram J. Kalnbērziņam**

Sakarā ar Jūsu 1953. gada 13. janvāra ziņojumu Nr. 18-s par dažu militārpersonu pārkāpumiem Priekules rajonā ir izdarīta izmeklēšana, kurā noskaidrots: kareivja Veselova mēģinājums nozagt aitu, kareivja Jerčeva personīgo mantu zādzības no civilpersonu dzīvokļiem, kareivja Svinara siena aizdedzināšana pilsonei Zvelei, kareivja Karpova mēģinājums nozagt kolhoza malku, kareivja Gramotonova divu vīna pudeļu zādzība Vainodes veikalā ir apstiprinājusies. Vainīgie ir atrasti un stingri sodīti.

Apstiprinājies arī gadījums, ka kolhoza zirgiem tikušas nogrieztas astes, taču vainīgie nav atrasti.

Pārējās zādzības neapstiprinājās.

Apgabala karaspēka pavēlnieks devis norādījumu Priekules garnizona priekšniekam veikt steidzamus pasākumus, lai pārtrauktu garnizona militārpersonu nekārtības.

**Baltijas kara apgabala štāba priekšnieks
ģenerālmajors**

Ciganovs.¹

1. LVA, PA-101. f., 16. apr., 97. l., 25. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

54. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka Krastiņa 1953. gada 4. jūnija ziņojums LKP CK administratīvās daļas vadītājam A. Drozdovam par militārpersonu noziegumiem

Slepeni

**Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas
administratīvās daļas vadītājam
biedram Drozdovam**

1953. gada 10. maijā no Latvijas PSR Dundagas rajonā dislocētā 168. atsevišķā celtnieku bataljona grupa iereibušu 11 militārpersonu bija ieradusies Rindas tautas namā.

Pēc atgriešanās no Rindas tautas nama kareivji uzlauza Rindas baznīcas durvis, iekļuva tajā un tur organizēja alkoholisko dzērienu dzeršanu, salauza un aiznesa līdz baznīcas piederumus.

Par šo huligānisko gadījumu IeM Dundagas rajona milicijas daļas vadība ziņoja daļas komandierim, kurš neveica nekādus pasākumus, lai noskaidrotu vainīgos.

Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieks
1953. g. 4. jūnijā
Nr. 22/2-993
Rīgā. ¹

Krastiņš

1. LVA, PA-101.f., 16.apr., 97.l., 52.lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

Atzīmes dokumentā:

Pēc Baltijas kara apgabala prokurora b. Rjabceva ziņojuma izmeklēšana ir pabeigta un vainīgie saukti pie atbildības. A. Drozdovs. 20.IV 53.

**55. LPSR IeM Liepājas rajona milicijas daļas
priekšnieka milicijas daļas vecākā leitnanta
Bērziņa 1953. gada 5. augusta izziņa Latvijas KP
Liepājas rajona komitejas sekretāram Liepiņam
par militārpersonu noziegumiem**

Slepeni

Latv. PSR IeM

Liepājas rajona milicijas pārvalde

Milicijas daļa

1953. g. 5. augustā

Latvijas KP Liepājas rajona komitejas sekretāram
biedram Liepiņam

Izziņa

Par dažu Liepājas garnizona militārpersonu noziedzīgo uzvedību
1953. gadā

1953. gadā Liepājas garnizona militārpersonas Liepājas rajonā
izdarījušas šādus kriminālnoziegumus un disciplināros pārkāpumus:

1. Š.g. 16. aprīlī Grobiņas ciema padomē dislocētās k/daļas 75752
militārpersonas vecākais leitnants Smoļanovs un jaunākais
leitnants Nataļkovs Grobiņā uz ielas un sabiedriskā vietā –
Grobiņas kultūras namā, gribēdami zemiski atriebties iecirkņa
pilnvarotajam milicijas jaunākajam leitnantam b. Ķēdem
par to, ka viņš likumīgā kārtā nav ļāvis nodarboties ar neli-
kumīgu zveju, būdami galīgi piedzērušies, sarīkoja traci un
huligāniskus izlēcienus, kas robežojās ar kriminālnoziegumu.
Klubā esošajiem pilsoņiem draudēja ar ieroci, piekāva milicijas

iecirķņa pilnvaroto b. Ķēdi un izsita viņam zobu.

Par minētajiem militārpersonu huligāniskajiem izlēcieniem tajā pašā dienā tika paziņots Liepājas pilsētas komandantam, taču pret vainīgajiem pagaidām nekādi pasākumi nav veikti;

2. Š.g. 12. maijā nezināmas militārpersonas automašīnā ZIS 70-48-92 nozaga autokravu ar celtniecības materiāliem, kas piederēja Rucavas ciema padomei. Š.g. 16.maijā informācija par šo zādzību tika nosūtīti Liepājas bāzes prokuroram, taču pagaidām nekādi pasākumi nav veikti;
3. Š.g. 15. maijā k/daļas 98680 militārpersonas T.J. Fogelis un I.E. Eglis piedzērušies sarīkoja huligāniskus izlēcienus Kapsēdes ciema padomē, salauza sakaru kantora elektrometināšanas motoru, uz Grobiņas – Kapsēdes ceļa aizturēja 1936. gadā dzimušo studentu pilsoni V.E. Ziemeli un atņēma viņam uz pieciem gadiem izdoto pasi;
4. Š.g. 18. maijā mēs konstatējām, ka militārpersonas, kas atradās Jūrmalciema ciema padomes Duburu mājās (novērošanas postenis) nozagušas mežsaimniecībai piederošo malku (9,7 m³). Pēc brīdinājuma militārpersonas malku tomēr neatdeva un nepamatoti atteicās nosaukt karaspēka daļas numuru;
5. Š.g. 19. jūnijā k/daļas 96172 automašīna GAZ-63F5-21-82 ātruma pārsniegšanas dēļ uzbrauca velosipēdistam, pilsonim Urbānam, kuram nodarīti smagi miesas bojājumi;
6. Š.g. 14. jūlijā k/d 42803 trīs militārpersonas piedzērušās (patvaļīgi atstāja dienesta vietu) sarīkoja traci, bet pēc tam kautiņu ar Liepājas mežrūpniecības saimniecības strādniekiem Grobiņas restorānā. Rezultātā viens kareivis noslika Alandes upē;

7. Š.g. 2. augustā liels skaits k/daļas 702024 militārpersonu Grobiņas ciema padomē piekāva pilsoņus Foldati un Kudumu, bandītiski uzbruka pilsoņa Kuduma dzīvoklim. Dzīvoklī tika sarīkots grautiņš un nozagti 1410 rubļi un trīs pulksteņi;
8. 4. augustā Kapsēdes ciema padomē izvietotās militārpersonas patvaļīgi izcirta meža kokus, izveda ar automašīnu F-3-30-13 un pārdeva privātpersonai;
9. Š.g. maijā viens no k/d virsniekiem, būdams piedzēries, Geistautas pamatskolai izsita 18 logus.

Bez minētajiem faktiem ir arī daži gadījumi, kad militārpersonas patvaļīgi ņem malku, sienu no kolhoza pļavām utt. Sevišķi slikts stāvoklis rajonā ir ar militārpersonu huligāniskajiem izlēcieniem. Sistemātiski tiek rīkoti kautiņi un trači kultūras namos un citās sabiedriskās vietās.

Liels trūkums ir arī tas, ka militārpersonas pārkāpj satiksmes noteikumus.

Milicijai ir grūti cīnīties ar pārkāpējiem – militārpersonām, jo tās uzskata sevi par neatkarīgām no milicijas un vietējām partijas un padomju iestādēm. Daži daļu un apakšvienību komandieri rupji cenšas slēpt un notušēt padoto noziedzīgo darbību, tādējādi, atstājot vainīgos nesodītus un veicinot šādu noziegumu pieaugumu.

Ziņojot par iepriekšminēto, lūdzam partijas rajona komiteju ar augstākstāvošo instanču palīdzību veikt pasākumus militārpersonu noziegumu novēršanai.

LPSR IeM Liepājas rajona milicijas daļas priekšnieks
milicijas vecākais leitnants

Bērziņš. ¹

1. LVA, PA-101. f., 16. apr., 97. l., 64.-65. lpp. (Apliecināta kopija. Tulkojums)

56. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka Krastiņa 1953. gada 17. augusta speciālais ziņojums LKP CK administratīvo, tirdzniecības un finansu orgānu daļas vadītājam I. Desmitniekam par militārpersonu noziegumiem

Slepeni

Latvijas KP CK administratīvo, tirdzniecības un finansu orgānu daļas
vadītājam

biedram Desmitniekam

Speciāls ziņojums

Pēdējā laikā Latvijas PSR dislocēto karaspēka daļu un apakšvienību militārpersonas pārkāpj sabiedrisko kārtību, nodarbojas ar huliģanismu, zādzībām un citiem kriminālnoziegumiem un šāda rīcība rada daudzus sabiedrisko organizāciju un pilsoņu likumīgus pārmetus.

Tā, piemēram:

Š.g. 7. jūnijā 273. celtnieku bataljona militārpersonas Jaunpils vidusskolas kopmītnē nozaga pilsonim A.F. Ozolam piederošo velosipēdu.

Š.g. 2. jūlijā Priekules garnizona militārpersonas zvejoja zivis kolhoza „Saulesstars” dīķī. Uz kolhoznieka Baranovska prasību pārtraukt zveju militārpersonas atbildēja ar necenzētām lamām, pēc tam viņu piekāva, rezultātā Baranovskis tika nosūtīts ārstēties.

Naktī uz š.g. 4. jūliju Dobeles rajona Ždanova vārdā nosauktā kolhoza kolhozniekam Gulbim tika nozagti pārtikas produkti. Izmeklēšanā noskaidrots, ka šo zādzību, uzlaužot pagrabu, izdarījuši Dobeles garnizona kareivji. Izmeklēšanas materiāli nosūtīti Dobeles garnizona kara prokuroram.

Š.g. 9. jūlijā k/d 60287 matrozis Vladimirs Soļaņnikovs Fjodora d.,

k/d 4078 matrozis Anatolijs Demidovs Vasilija d. un k/d 40030 matrozis Jurijs Koroļovs Ivana d., būdami atvaļinājumā, iereibuši iegāja Jelgavas cukurfabrikas klubā un sarīkoja huligāniskas izdarības, kuru rezultātā uz laiku tika pārtraukti notiekošie pasākumi.

Š.g. 12. jūlijā plkst. 19.30 grupa k/d 75320 militārpersonu Rīgā, Maskavas ielā organizēja kautiņu. Laikā, kad militārās patruļas un milicijas darbinieki likvidēja šīs nekārtības, tika smagi piekauts Rīgas pilsētas 9. milicijas nodaļas milicijas vecākais seržants Orlovs, kurš tika nosūtīts uz slimnīcu.

Š.g. 15. jūlijā k/d 258.kareivis Aleksandrs Kočetkovs pilsonim Krotovam nozaga velosipēdu. Meklēšanas rezultātā Kočetkovs tika aizturēts. Cietušais viņu pazina. Velosipēds atdots.

Naktī uz š.g. 21. jūliju 1 km attālumā no Priekules stacijas trīs militārpersonas uzbruka pilsonim Jānim Freimanim un, draudot ar fizisku izrēķināšanos, atņēma dokumentus, naudu 250 rubļu un obligācijas par 800 rubļiem un aizbēga. Materiāli par šo bandītisko uzbrukumu nosūtīti Liepājas pilsētas k/d 24502 kara prokuroram.

Š.g. 30. jūlijā k/d 75320 militārpersonas seržants I.N. Ļitvins un seržants V.V. Krasnijs, atrazdamies alus bārā Rīgā, Daugavgrīvas ielā, sarīkoja huligāniskus izlēcienus, kuru rezultātā pilsonis Tumaševskis tika sadurts ar nazi un smagā stāvoklī nogādāts slimnīcā.

Analoģiski fakti konstatēti Alūksnē, Jēkabpilī, Krustpilī un citās pilsētās.

Iepriekš minēto ziņoju izmantošanai pēc Jūsu ieskatiem.

Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieks

Krastiņš.

1953. gada 17. augustā

Nr. 22/5-554

Rīgā.¹

1. LVA, PA-101. f., 16. apr., 97. l., 92.-93. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

Atzīmes dokumentā:

Biedram Drozdovam. 1. Lūdzu noskaidrot, kādus pasākumus sakarā ar šiem un citiem atgadījumiem veikusi daļu vadība. 2. Sagatavot ziņojumu par šo un citu gadījumu analīzi CK sekretāram. 20 VII (Paraksts).

Izziņa. BKA prokurors b. Rjabcevs paziņoja, ka sakarā ar visiem minētajiem faktiem notiek izmeklēšana, par rezultātiem tiks paziņots. Dokuments ņemts kontrolē. (Paraksts).

57. Latvijas PSR iekšlietu ministra I. Zujāna 1954. gada 31. marta speciālais ziņojums LKP CK sekretāram J. Kalnbērziņam par karaspēka daļas Nr. 571 kareivju grupas huligānismu

Slepeni

Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas sekretāram
biedram J.E. Kalnbērziņam

Speciāls ziņojums
par karaspēka daļas 571. kareivju grupas huligānismu

Š.g. 22. martā plkst. 1.00 naktī Latvijas PSR Dundagas rajona centrā kultūras namā par huligānismu tika aizturēts nezināms kareivis un nogādāts rajona milicijas daļā.

Milicijas daļā tika noskaidrots, ka aizturētais ir karaspēka daļas Nr. 571 kareivis V.K. Maņņins. Šī daļa ir izvietota Dundagas rajona teritorijā.

Dažas minūtes pēc Maņņina atvešanas četri kareivji, kuri bija ballē kultūras namā, devās uz rajona milicijas daļu. Apbruņojušies ar karavīru

jostām, kurām ir metāla sprādzes un no žoga izrautiem mietiem, viņi uzbruka ceļā satiktajam rajona milicijas daļas darbiniekam leitnantam biedram Šveidem un ar mietiem piekāva viņu, līdz viņš zaudēja samaņu. Pēc tam kareivji, nonākuši pie rajona milicijas daļas, centās ielauzties tās telpās ar nodomu „izglābt” aizturēto Mahņinu.

Milicijas daļas dežuranta palīgs biedrs Griče ieslēdzās, bet trakojošie kareivji ar mietiem sāka lauzt ārdurvis. Kad durvis pa pusei bija uzlauztas, dežuranta palīgs bija spiests raidīt vairākus brīdinājuma šāvienus. Tikai pēc tam uzbrucēji atkāpās 20 metru attālumā no ēkas un, sagaidījuši, trauksmes sakarā uz milicijas daļu ejošo biedru Grīnbergu, arī viņu sita ar mietiem, līdz viņš zaudēja samaņu.

Pēc trauksmes ieradās IeM rajona daļas darbinieki ar priekšnieku biedru Antinu priekšgalā, trakojošie kareivji pretojās un nodarīja smagus miesas bojājumus iecirkņa milicijas pilnvarotajam biedram Skudram, milicim biedram Bertelsonam un IeM rajona daļas priekšniekam biedram Antinam.

Trakotāji tika aizturēti un izrādījās tās pašas karaspēka daļas Nr. 571 kareivji N.R. Hļizins, V.K. Stesins, J.N. Fiļipovs, A.I. Nazarovs, visi patvaļīgi bija atstājuši dienesta vietu. Kopā ar viņiem uzbrukumā piedalījās demobilizētais matrozis V.F. Teibs, kurš arī tika aizturēts.

Ievainojumi, kurus guvuši milicijas darbinieki biedri Šveide, Skudra un Grīnbergs, izrādījās tik nopietni, ka visus trīs nācās ievietot slimnīcā. IeM rajona daļas priekšniekam biedram Antinam ir savainota roka.

Šo lietu izmeklē kara prokuratūra.

Latvijas PSR iekšlietu ministrs

Zujāns.

1954. gada 31. martā

Rīgā. ¹

1. LVA, PA-101. f., 17. apr., 100. l., 42.-43. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

58. Latvijas komunistiskās partijas Gaujienas rajona komitejas sekretāra 1954. gada 16. septembra ziņojums LKP CK sekretāram J. Kalnbērziņam par militārpersonu noziegumiem

Slepeni

Latvijas Komunistiskās partijas
Gaujienas rajona komiteja
1954. gada 16. septembrī

Latvijas KP CK sekretāram
b. J.E. Kalnbērziņam

Sestdien, š.g. 16. septembrī, Druvienas tautas namā tika organizēta kolhoza „Plēsums” kolhoznieku kopsapulce, kura bija veltīta zemes nodošanas mūžīgā lietošanā akta piešķiršanai kolhozam, un, kurā piedalījās Gaujienas rajona izpildu komitejas priekšsēdētājs biedrs Jākobsons un Rankas MTS (mašīnu un traktoru stacijas) zonas partijas rajona komitejas sekretārs biedrs Līdums.

Rajona komitejas pārstāvji sapulcē bija līdz plkst. 24.00.

K/d Nr. 42935 matroži – pavisam 22 cilvēki, kuri strādāja ražas novākšanas darbos Cesvaines rajona kolhozā „Ļeņina ceļš”, gatavojās iet uz Druvienas klubu. Daļa – 7 cilvēki devās ceļā kājām, aptuveni plkst. 21, bet pārējie kopā ar kolhoza „Ļeņina ceļš” priekšsēdētāju biedru Sarmu, vietnieku Tipānu, kolhoza agronomu un brigadieru un matrožu komandas vecāko – vecāko leitnantu Vasiļjevu brauca ar automašīnu.

Pirms braukšanas uz klubu kolhozā „Ļeņina ceļš” tika sarīkota kolektīva iedzeršana. Bija noraudzēts alus, klāt tika piepirkts degvīns. Tādejādi mašīnā braucošā grupa bija iereibusi. Incidenta iemesls bija tas, ka uz klubu atbraukušie matroži devās uz Kalniešu mājām

kolhoznieces Gutānes dārzā raut, jeb vienkārši izsakoties, zagāt ābolus.

Saimnieces radinieks Harijs Veidemanis Pētera dēls, Saulkrastu rajona zvejnieku arteļa „Zvejnieks” grāmatvedis, kurš kopā ar savu sievu ciemojās pie saimnieces, šajā laikā atradās klubā. Vakarā kolhoznieki Veidemanim vairākas reizes teica, ka matroži rauj ābolus. Veidemanis devās uz Kalniešu mājām, kas atrodas 100 metrus no kluba, paņēma mednieku bisi un izgāja dārzā. Šajā laikā dārzā bija viens matrozis. Veidemanis viņam ieteica atstāt dārzu. Par atbildi matrozis metās uz Veidemani, kurš aizsargādamies matrozim iesita ar bises stobru pa galvu un izšāva gaisā. Izdzirdējuši šāviena troksni, matroži ar saucieniem „polundra” metās uz Kalniešu māju pusi, dzenoties pakaļ Veidemanim, kurš paslēpās mājā.

Matroži mājai, kur atradās Veidemanis, izsita logu un sāka lauzt durvis. Tad Veidemanis bija spiests izlēkt pa logu un doties uz lauka pusi. Apmēram 100 metru attālumā no mājas matroži Veidemani panāca un ielenca. Viņš brīdināja, ka šaus gadījumā, ja matroži uzbruks. Neskatoties uz brīdinājumu, viens no matrožiem metās viņam virsū. Veidemanis aizsargādamies ar bises stobru iesita vienam matrozim pa galvu un atkal izšāva gaisā. Šajā brīdī Veidemanis tika notriekts zemē un sākās nežēlīga piekaušana ar ādas siksnām, bises laidni, kāju spērieniem. Jādomā, ka nāvējošais bija naža dūriens krūšu labajā pusē.

Veidemaņa sieva Jautrīte, cenzdamās viņu pasargāt, aizsedza vīru ar savu ķermeni, bet matroži viņu atrāva no liķa un sāka sist, viņa saņēma naža dūrienu un sitienus ar bises laidni pa galvu un muguru. Jāpiezīmē, ka noslepkavotajam Veidemanim no rokas tika noņemts pulkstenis.

Pēc tam matroži atgriezās klubā.

Ceļā viņi satika kolhoza „Plēsums” celtnieku brigādes brigadieru, kuru ievainoja ar septiņiem naža dūrieniem, lai nosistu līdz nāvei,

tika taustīts pulss. Sitienus saņēma arī iecirkņa milicijas pilnvarotais biedrs Grāvītis, kurš centās huligānus nomierināt. Iegājuši klubā, matroži patrieca visu publiku, daži cilvēki bija spiesti izlēkt pa logu no otrā stāva. Trača laikā matroži sadūra kolhoza „Plēsums” laukkopības brigādes brigadieru biedru Stibeli, ar naža spalvu vai siksas sprādzi ievainojumu gūžā guva Druvienas ciema padomes sekretāre biedre Aija Zirnis. Trakošanas laikā klubā diviem kolhozniekiem tika atņemti kabatas portfeli ar naudu un dokumentiem. Izrādījās, ka pie kluba bija izgāzts telefona stabs, tāpēc pārtrūka sakari. Nodarījuma vaininiekus izmeklēšanas orgāni nav varējuši noskaidrot vēl līdz šim brīdim.

Cietušos stundas laikā nogādāja Rankas slimnīcā, kur viņiem tika sniegta nepieciešamā medicīniskā palīdzība.

Es un rajona izpildu komitejas priekšsēdētājs izbraucām uz notikuma vietu tūlīt pēc ziņojuma saņemšanas.

Es, š.g. 13. septembrī, kolhozā „Plēsums” noturēju kolhoznieku sapulci un izskaidroju šo mežonīgo atgadījumu.

Veikti pasākumi noslepkavoto bērnu organizēšanai, kas notiks š.g. 19. septembrī, cietušajiem sniegta materiālā palīdzība.

Latvijas KP Gaujienas rajona komitejas sekretārs
(paraksts nesalasāms). ¹

1. LVA, PA-101. f., 17. apr., 100. l., 52.-53. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

59. Valsts drošības komitejas pie LPSR Ministru padomes priekšsēdētāja J. Vēvera 1960. gada 23. maija ziņojums LKP CK sekretāram A. Pelšem par militārpersonu noziegumiem

Pilnīgi slepeni

Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas sekretāram
biedram A.J. Pelšem

Liepājas rajona Bārtas ciema padomes teritorijā karaspēka daļa ceļ militāro objektu.

Tā kā minētās karaspēka daļas vadība neveic vajadzīgo kontroli un neizvirza nepieciešamās prasības, kareivju celtnieku disciplīna ir ļoti zemā līmenī.

Par to liecina daudzi gadījumi, kad kareivji rīko iedzeršanas, huligāniskus izlēcienus, kautiņus, apzog apkārtējo māju iedzīvotājus.

1959. gada decembrī dienas laikā pie Bārtas kultūras nama, kur tika demonstrēta kinofilma bērniem, iereibuši celtnieku daļas kareivji sarīkoja kautiņu, kurā piedalījās apmēram 25–30 cilvēku. Tas viss notika bērnu klātbūtnē, kuri pēc kino seansa atradās pie tautas nama.

Šī gada 17. janvārī kolhoza „Varavīksne” kolhoznieks Miķelis Zunds Jēka d., atgriezies mājās no darba, ievēroja, ka mājai izsists logs un no istabas nozagta nauda 70 rubļu un 14 kg gaļas. Zunda kaimiņš paskaidroja, ka viņš redzējis trīs kareivjus ar saiņiem rokās no Zunda mājām dodamies savas karaspēka daļas virzienā.

Februārī Bārtas ciema padomes Diķu mājās, kur dzīvo Maiga Janeka Kaupa m., iegāja divi kareivji un lūdza saimnieci iedot padzerties. Brīdī, kad viņa aizgāja pēc ūdens, kareivji nozaga 65 rubļus.

Otrreiz uz šīm mājām kareivji celtnieki atnāca 27. martā plkst.

23 un sāka dauzīties pie durvīm. Janeka, baidīdamās no iespējamām sekām, durvis neatvēra, bet klieodzot sāka saukt cilvēkus palīgā. Baidīdamies, ka tiks aizturēti, kareivji huligāniskos nolūkos izsita logus un aizbēga.

26. martā plkst. 2 naktī Bārtas slimnīcā skaļi ielauzās divi kareivji un pieprasīja sniegt medicīnisko palīdzību – pārsiešanu. Pēc tam noskaidrojās, ka nekāda medicīniskā palīdzība nav vajadzīga, bet slimnīcā viņi ienākuši dzert degvīnu. Vēlāk viņiem pievienojās vēl divi kareivji. Visi bija iereibuši. Kareivji nepakļāvās dežurējošo medicīnas darbinieku prasībām atstāt slimnīcas telpas. Palikuši ēkā, sāka izdzert līdzpaņemto degvīnu.

Medmāsa, Austrā Anoga Eduarda m. centās piezvanīt uz karaspēka daļu, bet viens no klātesošajiem kareivjiem atņēma telefona klausuli un aizliedza zvanīt.

Pēc kāda laika medmāsa Anoga izdzirdēja troksni dzemdību zālē. Iegājusi tur, viņa ieraudzīja kareivi, kurš telpā bija iekļuvis, izņemot logu. Pārējie kareivji izklīda pa slimnīcu, trokšņaini staigāja pa gaiteniem, vannas istabu, ārstu kabinetiem un centās uzlauzt pārtikas noliktavu.

Minētie kareivji slimnīcas telpas atstāja tikai plkst. 4 no rīta.

Analoģisks gadījums notika 5. aprīlī plkst. 3 naktī, kad medicīnas darbinieks atklāja dzemdību zālē kareivi, kurš telpā bija iekļuvis, izņemot logu. Aizejot no slimnīcas, minētais kareivis izsita ārdurvju stiklu.

Šī gada 4. aprīlī Bārtas ciema padomes Sakņu mājās, kur dzīvo 1898. gadā dzimušais Miķelis Dobolis Klāva d., iegāja divi kareivji un pieprasīja no saimnieka 50 rubļus. Dobolis atteicās naudu dot, tad viņi sāka draudēt ar izsūtīšanu uz Sibīriju.

Pēc tam viens no viņiem uzrakstīja kaut kādu dokumentu un pieprasīja, lai Dobolis to paraksta. Nobiedētais Dobolis šo dokumentu parakstīja, un pēc tam viņam tika paziņots, ka plkst. 22 atbrauks

automašīna un aizvedīs viņu uz cietumu uz vienu gadu.

Kad kareivji otrreiz pieprasīja 50 rubļu, Dobolis šo prasību izpildīja, saņēmuši naudu, kareivji Doboļa klātbūtnē saplēsa uzrakstīto papīru un aizgāja.

5. aprīlī plkst. 3 naktī divi kareivji uzlauzuši durvis, iebruka Bārtas ciema padomes Gulbju mājās, kur dzīvo 1918. gadā dzimusī Stepanīda Ošis Jāņa m.

Kareivji patvaļīgi iekūra plīti uguni, pēc tam viens izgērbās kails un huligāniski uzvedās.

19. aprīlī iereibušas militārpersonas parādījās pie Bārtas ciema padomes Mirānu mājām. Pārbiedētie iedzīvotāji paslēpās otrajā stāvā.

Pienākuši klāt, kareivji lamādamies sāka dauzīt durvis, pēc tam savā starpā sakāvās, rezultātā viens tika notriekts un palika guļam pagalmā. Ir ziņas arī par piecpadsmitgadīgas meitenes izvarošanu. Viņa patlaban atrodas Priekules pilsētas slimnīcā. Sakarā ar šo faktu, kara prokuratūra ir ierosinājusi krimināllietu un notiek izmeklēšana.

Kara prokuratūra izmeklē arī Grobiņas pilsētas iedzīvotāja A. Znatēna aplaupīšanu un smagu miesas bojājumu nodarīšanu, kas notikusi 9. maijā.

Minētie fakti, kas liecina par kareivju nenormālu uzvedību, pamatoti izraisa sašutumu vietējo iedzīvotāju vidū, ir bijuši arī gadījumi, kad kolhoznieki atsakās iet darbā, jo baidās atstāt savas mājas bez uzraudzības.

Valsts drošības komitejas
pie Latvijas PSR Ministru padomes
priekšsēdētājs
1960. gada 23. maijā.¹

Vēvers

1. LVA, PA-101. f., 23. apr., 14. l., 16., 17. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

Atzīmes dokumentā:

b. F.F. Sokurenko. Ziņot par veiktajiem pasākumiem. A. Pelše.
30.V.60.

**60. Latvijas KP Liepājas rajona komitejas
sekretāra A. Straumes 1961. gada 18. janvāra
ziņojums Baltijas kara apgabala karaspēka
pavēlniekam ģenerālpulkvedim I. Gusakovskim
un kopija – LKP CK sekretāram M. Gribkovam
par militārpersonu noziegumiem**

Slepeni

Latvijas Komunistiskās partijas
Liepājas rajona komiteja

Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlniekam ģenerālpulkvedim
I.I. Gusfkovskim

Kopija: Latvijas Komunistiskās partijas Centrālās komitejas
sekretāram
M.P. Gribkovam

1960. gada pēdējās dienās partijas rajona komiteja no Vaiņodes strādnieku ciemata darbaļaudīm saņēmuši vairākas sūdzības par to, ka atsevišķas militārpersonas – celtnieki (komandieris apakšpulkvedis Migačevs) pārkāpj sabiedrisko kārtību un nodarbojas ar zādzībām.

Par izveidojušos nenormālo stāvokli rajona komiteja ir ziņojusi karaspēka daļas komandierim. 1960. gada 30. decembrī viņš tika uzaicināts uz pārrunām partijas rajona komitejā. Biedrs Migačevs

apgalvoja, ka tiks veikti visi pasākumi, lai nostiprinātu disciplīnu daļās.

Pamatojoties uz rajona darbaļaužu deputātu padomes izpildu komitejas, milicijas daļas un rajona prokuratūras ziņojumiem, var teikt, ka stāvoklis nav mainījies. Par to liecina daudzie fakti, kas notikuši 1961. gada 1. janvārī.

1961. gada 1. janvārī plkst. 16.15 grupa kareivju, 7 cilvēku sastāvā, iegāja Brīvības ielā 26 dzīvojošā pilsoņa Jāņa Kadiķa Miķeļa d. dzīvoklī un sāka piekaut cilvēkus, salauza telefonu, no galda paņēma produktus. Uz notikuma vietu tika izsaukta milicija un militārā patruļa. Kopā ar virsnieku grupu atnāca arī kāds kara jūrniece, kurš virsnieku klātbūtnē sāka sist dzīvokļa saimnieku pilsoni J. Kadiķi.

1961. gada 1. janvārī plkst. 4.30 no viesībām uz mājām Avotu ielā atgriezās pilsonis K.J. Sokolovskis ar bērniem. No pagalma Teātra ielā izskrēja 4 kareivji, kuri bez kāda iemesla ar siksnas sprādzēm viņu piekāva, sitot pa galvu un seju.

1961. gada 1. janvārī celtniecības daļas kareivji bez iemesla piekāva vairākus ciemata iedzīvotājus – B.P. Lapiņu, A.E. Grīslī, B. Eberi, Z. Ukstiņu, kuriem nodarīti smagi miesas bojājumi.

Vaiņodes strādnieku ciemata iedzīvotāji ir ārkārtīgi sašutuši par militārpersonu uzvedību. Šos neveselīgos faktus daži atpalikuši cilvēki tulko nepareizi, un tas met ēnu uz padomju armiju.

Liepājas rajona partijas komiteja lūdz steidzami veikt pasākumus, lai likvidētu izveidojušos stāvokli.

Latvijas KP Liepājas RK sekretārs

A. Straume.¹

1. LVA, PA-101. f., 24. apr., 96. l., 5.-6. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

**61. Latvijas PSR Milicijas pārvaldes priekšnieka
milicijas pulkveža Grigorjeva 1961. gada 21.
janvāra izziņa Latvijas KP CK administratīvo,
tirdzniecības un finanšu orgānu daļas vadītājam
F.F. Sokurenko par militārpersonu noziegumiem**

Slepeni

Latvijas KP CK administratīvo, tirdzniecības un finanšu orgānu
daļas vadītājam
b. F.F. Sokurenko

Izziņa

(par militārpersonu noziegumiem Rīgā un dažos Latvijas PSR
rajonos)

Laika posmā no 1960. līdz 1961. gadam militārpersonas ir iz-
darījušas šādus noziegumus:

(..)

Naktī uz 1960. gada 15. janvāri Krustpils rajona Mārcienā dis-
locētās karaspēka daļas militārpersonas, 1939. gadā dzimušais Faims
Aimaletdinovs Nosaula d., Pļaviņās izvaroja piecpadsmitgadīgu
8.klases skolnieci A. (..) J. (..).

Izmeklēšanu veica Daugavpils kara prokuratūra.

1960. gada 2. janvārī Krustpils rajona Mārcienā dislocētās ka-
raspēka daļas militārpersonas, 1938. gadā dzimušais Jurijs Ponomar-
jovs Nikolaja d., 1938. gadā dzimušais Aleksejs Afanasjevs Ņikifora d.
un 1937. gadā dzimušais Anatolijs Karga Ādama d., nozaga Krustpils
rajona Sāvienas ciema padomes iedzīvotājiem pilsonim Lasmanim un

pilsonei Kļaviņai dažādas mantas.

Izmeklēšanu veica Daugavpils garnizona kara prokuratūra.

Naktī uz 1960. gada 3. jūniju karaspēka daļas Nr. 32913 virsdienestnieks, 1935. gadā dzimušais jefreitors Vladimirs Siņicins Alekseja d., Krustpils rajona Mežāres ciema padomes klubā nozaga akordeonu.

Izmeklēšanu veica Daugavpils garnizona kara prokuratūra.

1960. gada 20. novembrī karaspēka daļas Nr. 01332 militārpersonas Rancāns, Lazarenko un karaspēka daļas Nr. 01351 kareivis Vasiļausks, būdami iereibuši, Dobelē pie kafejnīcas „Bērze” sarīkoja kautiņu ar pilsoņiem.

Materiāli tika nosūtīti izmeklēšanai Rīgas garnizona prokuratūrai.

Latvijas PSR IeM milicijas pārvaldes priekšnieks

milicijas pulkvedis

Grigorjevs.

1961. gada 21. janvārī.¹

1. LVA, PA-101. f., 24. apr., 96. l., 14., 16. lpp. (Origināls. Tulkojums)

**62. Latvijas KP Ludzas rajona komitejas
sekretāra Vinogradova 1961. gada 13. februāra
ziņojums Latvijas KP CK administratīvo,
tirdzniecības un finanšu orgānu daļas vadītājam
F. Sokurenko par militārpersonu noziegumiem**

Latvijas Komunistiskās partijas

Ludzas rajona komiteja

Ludzā, Staļina ielā 50

1961. gada 13. februārī

Latvijas KP CK administratīvo, tirdzniecības un finanšu orgānu
daļas vadītājam

b. F.F. Sokurenko

Pleskavas apgabala Sebežas rajona teritorijā ir dislocēta PSRS Aizsardzības ministrijas karaspēka daļa. Šīs daļas komandieris ir majors Seļins. No 1960.gada oktobra līdz pat šodienai šīs karaspēka daļas militārpersonas parādās Latvijas PSR Ludzas rajona ciema teritorijā, nodarbojas ar nelikumībām un marodierismu. 1960 gada novembrī un decembrī uz sovhozu „Zilupe” regulāri nāca militārpersonas – gan pa vienam, gan 5–9 cilvēku lielās grupās un iedzīvotājiem pārdeva dažādas lietas: spectērpus, apavus. Par ietirgoto naudu pirka alkoholiskos dzērienus, odekolonu (ko dzēra degvīna vietā) un iereibuši rīkoja nekārtības, uzmācās meitenēm – sovhoza „Zilupe” strādniecēm, vajāja slaucējas, huligāniski uzvedās.

1960.gada decembrī divas šīs daļas militārpersonas 2–3 diennaktis atradās sovhoza „Zilupe” 4. iecirkņa teritorijā, nakšņoja fermu slaucēju istabā. Patvaļīgi vēra vaļā kannas un dzēra pienu, rupji

atbildēja uz norādījumu par šādas rīcības nepieļaujamību. Bez iemesla apvainoja sievietes, ka tās zogot pienu.

1961. gada 26. janvārī 6 militārpersonas patvaļīgi izbrauca no sovhoza „Zilupe” 4. iecirkņa kantora pagalma (Pasienas ciema padome, Grišinas ciems) ar automašīnu GAZ-96LC74-19 un devās ar to uz Zilupes pusi. Tomēr viņi bija spiesti atstāt mašīnu uz ceļa, jo tai pārkarsa motors (radiatorā nebija ūdens), kā arī tādēļ, ka sekoja iecirkņa pilnvarotais vecākais leitnants biedrs Cvetkovs. Militārpersonas aizbēga.

Latvijas PSR Ludzas rajona komiteja lūdz darīt zināmu PSRS Aizsardzības ministrijai par nekārtībām, kuras rada Sebežas rajonā dislocētās karaspēka daļas militārpersonas. Lai tiktu veikti pasākumi šādu nekārtību nepieļaušanai, karaspēka daļā ieviesta vajadzīgā disciplīna.

Latvijas KP Ludzas rajona komitejas sekretārs
Vinogradovs.¹

1. LVA, PA-101. f., 24. apr., 96. l., 25., 26. lpp. (Origināls. Tulkojums)

63. Latvijas PSR iekšlietu ministra I. Zujāna 1961. gada 11. septembra ziņojums LKP Centrālajai komitejai par militārpersonu noziedzumiem

Slepeni

Latvijas Komunistiskās partijas Centrālajai komitejai

1961. gadā kļuvuši biežāki gadījumi, kad republikā dislocēto karaspēka daļu un apakšvienību militārpersonas izdara kriminālnoziedzumus un rupjus sabiedriskās kārtības pārkāpumus. (..).

1961. gada 13. jūlijā Dobeles rajona milicijas daļa saņēma kolhoza „Stars” brigadieru Ulmaņa ziņojumu, ka aizturēts un sasiets karavīrs.

Izbraucot uz vietu, tika noskaidrots, ka kolhoza „Stars” kolhoznieki uz nakti pienu atstāj ūdenskrātuvē. Visu mēnesi karavīri no minētās ūdenskrātuves zaguši pienu. Par to ziņots Dobeles garnizona komendantam. Ņemot vērā to, ka piens turpināja zust, kolhoznieki, 8 cilvēki, pie ūdenskrātuves ierīkoja slēpni.

Naktī uz 13. jūliju notika piena zādzības mēģinājums, kolhoznieki aizturēja un sasēja karaspēka daļas Nr. 23460 kareivi Genādiju Komisarovu Fjodora d., bet pakal diviem bēgošiem kareivjiem raidīja bises šāvienu. Rezultātā tika viegli ievainots tās pašas daļas kareivis Jevģenijs Krilovs Vasilija d.

Š.g. 6. augustā Dobeles rajona Augstkalnes ciema padomes Nespējnieku mājās grupa kareivju izvaroja 1934. gadā dzimušo garīgi slimo T. (..). Kareivji mājā iekļuva pa logu.

Noskaidrots, ka minētā grupveida izvarošanā piedalījušies karaspēka daļas 77080 strādnieki: 1941. gadā dzimušais Normurats Bulatovs,

1941. gadā dzimušais Mustafakuls Baimatovs, 1941. gadā dzimušais Normurats Žabarovs un 1939. gadā dzimušais Subhamali Sultanovs.

Krimināllieta nodota Rīgas garnizona kara prokuroram tālākai izmeklēšanai.

No Dobeles rajona Augstkalnes ciema iedzīvotājiem regulāri ienāk sūdzības, ka minētās karaspēka daļas strādnieki uzvedas huligāniski un izdara citus likuma pārkāpumus. Par to ziņots karaspēka daļas vadībai, taču tā nekādus pasākumus neveic.

Š.g. 26. maijā pionieru salidojumā Jelgavas rajona Ausmas ciema padomē ieradās karaspēka daļas 01484 kareivji Vladislavs Spridzāns Kazimira d. un Mihails Kazagašins Anatolija d., kuri, būdami iereibuši nepieklājīgi uzvedās un lamājās necenzētiem vārdiem. Pēc skolotāju aizrādījumiem kareivji nepārtrauca huligāniskās izdarības un sāka sist skolotājus un trakot. Skolotāji un audzēkņi kareivjus Spridzānu un Kazagašinu sasēja un nodeva karaspēka daļas vadībai.

Materiāli nosūtīti Baltijas kara apgabala kara prokuroram izmeklēšanai.

Jelgavas pilsētas milicijas daļas priekšnieks ziņoja, ka Jelgavas rajona Elejas ciema iedzīvotāji ir sašutuši par dažu Elejas ciema rajonā dislocēto karaspēka daļu 01484 un 42186 militārpersonu uzvedību. Šo karaspēka daļu militārpersonas iereibušā stāvoklī naktī staigā pa ciemu un apkārtējām mājām, nepieklājīgi uzvedas, rīko huligāniskus izlēcienu, zog no dravām medu, piekauj sievietes, zog transportlīdzekļus un zirgus.

Š.g. 6. jūlijā ap plkst. 21 četri iereibuši kareivji Elejas ciema bufetē piekāva pilsoni Dambergu un centās piekaut pilsoni Kokali. Kad ieradās milicijas darbinieki, militārpersonas, to skaitā karaspēka daļas 42186 kareivis Viktors Seņins Vladislava d., centās viņus piekaut, apvainoja necenzētiem vārdiem.

Par minēto gadījumu paziņots daļas komandierim.

1961. gada 12. maijā Liepājas rajona Vaiņodes ciema padomes Mežvidu mājās pilsones Olgas Kučerjajevas dzīvoklī tika nozagtas dažādas mantas un nauda.

Noskaidrots, ka zaguši karaspēka daļas 63240 kareivji – 1940. gadā dzimušais Nikolajs Šurigins Vasilija d. un 1940.gadā dzimušais Pjotrs Ansons Nikolaja d.

Krimināllieta nodota Liepājas garnizona prokuroram tālākai izmeklēšanai.

Naktī uz š.g. 24. jūniju karaspēka daļas 18282 kareivis, 1940. gadā dzimušais Anatolijs Babuškins Mihaila d., VĻKJS biedrs, patrulēdams Ventspils rajona Ances ciemā, iegāja tautas namā, kur kopā ar vietējiem iedzīvotājiem piedalījās iedzeršanā. 25. jūnijā ap plkst. 5 no rīta Babuškins iegāja Ances ciema padomes Dzirnau mājās, kurās dzīvo pilsonē Milda Maļinovska, kas tajā laikā atradās kūtī. Izmantodams Maļinovskas prombūtni, Babuškins mēģināja izvarot viņas desmitgadīgo meitu.

Uz meitenes kliegzieniem atskrēja māte, tikai tad Babuškins aizbēga.

Babuškins tika aizturēts un nodots Ventspils pilsētas kara komandantam.

Krimināllieta nodota Liepājas garnizona kara prokuroram.

Š.g. 25. jūnijā Bauskas rajona kolhozā „Lamberte” tika nozagts Bauskas rajona izpildu komitejai piederošais motocikls IŽ-56. Naktī uz 26. jūniju milicijas darbinieki aizturēja divus kareivjus ar nozagto motociklu. Tie izrādījās karaspēka daļas 44697 kareivji Vladimirs Ņemcovs Andreja d. un Viktors Brovkovs Anatolija d.

Nozagto motociklu viņi bija sabojājuši.

Kareivji nodoti Rīgas garnizona kara komandantūrai. (..).

Ļoti daudz pārkāpumu izdara Alūksnes rajona teritorijā izvietoto karaspēka daļu 36912 un 01588 militārpersonas. Minēto karaspēka daļu kareivji Alūksnē, Apē un citās apdzīvotajās vietās nepieklājīgi uzvedas, sistemātiski traucē sabiedrisko kārtību, lieto necenzētus vārdus, rīko skandālus, uzmācās sievietēm, izdara kriminālnoziedzumus, zog vietējiem iedzīvotājiem pārtikas produktus, medu, pienu, zog mežā malku, pēc tam to pārdod un par saņemto naudu plēguro.

Piemēram, š.g. 21. jūnijā kareivji, draudot ar dunci strādniekam Lankovskim, atņēma mežsaimniecībai piederošo zirgu ar visu iejūgu. Braukāja ar zirgu, kamēr salauza ratus.

Š.g. jūnijā kareivji ar automašīnu, kuras valsts numurs ir JU-2-88-03, Laicenes mežsaimniecībā nozaga 9 m³ malkas.

Naktī uz š.g. 23. jūliju no kolhoza „Alsviķi” ganībām tika nozagti 3 zirgi.

Naktī uz š.g. 20. augustu no Liepkalna mājām tika nozagti zirgi, kas pieder 15. ceļu ekspluatācijas pārvaldei. Meklējumu rezultātā zirgi tika atrasti karaspēka daļu tuvumā.

27. jūlijā no Laicenes mežsaimniecības ar militāro automašīnu ZIS-150, valsts numurs JU-2-87-98, tika nozagti 8,5 kubikmetri malkas.

Š.g. 5. augusta vakarā Apē ar automašīnu ZIS, valsts numurs JU-2-68-70, ieradās grupa kareivju, kuri, būdami iereibuši, tai skaitā šoferis, braukāja pa pilsētu, pārkāpa satiksmes noteikumus un rezultātā sadūrās ar garāmbraucošo autobusu Rīga – Ļeņingrada, kurš tika bojāts. Kad milicijas darbinieki centās aizturēt pārkāpēju, militārās automašīnas šoferi, viņš un arī pārējie karavīri izrādīja fizisku pretošanos.

Alūksnes rajona partijas komitejā izskatīja jautājumus par minēto karaspēka daļu militārpersonu pārkāpumiem un karaspēka daļas

pavēlniecībai tika doti norādījumi veikt nepieciešamos pasākumus. Taču militārpersonas turpina pārkāpt kārtību un izdarīt noziegumus. Iedzīvotāji ir sašutuši par karaspēka daļu militārpersonu uzvedību.

Pagaidām nepietiekams ir karaspēka daļās strādājošo līgumdarbinieku audzināšanas darbs. Tikai 1961. gada pirmajā pusgadā saskaņā ar Latvijas PSR Augstākās padomes Prezidija 1956. g. 30.XII dekrētu „Par atbildību par sīko huligānismu” Rīgā notiesāti 35 dažādu karaspēka daļu līgumstrādnieki:

No vietējiem 35 tiesātajiem 7 strādā karaspēka daļā 61808, 5 – karaspēka daļā 52245, 4 – karaspēka daļā 29245.

Par minēto esmu ziņojis Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlniekam ģenerālpulkvedim biedram I. Gusakovskim un lūdzis, lai viņš dotu norādījumus veikt pasākumus, kas pārtrauktu kriminālās izpausmes un sabiedriskās kārtības pārkāpumus no militārpersonu puses.

Latv. PSR iekšlietu ministrs

Zujāns

1961. gada 11. septembrī.¹

1. LVA, PA-101. f., 24. apr., 96. l., 98.-103. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

Atzīmes dokumentā:

IeM ziņojums 27.1.62. apspriests Kara padomes sēdē. Kara padomes darbā piedalījās b. A.J. Pelše, BKA Politiskās pārvaldes izziņa (pie 23.1.62 Nr. 873-s) nogādāta b. A.J. Pelšem. 30.1.62. (Paraksts).

64. Latvijas KP Gulbenes rajona komitejas sekretāra A. Ančupāna 1962. gada 12. jūnija ziņojums LKP CK sekretāram A. Pelšem par militārpersonu noziegumiem

Slepeni

Latvijas Komunistiskās partijas Gulbenes rajona komiteja

1962. g. 12. jūnijā

Latvijas KP Centrālās komitejas sekretāram

b. A. Pelšem

Latvijas KP Gulbenes rajona komiteja dara zināmu, ka neraugoties uz vairākiem partijas rajona komitejas brīdinājumiem, rajona teritorijā izvietotās karaspēka celtnieku daļas neveic nepieciešamos pasākumus, lai nodrošinātu militārpersonu disciplīnu un kārtību.

Par to jau agrāk tika ziņots gan Baltijas, gan Ļeņingradas kara apgabalam (pielikumā vēstules kopija). Atbraukušajiem pārstāvjiem tika sīki paziņots par notiekošajām nejēdzībām un izteiktas bažas, ja gadījumā netiks veikti nepieciešamie pasākumi, var tikt izdarīti bīstami noziegumi. Bet arī pēc tam nav notikušas nekādas izmaiņas un militārpersonu uzvedība nav uzlabojusies. Š.g. 17. maijā tika izdarīts riebīgs noziegums – ierindnieks Dumbadze ar savu līdzdalībnieku Tiradzi (Piradzi – J.R.) izvaroja 15 gadus vecu skolnieci. Vainīgie tika aizturēti un nodoti militārajām izmeklēšanas iestādēm saukšanai pie atbildības. Taču, lai cik dīvaini tas arī liktos, kā redzams no daļas partijas komitejas sekretāra ziņojuma, nozieguma līdzdalībnieks Tiradze (Piradze – J.R.) jau ir atbrīvots, bet galvenajam vaininiekam esot paredzēts iespējami neliels sods. Šādas baumas izplatās un izraisa

šaubas par izmeklēšanas objektivitāti.

Lai novērstu līdzīgus noziegumus, nodrošinātu disciplīnu un kārtību, noziedzniekam Dumbadzem saskaņā ar dekrētu piemērojams augstākais soda mērs. Arī nozieguma līdzdalībnieks Tiradze (Piradze – J.R.) saucams pie stingras atbildības.

Lūdzu Jūs iejaukties šajā lietā.

Latvijas KP Gulbenes RK sekretārs

Ančupāns. ¹

1. LVA, PA-101. f., 25. apr., 89. l., 5., 6. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

Atzīmes dokumentā:

Biedram Gusakovskim. Lūdzu Jūs personīgi iepazīties ar šo lietu un veikt nepieciešamos pasākumus. A. Pelše.

**65. Karaspēka daļas 73614 partijas komitejas
sekretāra Beļicka 1962. gada 9. jūlija iesniegums
Latvijas KP Gulbenes rajona komitejas
sekretāram A. Ančupānam par karaspēka daļas
32087 strādnieku Dumbadzes un Piradzes
sodišanu**

Latvijas KP Gulbenes RK sekretāram

b. A.P. Ančupānam

Gulbenē

1962. gada 17. maijā karadienestā iesauktais karaspēka daļas 32087 strādnieks Dumbadze izdarīja riebiņu noziegumu – izvaroja nepilngadīgu meiteni, Galgauskas skolas audzēkni, kura atgriezās

mājās. Kopā ar viņu šajā dienā bija tajā pašā karadienestā iesauktais strādnieks Piradze, kas dzinās pakaļ otrai meitenei – skolniecei, kurai nejauši izdevās aizbēgt.

Lieta par Dumbadzes un Piradzes noziegumiem nodota Rīgas garnizona prokuratūrai. Izmeklēšana pabeigta.

Strādnieks Dumbadze līdz kara tribunāla tiesai atrodas apcietinājumā Rīgā, bet strādnieks Piradze atbrīvots bez jebkāda soda, taču viņš, dzīdamies pakaļ skolniecei, bija nodomājis izdarīt to pašu noziegumu.

Esmu saņēmis ziņas, ka Dumbadzes radinieki bijuši Galgauskas ciemā pie cietušās radiniekiem, lai nogludinātu noziegumu. Viņiem ir nodoms pierunāt cietušās radiniekus, ka Dumbadze apprecēs cietušo.

Rajona kara komisārs (Dumbadzes dzīvesvietā) ir atsūtījis daļas komandierim vēstuli, ka Dumbadzes radinieki piekrit, ka viņu dēls, kurš izdarījis noziegumu, apprec cietušo.

Visa šī darbība ir virzīta uz to, lai nogludinātu strādnieka Dumbadzes noziegumu.

Saskaņā ar nepilnīgiem datiem, balstoties uz sarunām ar izmeklētāju, kurš vada Dumbadzes lietas izmeklēšanu, noziedznieks par noziegumu saņems 8 līdz 12 gadus cietumsoda.

Lai novērstu tamlīdzīgus noziegumus un nostiprinātu militāro disciplīnu, uzskatu par mērķtiecīgu un nepieciešamu Dumbadzem piemērot augstāko soda mēru, bet Piradzem – ieslodzījumu cietumā.

Lūdzu Jūs iejaukties šajā lietā.

Karaspēka daļas 73614 partijas komitejas

sekretārs

Beļickis. 1962. gada 9. jūnijā.

1. LVA, PA-101. f., 25. apr., 89. l., 7. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

66. Latvijas KP Alūksnes rajona komitejas sekretāra Suvorova 1962. gada 7. augusta ziņojums Latvijas KP CK sekretāram A. Pelšem par militārpersonu noziegumiem

Slepeni

Latvijas Komunistiskās partijas Alūksnes rajona komiteja

1962. g. 7. augustā

Latvijas KP CK sekretāram

b. A.J. Pelšem

Latvijas KP Alūksnes rajona komiteja Latvijas KP CK dara zināmus faktus par vairāku rajona teritorijā izvietoto karspēka daļu militārpersonu nepiedienīgo uzvedību.

Tikai pēdējos septiņos mēnešos Apē, Alsviķu ciema padomes Strautiņos un Zeltiņu ciema padomē bija gadījumi, kad notika huliģāniski izlēcieni, draudot izrēķināties ar vietējiem iedzīvotājiem.

Ir zināmi pieci gadījumi, kad notika valstij piederošas malkas un siena zādzība vai zagšanas mēģinājumi. Militārpersonas no vietējiem iedzīvotājiem un sovhoza „Alsviķi” fermām nozaguši kannas ar pienu un krējumu.

Partijas rajona komiteja uzskata par savu pienākumu darīt zināmu, ka daudzu virsnieku un kareivju uzvedībā vērojama pārlietu liela familiaritāte un disciplīnas trūkums. Militārpersonu vidū izplatās iedzeršanas, tomēr ciņa ar šo ļaunumu līdz šim nav notikusi.

Rajona komitejas sekretāri bieži ir tikušies ar daļu aktīvu un personālsastāvu. Tomēr kareivju un virsnieku necienīgas uzvedības gadījumi vērojami vēl šodien.

Daļu komandieri ir veikuši šādus pasākumus: notikusi galvenās rajonā izvietotās karaspēka daļas komandiera nomaiņa, iecelts garnizona priekšnieks, izveidota komandantūra.

Partijas rajona komiteja uzskata: kaut arī ir grūtības ar personālsastāva, sevišķi virsnieku izvietošānu, kaujas garam un militārajai disciplīnai jābūt reglamentā noteiktajā līmenī.

Jānovērš marodierisms, zādzības, dzeršana, patvaļīga dienesta vietas atstāšana, pārlieku liela familiaritāte utt.

Pēc mūsu pieprasījuma rajonā jau divas reizes bijuši gan Ļeņingradas, gan Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlnieka pārstāvji. Tas viss ir labi. Taču fakti liecina, ka audzināšanas darbs daļās jāveic daudz labāk.

Mūsu rajona teritorijā militārpersonas pēdējā laikā ir izdarījušas šādus noziegumus:

1962. gada 26. janvārī divi kareivji – kā vēlāk noskaidrojās – Anoškins un Stepanovs, kuri ieskaitīti apakšpulkveža b. Šveca komandētajā karaspēka daļā, iereibuši huligāniski uzvedās Apē. Aizturēšanas laikā stipri pretojās milicijas darbiniekiem biedram Alksnim un Šulcam. Ar pilsētas iedzīvotāju palīdzību viņi tomēr tika nogādāti milicijas pilnvarotā dienesta telpās. Dienesta kabinetā Anoškins un Stepanovs necenzēti lamājās, izteica dažādus pretpadomju izdomājumus un centās iebiedēt ar to, ka nogalinās milicijas darbiniekus, turklāt iecirknī viņi salauza galdu un krēslu.

Otrā dienā, t.i. 27. janvārī, uz Api ar automašīnu JU-2-85 atbrauca grupa kareivju staršinas vadībā it kā patrulēšanai. Šīs „patruļas” Apē „ieviesa kārtību” un centās noskaidrot milicijas darbinieku adreses, lai „norēķinātos” ar viņiem par Anoškina un Stepanova aizturēšanu.

16. februārī Zeltiņu ciema padomes Rezaku māju rajonā izvietotie kareivji no Alsviķu mežniecības aizveda 8 m³ valsts malkas.

24. martā jau minētajās Rezaku mājās divi iereibuši kareivji pilsoņa Priedes dzīvoklim uzlauza durvis, iekļuva dzīvoklī, izmētāja visas lietas, paņēma grīdas birsti, 500 g veļas mazgājamā pulvera un aizgāja. 21. maijā divi kareivji no Rezakas ciema sovhozā „Alsviķi” aizdzina divus zirgus. Vēlāk zirgi tika atrasti karaspēka daļas tuvumā.

23. maijā Strautiņu ciema padomes Grencionu mājās saimnieka prombūtnes laikā iegāja kareivji, kur paņēma tikai alkoholiskos dzērienus.

25. maijā Alsviķu ciema padomes Klimku mājās kareivji pilsonim Veidiņam no kūts paņēma dažas vistu olas.

Naktī no 1. uz 2. jūniju Dzeņu mājās dzīvojošā pilsone Anna Ābolkalna redzēja, ka ar militāro automašīnu, kurai bija aizsmērēts numurs, kareivji virsnieka vadībā no 103. kvartāla aizveda 8 m³ valsts malkas.

Naktī no 3. uz 4. jūniju Alsviķu ciema padomes Bišulāču mājās kareivji nozaga 20 olas, 1 kg sviesta, 2,5 litrus krējuma un 3 litrus piena.

Naktī no 4. uz 5. jūniju tajās pašās mājās pilsonim Bušam tika nozagtas divas 12 litru piena kannas. Saskaņā ar sovhoza „Alsviķi” slaucējas Ilgas Kraševskas iesniegumu, 5. jūnijā kareivji, kuri dzīvo Alsviķu ciema padomes Silaknu mājās, viņai nozaguši vienu kannu ar pienu.

7. jūnijā mežā, 124. kvartālā, divi kareivji un vecākais leitnants, kurš sevi nosauca par Grigorjevu, bet patiesībā bija vecākais leitnants Bariško, bez atļaujas automašīnā Š-9-34-47 aizveda valsts malku. Mežrūpniecības saimniecības strādnieki viņus aizturēja, malka tika atņemta. 14. jūnijā 131. kvartālā militārpersonas aizveda 10 m³ malkas.

Naktī no 19. uz 20. jūniju divi kareivji – kā vēlāk noskaidrojās – Luņins un Rudenko centās nozagt 12. ATK automašīnu, ar kuru strādāja šoferis Kārlis Leitis. Kad Leitis un kolhoza „Zeltiņi” jaunais priekšsēdētājs komjaunietis b. Ivanovs iznāca pagalmā, lai novērstu

automašīnas zādzību, kareivji metās viņiem virsū ar kabatas nažiem, pēc tam aizbēga.

Naktī no 20. uz 21. jūniju no Alsviķu ciema padomes 140. kvartāla tika aizvesti 5 m³ malkas.

21. jūnijā Zeltiņu ciema padomes Jaunsagadu mājās dzīvojošam mežsargam Edgaram Roziņam kareivji nozaga 7 m³ malkas. 19. jūnijā šis mežsargs bija redzējis automašīnu Š-6-15-22, kad kareivji 95. kvartālā mēģināja nozagt malku.

Pilsoņi Augsuts Karlsons un Gustavs Siļerovs no Zeltiņu ciema padomes paziņoja, ka vienam kareivji nozaguši kannu ar pienu, otram izpostījuši bišu stropu un nozaguši rāmīti ar medu.

Tajā pašā ciema padomē pilsonēm Annai Galviņai, Vilmai Politerai un Upmalietei kareivji bieži zog kannas ar pienu.

21. jūnijā Alsviķu ciema padomes Bišulāču mājās kareivji nozaga sviestu un kannu ar krējumu.

Naktī no 22. uz 23. jūniju, kā ziņo mežsargs Māris Kondrāts, no 140. kvartāla kareivji aizveduši 13 m³ valsts malkas.

25. jūlijā plkst. 22 un 30 minūtēs grupa kareivju laužās Strautiņu 2. veikalā un pieprasīja degvīnu. Nevarēdami iekļūt veikalā, viņi izsita sovhoza „Alsviķi” mehānisko darbnīcu logus. Kad no otrā stāva veikala vadītājs brīdināja, ka huligānisms jāpārtrauc, viņi logā iesvieda akmeni. Kad iedzīvotāji ar bisi izšāva gaisā, kareivji, lamādamies un huligāniski uzvezdamies, aizgāja Silaknu māju virzienā, brīdinot, ka ieradīsies vēlreiz. Vienos naktī viņi atgriezās, laužās veikalā un veikala vadītāja dzīvoklī. Kad netika ielaisti, kareivji sāka svilpt, huligāniski uzvesties un necenzēti lamāties. Tikai tad, kad pa ceļu sāka braukt militārās automašīnas, viņi devās prom, huligāniski uzvedoties un gāžot āboliņa zārdus.

Zeltiņu ciema padomes tautas namā grupa iereibušu kareivju

četrpadsmit cilvēku sastāvā un inženierleitnanta Filatenko vadībā traucēja sabiedrisko kārtību. Karaspēka daļas komandieris b. Kreпкиhs ar saviem virsniekiem bija spiests trakojošos kareivjus sasviest automašīnā un aizvest uz daļu. Šāda militārpersonu uzvedība ārkārtīgi sabojāja vakaru un iedzīvotāju noskaņojumu.

Partijas rajona komiteja uzskata, ka šāda kareivju uzvedība nav normāla. Tādi fakti slikti ietekmē iedzīvotāju noskaņojumu un veido nacionālistiskus uzskatus. Tas savukārt zināmā mērā apgrūtina partijas organizāciju darbu rajona darbaļaužu audzināšanā.

Ja daļās netiks novērstas šādas nejēdzības, to saviem mērķiem izmantos dažādi noziedznieki, huligāni un nacionālisti, lai grautu karaspēka autoritāti un indētu rajona iedzīvotāju noskaņojumu.

Partijas rajona komiteja piektajā plēnumā, kurā šī gada 19. jūlijā tika apkopoti republikāniskā partijas aktīva rezultāti, sakarā ar minētajiem faktiem uzstājās milicijas daļas priekšnieks b. Muižnieks, kolhoza „Zeltiņi” partijas pirmorganizācijas sekretārs b. Harts un rajona izpildu komitejas priekšsēdētāja pirmais vietnieks b. Linoliņš.

Partijas rajona komiteja dara visu, lai pēc iespējas ātrāk novērstu nenormālās parādības. To veicina Latvijas KP RK kontakti ar daļu komandieriem un apgabala karaspēka pavēlnieka b. Gusakovska izveidojušās situācijas pareiza izpratne un palīdzība.

Latvijas KP Alūksnes rajona komitejas sekretārs

Suvorovs. ¹

1. LVA, PA-101. f., 25. apr., 89. l., 18.-22. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

Atzīmes dokumentā:

Iepazīstināt sekretārus.

Biedram Sokurenko. Lūdzu veikt nepieciešamos pasākumus.

Par rezultātiem ziņot CK sekretariātam. (Paraksts). 11 VIII 62.

67. Cēsu pilsētas Tautas deputātu padomes aicinājums pārtraukt kara aviācijas lidojumus virs Cēsu pilsētas

Latvijas Republikas
Augstākai Padomei
Baltijas kara apgabala
virspavēlniekam

Nr. 08
Latvijas PSR Cēsu pilsētas
Tautas deputātu padome
18. 07. 90

Aicinājums

10. 07. 90.

Cēsīs, 20. sasaukuma 5. sesija

Jau vairāk nekā gadu PSRS kara aviācija veic lidojumus tieši virs Cēsu pilsētas gan dienu, gan nakti, pie tam ļoti zemā augstumā.

Bez šaubām, reaktīvo dzinēju izraisītais troksnis ļoti traucē pilsētnieku mieru, taču vislielākās bažas rada nedrošības sajūta, bail pat iedomāties, kas notiktu, ja kļūmes dēļ kāds no šiem lidaparātiem nogāztos pilsētas teritorijā.

Tādēļ aicinām nekavējoties veikt pasākumus, lai pārtrauktu PSRS kara aviācijas lidojumus virs Cēsu pilsētas

Cēsu pilsētas Tautas deputātu padomes priekšsēdētājs

I. Timermanis. ¹

1. LVA, 290. f., 11. apr., 463. l., 10. lpp. (Oriģināls)

Atzīmes dokumentā:

God. T. Jundzim. Lūdzu pievienojiet izskatāmiem materiāliem
par armijas darbību Latvijā. A. Gorbunovs. 25.07.90.

68. Latvijas Republikas Ministru padomes lūgums pārtraukt virsskaņas lidmašīnu lidojumus virs pilsētām

Nr. 28-03/3869-k

Sarkankarogotā Baltijas kara apgabala
pavēlnieka vietniekam Gaisa karaspēka jautājumos
ģenerālleitnantam V. Timčenko

1990. gada 16. augustā

Latvijas Republikas Augstākajā padomē griežās ražošanas apvienības „Jūrmala” ražošanas iecirkņa, kurš atrodas Dobeles rajona Auces pilsētā, strādnieki ar priekšlikumu pārtraukt virsskaņas kara lidmašīnu lidojumus virs viņu pilsētas vakaros un nakts laikā, jo sprādziena, kurš pavada šos lidojumus, skaņas efekts negatīvi iedarbojas uz cilvēku, īpaši uz mazu bērnu psihi. Tādi paši lidojumi ar sprādziena efektu tiek veikti virs Gulbenes pilsētas un Ogres rajonā.

Latvijas Republikas Ministru padome uzskata, ka šāda kara lidotāju rīcība virs apdzīvotajām vietām vakaros un nakts laikā ne ar ko nav attaisnojama, un lūdz Jūs pieņemt attiecīgus mērus to novēršanai.

Par veiktajiem pasākumiem lūdzam Jūs informēt Latvijas Republikas Ministru padomi un Latvijas Republika Augstākās padomes Apkārtējās vides aizsardzības komisiju līdz 1990. gada 25. augustam.

Latvijas Republikas Ministru padomes priekšsēdētāja vietnieks
I. Bišers. ¹

1. LVA, 290. f., 11. apr., 464. l., 9. lpp (Oriģināls. Tulkojums)

69. Ogres rajona Tautas deputātu padomes aicinājums par PSRS Bruņoto spēku karaspēka daļu apgādes pārtraukšanu un karaspēka izvešanu no Latvijas

Latvijas Republikas
Augstākajai Padomei

Latvijas Republikas Ogres rajona
Tautas deputātu padome

**Aicinājums „Par Ogres rajona Tautas deputātu padomes
attieksmi pret PSRS Aizsardzības ministrijas
Bruņoto spēku statusu Latvijas Republikā”**

Šobrīd Latvijas Republikas teritorijā dislocētās karaspēka daļas un to vadība joprojām turpina ignorēt Latvijas Republikas valstisko statusu, tās visu līmeņu valsts varas un pārvaldes orgānus, kā arī likumdošanu. 15. maija apvērsuma mēģinājums Rīgā, 19. septembra konfliktsituācija starp armiju un tautu Dobelē liecina, ka armija kļuvusi par aktīvu reakcionāru pretspēku Latvijas Republikai.

Arī Ogres rajonā dislocētās karaspēka daļas atrodas ārpus vietējās varas un kontroles ietekmes. Tajā pašā laikā armijas daļas izmanto republikas un rajona pārtikas resursus, sadzīves pakalpojumus, medicīnisko apkalpošanu, dzīvokļu fondu u.t.t.

Uzskatām, ka nav pieļaujama tāda institūta uzturēšana, kurš nepakļaujas valsts varai, un ierosinām Augstākajai padomei izskatīt jautājumu par jebkādu saistību, t.sk. apgādes pārtraukšanu ar visām republikā dislocētām karaspēka daļām un nekavējoties risināt jautājumu par karaspēka izvešanu no Latvijas Republikas.

Aicinājums pieņemts Ogres rajona Tautas deputātu padomes 1990. gada septembra sesijas turpinājumā 27. septembrī Ogrē.¹

1. LVA, 290. f., 11. apr., 466. l., 5. lpp. (Oriģināls)

90

LATVIJAS PSR
JEKABPILS RAJONA
KRUSTPILS CIEMA
TAUTAS DEPUTATU PADOME

IZPILDKOMITEJA

228200 p/n Jēkabpils Nr. 2, telefons 21298
Noreķinu reģions Nr. 1113034 PSRS Valsts bankas
Jēkabpils nodaļa

ЛАТВИЙСКАЯ ССР
КРУСТПИЛСКИЙ СЕЛЬСКИЙ
СОВЕТ НАРОДНЫХ ДЕПУТАТОВ
ЕКАБПИЛСКОГО РАЙОНА

ИСПОЛНИТЕЛЬНЫЙ КОМИТЕТ

228200 п/о Екабпилс № 2, телефон 21298
Расчетный счет № 1113034 в Екабпилском отделении
Госбанка СССР

21.11.90. № 35.

Uz/Ha №

Krustpils pagastā pēc rajona zemes ierīkotāja datiem, armija aizņem 622 ha zemes. Pagasta izpildkomitejas teritorijas kartē armijas aizņemtā platība ir izdalīta, kā valsts rezerves zeme bez platības apjoma. Arī datā nav nekādu robežliniju, tā kā nav iespējams noteikt cik armija izmanto viņai atļauto zemes platību un cik nelikumīgi. Viņu aizņemtā teritorija ir iežogota, bet visapkārt žogam 50 m no žoga ir izlikta brīdinošas plāksnītes (zāpretnāja zona), kura robežu nedrīkst pārkāpt.

Stipri tiek piesāpota Bozrovas upīte ar notekūdeņiem, kuri izplūst no armijas teritorijas un ieplūst upītē. Tāpat tiek piesāpots gaiss ar lidmašīnu un dažādas citas tehnikas izplūdes gāzēm. Nepiedodami stipri tiek traucēta apkārtējo iedzīvotāju dzīve. Lidmašīnas lidojuma laikā ir tik šausmīgs troksnis, ka istabā savā starpā nevar normāli sarunāties, tāpat nav iespējams skatīties televizoru ne klausīties radioaparātu. No gaisa vibrācijas apmetums birst no griestiem, uz skapja vai bufetes uzliktie priekšmeti atrodas uz grīdas, vieži saplīst loga stikli.

Visnekaunīgākais solis bija tas, ka armija par savu apmācības poligonu izvēlējās pagasta centra mežu. Tajā ir saraksti dažāda veida pazemes bunkuri, kuros tika izvestas karavīru mācības.

Vēl bez žēlastības tiek izraukti vietējie ceļi, par kuriem nepārtraukti brauc karaspēka jaudīgā tehnika. Tiek traukts arī pāri laukiem.

Ņemot ekonomisko viedokli pēc aptuveniem aprēķiniem uz to platību ko izmanto armija gadā varēja saražot lauksaimniecības bruto produkciju par 816 tūkst. rub. un plus katru gadu iegūt peļņu 201 tūkst. rub. apmērā.

Izpildkomitejas priekšsēdētāja

A. Kalniņš

70. Latvijas Republikas Augstākās padomes aicinājums PSRS Augstākajai Padomei

1991. gada 19. augustā PSRS masu informācijas līdzekļi izplatīja paziņojumu, ka PSRS prezidenta pienākumus sāk pildīt PSRS viceprezidents, izveidota Ārkārtējā stāvokļa valsts komiteja un atsevišķos valsts rajonos ir noteikts ārkārtējs stāvoklis.

Latvijas Republikā, neskatoties uz to, ka Augstākā padome, Ministru padome un pašvaldības bija spējīgas kontrolēt situāciju republikā un nepieļaut politisko konfrontāciju, prettiesiski ievests ārkārtējā stāvokļa režīms, kas jau prasījis cilvēku upurus un nodara būtisku kaitējumu republikas tautas saimniecībai. Ar militāru spēku sagrābti un nedarbojas republikas Iekšlietu ministrija, televīzija un telefonu mezgli.

Latvijas Republikas Augstākā padome aicina PSRS Augstāko padomi izbeigt Ārkārtējā stāvokļa valsts komitejas darbību Latvijas Republikas teritorijā un vainīgos saukt pie atbildības.

Latvijas Republikas Augstākās padomes priekšsēdētājs

A. Gorbunovs

Latvijas Republikas Augstākās padomes sekretārs

I. Daudišs.

Rīgā 1991. gada 20. augustā. ¹

1. LVA, 290. f., 14. apr., 25. l., 53. lpp. (Oriģināls)

71. Latvijas Republikas Augstākās padomes aicinājums Baltijas kara apgabala pavēlniekam F. Kuzminam

Latvijas Republikas Augstākā padome konstatē, ka Latvijas Republikā bez jebkāda tiesiska pamata, pārkāpjot arī PSRS likumus, faktiski ieviests ārkārtējais stāvoklis, kas izpaužas Latvijas Republikas televīzijas, radio, Iekšlietu ministrijas, starppilsētu telefona centrāles sagrābšanā un to darbības pārtraukšanā. PSRS bruņotie formējumi bloķē autoceļus un tiltus, nepieļaujami traucējot Latvijas tautas saimniecības normālu darbību un iedzīvotāju apgādi ar pārtiku. Ir cilvēku upuri, tiek rupji pārkāptas cilvēka tiesības.

Sakarā ar to Latvijas Republikas Augstākā padome pieprasa nekavējoties pārtraukt jebkuras militāras akcijas Latvijas Republikā, atbrīvot ieņemtos objektus un sagūstītos cilvēkus, kā arī debloķēt ceļus.

Latvijas Republikas Augstākā padome uzskata, ka visa atbildība par prettiesiskas darbības sekām pilnībā gulstas uz Jums.

Latvijas Republikas Augstākā padome pieprasa visus jautājumus, kas saistīti ar Baltijas kara apgabala un jebkura cita militārā formējuma darbību Latvijas teritorijā, risināt, kontaktējoties ar Latvijas Republikas Augstākās padomes vadību.

Latvijas Republikas Augstākās padomes priekšsēdētājs

A. Gorbunovs

Latvijas Republikas Augstākās padomes sekretārs

I. Daudišs.

Rīgā 1991. gada 20. augustā.¹

1. LVA, 290. f., 14. apr., 25. l., 54. lpp. (Oriģināls. Tulkojums)

72. Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmums par PSRS Bruņoto spēku pilnīgu izvešanu no Latvijas

Rīgā 1991. gada 29. augustā

Pamatojoties uz 1990. gada 4. maija deklarāciju „Par Latvijas Republikas neatkarības atjaunošanu” un 1991. gada 21. augusta konstitucionālo likumu „Par Latvijas Republikas valstisko statusu”, uzskatot, ka neatkarīgas valsts statuss nav savienojams ar citas valsts bruņoto spēku atrašanos Latvijas Republikas teritorijā, novērtējot PSRS Bruņoto spēku atrašanos Latvijas Republikas teritorijā par vienu no pēdējām 1939. gada 23. augusta Molotova – Ribentropa noziedzīgā pakta seku paliekām Eiropā, Latvijas Republikas Augstākā padome nolemj:

1. Pieprasīt Padomju Savienībai, lai tā pilnīgi izved no Latvijas Republikas teritorijas PSRS sauszemes, jūras kara flotes, gaisa karaspēku, raķešu karaspēku un visu citu ieroču šķiru daļas.
2. PSRS Bruņoto spēku izvešanas termiņi un kārtība, kā arī mantiskie un ieroču jautājumi saskaņojami ar Latvijas Republiku.
3. Griezties pie Amerikas Savienoto Valstu, Lielbritānijas un Ziemeļīrijas Apvienotās Karalistes un Francijas Republikas valdībām ar lūgumu atbalstīt Latvijas Republikas prasību par PSRS Bruņoto spēku pilnīgu izvešanu no Latvijas Republikas teritorijas.
4. Aicināt Apvienoto Nāciju Organizācijas dalībvalstis atbalstīt Latvijas Republikas taisnīgo prasību pret PSRS Bruņoto spēku pilnīgu izvešanu no Latvijas Republikas teritorijas.

Latvijas Republikas Augstākās padomes priekšsēdētājs
A. Gorbunovs
Latvijas Republikas Augstākās padomes sekretārs
I. Daudišs.

1. Latvijas Republikas Augstākās Padomes un Valdības Ziņotājs, 1991. gada 12. septembrī, Nr. 35/36 (3475-3476), 1672. lpp.

Saskaņā ar Latvijas un Krievijas Federācijas 1994. gada 30. aprīļa līgumu Krievijas bruņoto spēku izvešana no Latvijas tika pabeigta 1994. gada 31. augustā.

Dokumentu saraksts

1. Izvilkumi no 1939. gada 5. oktobra Latvijas un PSRS
Savstarpējās palīdzības pakta 8
2. Izvilkums no Latvijas iekšlietu ministra K. Veidnieka
1940. gada 21. februāra runas pieraksta Iekšlietu ministrijas
vadošo darbinieku apspriedē 9
3. PSRS aizsardzības tautas komisāra S. Timošenko 1940. gada
9. jūnija direktīva Nr. 0262 Apvienotās Baltijas flotes
pavēlniekam viceadmirālim V. Tribucam, Jūras kara flotes
tautas komisāram admirālim N. Kužņecovam un Ļeņingradas
kara apgabala pavēlniekam K. Mereckovam par Latvijas un
Igaunijas okupāciju 11
4. PSRS valdības nota – ultimāts Latvijas valdībai 1940. gada 16.
jūnijā 12
5. Izvilkums no Ministru kabineta sēdes protokola Nr. 40 13
6. Izvilkums no Ministru kabineta sēdes protokola Nr. 43 13
7. PSRS aizsardzības tautas komisāra S. Timošenko 1940. gada 17.
jūnija slepenais ziņojums J. Staļinam un V. Molotovam 14
8. Izvilkumi no izmeklēšanas komisijas slēdziena par PSRS
bruņoto provokāciju uz Latvijas robežas 1940. gada 15. jūnijā... 15
9. Izvilkums no apriņķu policijas priekšnieku ziņojumiem par
Sarkanās armijas karaspēka daļu iebrukumu Latvijā 16
10. LKP CK pirmā sekretāra J. Kalnbērziņa un A. Kirhenšteina
vadītās marionešu valdības Ministru padomes priekšsēdētāja
vietas izpildītāja V. Lāča 1940. gada jūlijā nosūtītā pateicības
vēstule PSRS aizsardzības tautas komisāram S. Timošenko. 17

11. Padomju garnizona apgādes komitejas priekšsēdētāja J. Krīšberga norādījums Bauskas apriņķa vecākam	18
12. Jāņa Rudzītes lūgums atlīdzināt Sarkanās armijas nodarītos zaudējumus	20
13. Akts par Sarkanās armijas noganītām pļavām Mālpupes pagasta „Driķukalna” mājas īpašnieka Jūlija Zirdziņa saimniecībā	21
14. Akts par Jāņa Liberta saimniecībai nodarītajiem zaudējumiem. . . .	23
15. Akts par Kocēnu pagasta skolai nodarītajiem zaudējumiem. . . .	24
16. Zaudējumu rēķins par Kocēnu pagasta skolai nodarītajiem zaudējumiem.	26
17. Kocēnu pagasta vecākā lūgums atlīdzināt Sarkanās armijas nodarītos zaudējumus.	28
18. Padomju garnizonu apgādes komitejas priekšsēdētāja paskaidrojums par to, kā jākārto jautājumi par zaudējumu atlīdzināšanu.	29
19. Kocēnu pagasta valdes lūgums Valmieras garnizona priekšniekam pārbaudīt un parakstīt zaudējumu novērtēšanas dokumentus.	31
20. Pulkvežleitnanta Lobes paskaidrojums Padomju garnizonu apgādes komitejai par zaudējumu atlīdzināšanu	32
21. Rīgas pilsētas izpildu komitejas priekšsēdētāja A. Deglava 1941. gada 8. janvāra ziņojums LPSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par sarkanarmiešu patvaļīgo pilsētas mežu un parku izciršanu un malkas aizvešanu.	33
22. Ventpils apriņķa pagaidu izpildu komitejas priekšsēdētāja K. Sprugevica un LK(b)P Ventpils [apriņķa] komitejas sekretāres I. Paldiņas – Rūsis 1941. gada 12. marta lūgums LPSR TKP	

priekšsēdētājam izveidot kopīgu komisiju un saskaņot viedokli par poligona izveidošanu	36
23. Rīgas pilsētas komunālās saimniecības Dzīvokļu pārvaldes 2. rajona pilnvarotā pārrauga R. Bamlovskā 1941. gada 27. marta ziņojums Dzīvokļu saimniecības nodaļai par Sarkanās armijas virsnieka Ņikitina izdemolēto dzīvokli	37
24. Jelgavas apriņķa Lielvircavas pagasta izpildu komitejas sekretāra ziņojums par sarkanarmiešu noziedzīgām darbībām .	38
25. Lielvircavas pagasta Bērziņu mājas pārvaldnieces ziņojums par sarkanarmiešu laupīšanu	39
26. LPSR iekšlietu tautas komisāra A. Egliša 1944. gada 14. oktobra ziņojums par Sarkanās armijas militārpersonu noziegumiem. .	40
27. Rīgas pilsētas izpildu komitejas priekšsēdētāja A. Deglava 1944. gada 1. novembra ziņojums Rīgas pilsētas garnizona priekšniekam par karaspēka daļu nelikumīgo malkas aizvešanu	45
28. Viesnīcas darbinieku 1944. gada 6. decembrī sastādītais akts par mantu patvaļīgu aizvešanu no viesnīcas Kirova ielā Nr. 3 . .	46
29. Latvijas PSR iekšlietu tautas komisāra vietnieka milicijas pulkveža A. Košļeva 1944. gada 29. decembra pilnīgi slepenais ziņojums LPSR TKP priekšsēdētājam V. Lācim par Sarkanās armijas militārpersonu bandas likvidāciju	48
30. Latvijas PSR iekšlietu tautas komisāra vietnieka milicijas pulkveža A. Košļeva 1945. gada 24/25. janvāra ziņojums LPSR TKP priekšsēdētājam V. Lācim par militārpersonu izdarītajiem kriminālnoziegumiem.	51
31. PSRS IeTK Galvenās pārvaldes cīņai ar banditismu 1945. gada 15. februāra izziņa par sarkanarmiešu banditismu Latvijā 1944. gada jūlijā – decembrī	55

32. Rīgas pilsētas Ļeņina rajona dzīvokļu nodaļas 1945. g.
30. marta akts par karaspēka daļas Nr. 2151 nodarītajiem
postījumiem Kuģu ielā 11 un 1358
33. Rīgas pilsētas Staļina rajona 352. namu pārvaldes pārvaldnieka
R. Kalniņa 1945. gada 23. maijā sastādītais akts par Sarkanās
armijas karaspēka daļu nelikumībām 61
34. LK(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretāra K. Novikova
1945. gada 11. septembra ziņojums VK(b)P CK Latvijas
biroja priekšsēdētājam N. Šataļinam, LK(b)P CK sekretāram
J. Kalnbērziņam un Baltijas kara apgabala pavēlniekam
I. Bagramjanam par pilsoņu sabiedriskās drošības stāvokli
Rīgas pilsētā 64
35. Latvijas PSR iekšlietu ministra ģenerālmajora A. Eglīša
1945. gada 11. septembra ziņojums VK(b)P CK Latvijas biroja
priekšsēdētājam N. Šataļinam, Latvijas K(b)P CK sekretāram J.
Kalnbērziņam un Latvijas PSR TKP priekšsēdētājam V. Lācim
par Sarkanās armijas militārpersonu noziegumiem74
36. Latvijas PSR iekšlietu ministra ģenerālmajora A. Eglīša
1945. gada 14. septembra papildziņojums VK(b)P CK Latvijas
biroja priekšsēdētājam N. Šataļinam, Latvijas K(b)P CK
sekretāram J. Kalnbērziņam, Latvijas PSR Tautas komisāru
padomes priekšsēdētājam V. Lācim un Baltijas kara apgabala
pretizlūkošanas pārvaldes „Smerš” priekšniekam Hanņikovam
par militārpersonu noziegumiem.93
37. Izvilkums no PSRS aizsardzības tautas komisāra vietnieka
armijas ģenerāļa N. Bulgaņina 1945. gada 27. oktobra pavēles
par disciplīnas pārkāpumiem Baltijas kara apgabalā98

38. LPSR iekšlietu ministra vietnieka milicijas pulkveža A. Košeļeva ziņojums Rīgas garnizona priekšniekam ģenerālleitnantam D. Brantkalnam par militārpersonu nelikumībām	100
39. LPSR Tautas komisāru padomes priekšsēdētāja V. Lāča 1945. gada 24. novembra ziņojums Baltijas kara apgabala karaspēka pavēlniekam I. Bagramjanam par nekārtībām karaspēka aizņemtajās mājās	102
40. Izmeklēšanas akts par militārpersonu izdarītajiem noziegumiem Valkas apriņķa Sinoles pagastā	103
41. LK(b)P Rīgas pilsētas Staļina rajona komitejas sekretāra J. Poiša 1946.gada 6.septembra ziņojums LK(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretāram Lecim par militārpersonu noziegumiem	107
42. Rīgas zooloģiskā dārza direktora A. Vīksnes 1946. gada 21. jūnija ziņojums LK(b)P Rīgas pilsētas komitejas sekretāram Novikovam par zooloģiskajam dārzam nodarītajiem postījumiem	110
43. Latvijas K(b)P CK kadru daļas inspektora Ļedņeva izziņa VK(b) P CK Latvijas biroja priekšsēdētājam Rjazanovam, Latvijas K(b) P CK sekretāram J. Kalnbērziņam un LPSR Ministru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par cīņu ar noziedzību Latvijas PSR pilsētās	112
44. Latvijas PSR iekšlietu ministra ģenerālmajora A. Eglīša 1947.gada 18.februāra ziņojums LPSR Ministru padomes priekšsēdētājam V.Lācim par Sarkanās armijas militārpersonu noziegumiem	116
45. Rīgas garnizona kara tribunāla spriedums militārpersonu apsūdzības lietā	125

46. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka milicijas III ranga komisāra A. Košeļeva 1948. gada 28. janvāra specziņojums LPSR Ministru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par Silovu ģimenes noslepkavošanu144
47. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka milicijas III ranga komisāra A. Košeļeva 1948. gada 18. jūlija specziņojums LPSR Ministru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par laupītāju bandas arestu146
48. Latvijas PSR iekšlietu ministra ģenerālmajora A. Egliša 1949. gada 3. janvāra ziņojums LPSR Ministru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par militārpersonu izdarītajiem noziegumiem148
49. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka milicijas III ranga komisāra A. Košeļeva 1949. gada 8. marta ziņojums LPSR Ministru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par pilsoņa A. Griezies slepkavību.149
50. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka milicijas III ranga komisāra A. Košeļeva 1949. gada 25. marta specziņojums LPSR Ministru padomes priekšsēdētājam V. Lācim par militārpersonu laupītāju grupas likvidāciju 151
51. LK(b)P CK administratīvās daļas instruktora Pumpāna sagatavotā izziņa par apakšvienību, kuras dislocētas Kuldīgas apriņķa Skrundā un Brocēnos, militārpersonu huligānisko uzvedību.153
52. LPSR Valsts drošības ministrijas Liepājas apgabala milicijas pārvaldes priekšnieka valsts drošības kapteiņa Meķa 1953. gada 6. janvāra ziņojums Latvijas KP Liepājas apgabala komitejas sekretāram Desmitniekam par militārpersonu noziegumiem159

53. Baltijas kara apgabala štāba priekšnieka ģenerālmajora
Ciganova 1953. gada 30./31. marta ziņojums LKP CK sekretāram
J. Kalnbērziņam par militārpersonu noziegumiem.162
54. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka Krastiņa 1953. gada
4. jūnija ziņojums LKP CK administratīvās daļas vadītājam
A. Drozdovam par militārpersonu noziegumiem163
55. LPSR IeM Liepājas rajona milicijas daļas priekšnieka milicijas
daļas vecākā leitnanta Bērziņa 1953. gada 5. augusta izziņa
Latvijas KP Liepājas rajona komitejas sekretāram Liepiņam
par militārpersonu noziegumiem.164
56. Latvijas PSR iekšlietu ministra vietnieka Krastiņa 1953. gada
17. augusta speciālais ziņojums LKP CK administratīvo,
tirdzniecības un finansu orgānu daļas vadītājam
I. Desmitniekam par militārpersonu noziegumiem167
57. Latvijas PSR iekšlietu ministra I. Zujāna 1954. gada 31. marta
speciālais ziņojums LKP CK sekretāram J.Kalnbērziņam par
karaspēka daļas Nr. 571 kareivju grupas huligānismu169
58. Latvijas komunistiskās partijas Gaujienas rajona komitejas
sekretāra 1954. gada 16. septembra ziņojums LKP CK
sekretāram J. Kalnbērziņam par militārpersonu noziegumiem. 171
59. Valsts drošības komitejas pie LPSR Ministru padomes
priekšsēdētāja J. Vēvera 1960. gada 23. maija ziņojums LKP CK
sekretāram A. Pelšem par militārpersonu noziegumiem174
60. Latvijas KP Liepājas rajona komitejas sekretāra A. Straumes
1961. gada 18. janvāra ziņojums Baltijas kara apgabala
karaspēka pavēlniekam ģenerālpulkvedim I. Gusakovskim un
kopija – LKP CK sekretāram M. Gribkovam par militārpersonu
noziegumiem177

61. Latvijas PSR Milicijas pārvaldes priekšnieka milicijas pulkveža Grigorjeva 1961. gada 21. janvāra izziņa Latvijas KP CK administratīvo, tirdzniecības un finanšu orgānu daļas vadītājam F.F. Sokurenko par militārpersonu noziegumiem . . .179
62. Latvijas KP Ludzas rajona komitejas sekretāra Vinogradova 1961. gada 13. februāra ziņojums Latvijas KP CK administratīvo, tirdzniecības un finanšu orgānu daļas vadītājam F. Sokurenko par militārpersonu noziegumiem. 181
63. Latvijas PSR iekšlietu ministra I. Zujāna 1961. gada 11. septembra ziņojums LKP Centrālajai komitejai par militārpersonu noziegumiem183
64. Latvijas KP Gulbenes rajona komitejas sekretāra A. Ančupāna 1962. gada 12. jūnija ziņojums LKP CK sekretāram A. Pelšem par militārpersonu noziegumiem.188
65. Karaspēka daļas 73614 partijas komitejas sekretāra Beļicka 1962. gada 9. jūlija iesniegums Latvijas KP Gulbenes rajona komitejas sekretāram A. Ančupānam par karaspēka daļas 32087 strādnieku Dumbadzes un Piradzes sodīšanu189
66. Latvijas KP Alūksnes rajona komitejas sekretāra Suvorova 1962. gada 7. augusta ziņojums Latvijas KP CK sekretāram A. Pelšem par militārpersonu noziegumiem 191
67. Cēsu pilsētas Tautas deputātu padomes aicinājums pārtraukt kara aviācijas lidojumus virs Cēsu pilsētas.196
68. Latvijas Republikas Ministru padomes lūgums pārtraukt virsskaņas lidmašīnu lidojumus virs pilsētām.197
69. Ogres rajona Tautas deputātu padomes aicinājums par PSRS Bruņoto spēku karaspēka daļu apgādes pārtraukšanu un karaspēka izvešanu no Latvijas.198

70. Latvijas Republikas Augstākās padomes aicinājums PSRS Augstākajai Padomei	200
71. Latvijas Republikas Augstākās padomes aicinājums Baltijas kara apgabala pavēlniekam F. Kuzminam	201
72. Latvijas Republikas Augstākās padomes lēmums par PSRS Bruņoto spēku pilnīgu izvešanu no Latvijas.	202

Pēcvārds

Mūsdienās Krievijā joprojām tiek izplatīti meli par labajiem padomju laikiem, par varonīgo PSRS armiju, kas atbrīvoja Baltijas tautas un visu pasauli no fašisma. Sevišķi tas redzam t.s. uzvaras dienā, kad daudzi krievvalodīgie ar vērienu pompozi atzīmē šo dienu. It īpaši šogad, 2020. gada 9. maijā, Krievija gatavojās plaši atzīmēt 75 gadadienu kopš uzvaras Otrajā pasaules karā. Arhīvos atrodamajos PSRS laika slepenajos dokumentos atklājas pavisam cita patiesība.

Kad ilggadīgais Latvijas valsts arhīva speciālists vēsturnieks Jānis Riekstiņš piedāvāja apkopot šos dokumentus ar atzīmi CC (совершенно секретно – pilnīgi slepeni), Latvijas Okupācijas izpētes biedrība, cieši sadarbojoties ar Ministru kabineta komisiju (komisija PSRS totalitārā komunistiskā okupācijas režīma upuru skaita un masu kapu vietu noteikšanai, informācijas par represijām un masveida deportācijām apkopošanai un Latvijas valstij un tās iedzīvotājiem nodarīto zaudējumu aprēķināšanai), atbalstīja šī dokumentu krājuma izdošanu. Izrādās, ka pirms pāris gadiem līdzīgs dokumentu krājums par PSRS militāristu noziegumiem pret iedzīvotājiem izdots arī Lietuvā.

Jāņa Riekstiņa darbs, kā vienmēr, ir zinātniski pamatots, balstīts uz arhīvos atrastajiem dokumentiem. Slepenie dokumenti atspoguļo visu reālo padomju dzīves īstenību bez izskaistinājumiem, kā arī augstprātīgo attieksmi pret Latvijas pamatiedzīvotājiem un nodarītos daudzus noziegumus no PSRS militāristu puses.

Paldies Jānim Riekstiņam par ieguldīto smago darbu. Lai šis slepeno dokumentu krājums atver acis tiem, kas nezināja faktus par PSRS militāristu pastrādātajiem noziegumiem. Lai dokumentos atklātā patiesība katram iedzīvotājam ik katru dienu liek vairāk saprast un labāk novērtēt, ko nozīmē dzīvot neatkarīgā, demokrātiskā Latvijā.

MK Komisijas* priekšsēdētāja vietniece,
Latvijas Okupācijas izpētes biedrības
valdes priekšsēdētāja
Ruta Pazdere

* Ministru kabineta komisija PSRS totalitārā komunistiskā okupācijas režīma upuru skaita un masu kapu vietu noteikšanai, informācijas par represijām un masveida deportācijām apkopošanai un Latvijas valstij un tās iedzīvotājiem nodarīto zaudējumu aprēķināšanai

Piezīmēm

